

ผลของการเล่านิทานประกอบหุ่นมือเพื่อสอนเด็กวัยก่อนเข้าโรงเรียนให้ปฏิเสธ
การชักชวนของบุคคลแปลกหน้า

นางสาวพนิตดา แสงวณิช

สถาบันวิทยบริการ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ

คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2546

ISBN 974-17-3515-4

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE EFFECT OF HAND PUPPET STORY-TELLING IN TEACHING PRESCHOOL CHILDREN
TO RESIST THE LURES OF STRANGERS

Miss Phanitda Sangvanich

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Developmental Psychology

Faculty of Psychology

Chulalongkorn University

Academic Year 2003

ISBN 974-17-3515-4

หัวข้อวิทยานิพนธ์   ผลของการเล่นนิทานประกอบหุ่นมือเพื่อสอนเด็กวัยก่อนเข้าโรงเรียนให้
   ปฏิเสธการชักชวนของบุคคลแปลกหน้า
โดย   นางสาวพนิตดา แสงวณิช
สาขาวิชา   จิตวิทยาพัฒนาการ
อาจารย์ที่ปรึกษา   รองศาสตราจารย์ประไพพรรณ ภูมิวุฒิสาร

คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

.....คณบดีคณะจิตวิทยา
(รองศาสตราจารย์ ดร. พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. เพ็ญพิไล ฤทธาคณานนท์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ประไพพรรณ ภูมิวุฒิสาร)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พรรณระพี สุทธิวรรณ)

พนิตดา แสงวณิช : ผลของการเล่านิทานประกอบหุ่นมือเพื่อสอนเด็กวัยก่อนเข้าโรงเรียนให้
ปฏิเสธการชักชวนของบุคคลแปลกหน้า (THE EFFECT OF HAND PUPPET STORY-
TELLING IN TEACHING PRESCHOOL CHILDREN TO RESIST THE LURES OF
STRANGERS) อ.ที่ปรึกษา : รศ. ประไพพรรณ ภูมิวุฒิสาร, 97 หน้า ISBN 974-17-3515-4

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาผลของการเล่านิทานประกอบหุ่นมือเพื่อสอนเด็กวัย
ก่อนเข้าโรงเรียนให้ปฏิเสธการชักชวนของคนแปลกหน้า กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นนักเรียนชั้นอนุบาลปี
ที่ 2 จำนวน 120 คน จากโรงเรียนในจังหวัดจันทบุรีจำนวน 3 โรงเรียน โดยแบ่งเป็นโรงเรียนละ 40 คน
เครื่องมือที่ใช้ทดลองประกอบด้วยนิทานประกอบหุ่นมือจำนวน 10 เรื่อง ซึ่งแกนของเรื่องเน้นถึงพฤติ
กรรมการปฏิเสธและการตอบตกลงการชักชวนของคนแปลกหน้า และผลกรรมที่ได้รับจากพฤติกรรมที่
แสดงออกของตัวแบบ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ไค-สแควร์

ผลการวิจัยพบว่า เด็กในกลุ่มทดลองที่ได้ดูตัวแบบในนิทานประกอบหุ่นมือมีพฤติกรรมตอบ
ปฏิเสธการชักชวนของคนแปลกหน้าสูงกว่าเด็กในกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้ดูตัวแบบในนิทานประกอบหุ่นมือ
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สาขาวิชา จิตวิทยาพัฒนาการ

ปีการศึกษา 2543

ลายมือชื่อนิสิต.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

4378121638 : MAJOR DEVELOPMENTAL PSYCHOLOGY

KEYWORD : STRANGER PERSUASION, STORY-TELLING, MODELING, HAND PUPPET

PHANITDA SANGVANICH : THE EFFECT OF HAND PUPPET STORY-TELLING IN
TEACHING PRESCHOOL CHILDREN TO RESIST THE LURES OF STRANGERS.

THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF. PRAPIPAN POOMVUTHISAN, 97 pp. ISBN 974-
17-3515-4

The purpose of this research was to study the effect of hand puppet story-telling in teaching preschool children to resist the lures of strangers. The subjects were one – hundred and twenty preschool children, from three schools, in Chantaburi province. The research instrument consisted of 10 stories, with the main theme emphasized on refusing and accepting stranger persuasion and consequences of models' behaviours. The data were analyzed by Chi - square.

The result shows that :

Children in the experimental group who had listened to the stories by the hand puppet showed significantly higher refusal behavior to stranger persuasion than children in the control group ($p < .05$).

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Field of Study Developmental Psychology

Academic year 2003

Student 's Signature.....

Advisor 's Signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสามารถและความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์ประไพพรรณ ภูมิวุฒิสาร ที่กรุณาให้ข้อคิดเห็น ชี้แนะแนวทาง ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่มาโดยตลอด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ รศ. ดร.พรพรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์ รศ. ดร. เพ็ญพิไล ฤทธาคณานนท์ รศ. ศีรวงศ์ ทับสายทอง รศ. ดร. สมโภชน์ เอี่ยมสุภาชาติ ผศ. ดร. พรรณระพี สุทธิวรรณ ผศ. ชูพงศ์ ปัญจมะวัต ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ ให้คำปรึกษา ตลอดจนให้ความเมตตาและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา

ขอกราบขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลจันทบุรี ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดไผ่ล้อม ครูใหญ่โรงเรียนบุญสมอนุบาล ตลอดจนคณาจารย์ทุกท่านที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขอขอบคุณคุณกฤตศร มังกรกาญจน์ คุณทรงศรี จริตงาม คุณอัจฉรา องละออ คุณชวณพิศ เข้มทอง คุณธีระ สุขใจชนะ คุณเพชรอำไพ ลัคนทิน ที่คอยให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจมาโดยตลอด

ขอขอบคุณพี่หนึ่ง พี่กวาง น้องเป็ด ครอบครัวเทียนสงค์ และครอบครัวสุวรรณศรี ที่ให้กำลังใจ ความห่วงใย และให้ความช่วยเหลือต่างๆ มากมายเสมอมา

และสุดท้ายขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อบัณฑิต แสงวณิช และคุณแม่อาภรณ์ แสงวณิช ที่ให้ความรักความห่วงใย ความเมตตา ความเอื้ออาทร เสียสละทั้งกำลังกาย กำลังใจ ตลอดจนให้การสนับสนุนการศึกษา และให้โอกาสที่ดี ๆ แก่ชีวิตของผู้วิจัยมาโดยตลอด ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในพระคุณและความกรุณาของคุณพ่อ คุณแม่ เป็นอย่างยิ่งจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พนิตดา แสงวณิช

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฌ

บทที่

1	บทนำ.....	1
	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
	แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	3
	วัตถุประสงค์ในการวิจัย.....	26
	สมมติฐานในการวิจัย.....	26
	คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	26
	ตัวแปรในการวิจัย.....	27
	ข้อจำกัดของการวิจัย.....	27
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	28
2	วิธีดำเนินการวิจัย.....	29
	กลุ่มตัวอย่าง.....	29
	การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	29
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	30
	วิธีดำเนินการวิจัย.....	30
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	34
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	34
3	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	36
4	การอภิปรายผลการวิจัย.....	40
5	สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	44

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
รายการอ้างอิง.....	47
ภาคผนวก.....	51
ภาคผนวก ก.....	52
ภาคผนวก ข.....	53
ภาคผนวก ค.....	55
ภาคผนวก ง.....	56
ภาคผนวก จ.....	93
ภาคผนวก ฉ.....	96
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	97

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

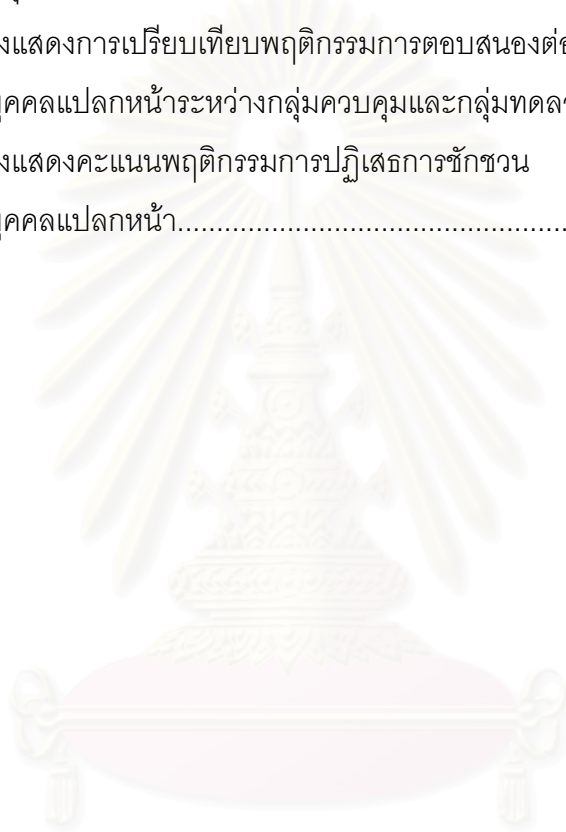

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่

1. ตารางแสดงผลพฤติกรรมกรรมการตอบสนองต่อการชักชวนของคนแปลกหน้าแบ่งแยกตามโรงเรียน กลุ่มทดลอง/กลุ่มควบคุม และเพศ.....37
2. ตารางแสดงจำนวนเด็กที่ตอบสนองต่อการชักชวนของคนแปลกหน้าของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองเป็นร้อยละ.....38
3. ตารางแสดงการเปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการตอบสนองต่อการชักชวนของบุคคลแปลกหน้าระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง.....39
4. ตารางแสดงคะแนนพฤติกรรมการปฏิเสธการชักชวนของบุคคลแปลกหน้า.....55

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่

1. ภาพแสดงความสัมพันธ์ของปัจจัยสามปัจจัยที่กำหนดซึ่งกันและกัน
ระหว่างพฤติกรรม (B) บุคคล (P) และสภาพแวดล้อม (E).....6
2. ภาพแสดงลักษณะการเสนอตัวแบบ.....6
3. ภาพแสดงถึงกระบวนการของการเรียนรู้จากการสังเกต.....11
4. ภาพหุ่นมือที่ใช้ประกอบในนิทานประกอบหุ่นมือ.....93

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันนี้การพัฒนาของประเทศชาตินั้นมีตัวแปรสำคัญที่สุด ได้แก่ บุคคล หากบุคลากรของประเทศมีความรู้ความสามารถที่ดีย่อมส่งผลให้ประเทศชาติเจริญก้าวหน้าได้ จากคำกล่าวที่ว่า เด็กในวันนี้ คือผู้ใหญ่ในวันหน้า เด็กที่ได้รับการศึกษาที่ดี ได้รับประสบการณ์ที่ดี มีชีวิตที่มั่นคงปลอดภัย ย่อมจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีต่อไป แต่หากว่าเด็กได้รับประสบการณ์ที่เลวร้ายมีพัฒนาการที่เป็นปัญหา เด็กก็จะเติบโตขึ้นอย่างไม่เหมาะสม และกลายเป็นบุคคลที่จะก่อปัญหากับสังคมได้ในภายหลัง

ปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนนั้นมีแนวโน้มจะสูงขึ้นในหลาย ๆ ด้านไม่ว่าจะเป็นปัญหาเกี่ยวกับการล่อลวง ปัญหาด้านยาเสพติด ปัญหาด้านการล่วงละเมิดสิทธิของเด็ก ซึ่งเด็กที่ถูกล่วงละเมิดสิทธิเหล่านี้มักเป็นเด็กที่ขาดความรู้ความเข้าใจในการป้องกันตัวเอง หรือ ไม่ได้รับการสอนให้ระมัดระวังตัวในเรื่องดังกล่าว ดังนั้นการให้การศึกษาดังกล่าวจึงเป็นสิ่งจำเป็นกับเด็กและเยาวชนในการที่จะช่วยปกป้องเด็กให้รอดพ้นจากอันตรายในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งขณะนี้ประเทศไทยกำลังประสบปัญหาการล่อลวงและการลักพาตัวเด็ก เพื่อนำเด็กและเยาวชนเหล่านั้นไปสร้างผลประโยชน์ในหลายรูปแบบ เช่น การนำเด็กไปใช้และกดขี่แรงงาน การข่มขืนเด็ก การซื้อขายเด็ก การค้าประเวณี การทารุณกรรมเด็ก การนำไปขายยังต่างประเทศ เป็นต้น ตามสถิติคนหายของกรมตำรวจซึ่งแยกตามสาเหตุการหาย พบว่ากรณีของการลักพาตัวและการล่อลวงในอายุ 1 – 20 ปี ประจำปี พ.ศ. 2540 มี 40 คน พ.ศ. 2541 มีจำนวน 69 คน พ.ศ. 2542 มีจำนวน 46 คน พ.ศ. 2543 มีจำนวน 41 คน พ.ศ. 2544 มีจำนวน 12 คน ถึงแม้ว่าจากสถิติจะมีจำนวนลดลงก็ตาม แต่เนื่องจากเป็นปัญหาที่บิดามารดาและผู้ปกครองของเด็กต่างให้ความสนใจและมีความรู้สึกวิตกกังวลมาก และเป็นปัญหาที่ควรจะหาทางป้องกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการหาวิธีที่让孩子ได้รู้จักการป้องกันตนเอง

ในการให้การศึกษแก่เยาวชนนั้นมีวิธีการที่หลากหลาย แต่วิธีการหนึ่งที่ได้รับการยอมรับว่าได้ผลและเหมาะสมโดยเฉพาะกับเด็กที่อายุน้อย ซึ่งยังไม่ค่อยมีความสามารถในการใช้เหตุผล คือ การเรียนรู้โดยอาศัยตัวแบบ (Modeling) ซึ่งเด็กจะสามารถเข้าใจและเลียนแบบพฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้อย่างรวดเร็ว การเสนอตัวแบบ (Modeling) เป็นเทคนิคการปรับพฤติกรรมที่ใช้ในการปลูก

ฝั่งพฤติกรรมที่พึงประสงค์วิธีหนึ่ง ซึ่งจัดได้ว่าเป็นเทคนิคที่มีประสิทธิภาพอย่างมากในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลไม่ว่าจะเป็นเด็ก ผู้ใหญ่ ซึ่งในกระบวนการเสนอตัวแบบนั้นจะต้องมีการเสนอตัวแบบที่ทำให้ผู้สังเกตเกิดความสนใจและอยากจะทำตาม โดยทั่วไปตัวแบบมีหลายลักษณะ คือ ตัวแบบที่เป็นบุคคลจริง ๆ (Live Model) ได้แก่ ตัวแบบที่บุคคลได้มีโอกาสสังเกตและปฏิสัมพันธ์โดยตรง ซึ่งช่วยให้ผู้สังเกตใส่ใจในการสังเกตตัวแบบได้ดีกว่าการเสนอตัวแบบวิธีอื่น แต่จะต้องระมัดระวังในเรื่องการควบคุมผลกรรมที่ตัวแบบได้รับ และตัวแบบที่เป็นสัญลักษณ์ (Symbolic Model) ได้แก่ ตัวแบบที่เสนอผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น วิทยู โทรทัศน์ การ์ตูน หนังสือนวนิยาย รูปภาพ นิทาน หุ่นกระบอก เป็นต้น ซึ่งตัวแบบนี้มีข้อดีคือ สามารถเน้นจุดสำคัญของสถานการณ์และพฤติกรรมให้มีความเด่นชัดน่าสนใจและไม่ซับซ้อนตลอดจนสามารถควบคุมผลกรรมที่ตัวแบบจะได้รับ (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2543) ซึ่งในการเสนอตัวแบบนั้น Bandura ได้กล่าวไว้ว่าตัวแบบนั้นจะมีผลต่อพฤติกรรมของบุคคลใน 3 ด้านด้วยกัน ได้แก่ 1. ช่วยให้บุคคลเรียนรู้พฤติกรรมใหม่ ๆ (Modeling Effect) 2. ช่วยระงับพฤติกรรม หรือ ยุติการระงับพฤติกรรมของผู้สังเกตได้ (Inhibitory) โดยจะได้รับอิทธิพลจากการสังเกตผลกรรมที่ตัวแบบได้รับจากการมีพฤติกรรมนั้น ๆ และ 3. ช่วยให้พฤติกรรมที่เคยได้รับการเรียนรู้มาแล้วได้มีโอกาสแสดงออก หรือ เพิ่มการแสดงออกให้มากขึ้น (Response Facilitation Effect) (Bandura, 1966 อ้างถึงใน สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2543)

ในการเสนอตัวแบบให้แก่เด็กนั้น การเสนอผ่านนิทานหรือละครนั้นเป็นวิธีการที่น่าสนใจวิธีหนึ่งเนื่องจากเด็กนั้นจะมีความสนใจ และ ชอบฟังนิทาน ชอบคิด ชอบจินตนาการซึ่งผู้สอนจะมีความสะดวกในการสอดแทรกเนื้อที่ที่ต้องการลงไปได้โดยที่เด็กไม่รู้ตัว (กิตติวดี บุญเชื้อ, 2527) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อรุณี เหลืองศิริ (2533) ได้ทำการวิจัยพบว่าเด็กวัยก่อนเข้าเรียนที่ได้รับฟังนิทานหรือเรื่องราวประกอบภาพจะช่วยให้เด็กมองเห็นโครงสร้างของเรื่องได้อย่างชัดเจน มีความพร้อมทางภาษาสูงกว่าเด็กวัยก่อนเข้าเรียนที่ได้รับการจัดประสบการณ์ตามแผนการจัดประสบการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

นอกจากนี้การใช้สื่อการสอนที่เป็นหุ่นก็เป็นอีกวิธีหนึ่งที่วงการศึกษาได้นำมาใช้อย่างแพร่หลาย อรุณา ยุทธวงศ์ (2527) กล่าวว่า หุ่นเป็นสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับเด็กก่อนวัยเข้าเรียน ทั้งนี้เนื่องจากหุ่นคล้ายตุ๊กตา หรือของเล่นที่เด็กรู้จัก เด็กจึงไม่รีรอที่จะสื่อสารกับหุ่น หรือสื่อสารกับผู้ที่เด็กคุ้นเคย การสื่อสารผ่านหุ่นนี้จะเป็นเรื่องราวความเป็นไปรอบๆ ตัวเด็ก บางครั้งเป็นการแสดงอารมณ์ แสดงจินตนาการ ความคิดฝันจากประสบการณ์ และความคิดเชิงสร้างสรรค์ของเด็ก จะเห็นได้ว่าหุ่นมีความสำคัญในการสื่อสาร นำความรู้สึกลำเอียงถ่ายทอดความคิด อารมณ์และแรงบันดาลใจ ตลอดจนจินตนาการและความฝัน จึงได้มีผู้นำหุ่นมาใช้ประกอบในการเล่านิทาน เด็กจะสนใจฟัง

นิทานพร้อมทั้งเพลิดเพลินกับการแสดงของหุ่น ทำให้เกิดความเข้าใจ จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เกคินี โชติกเสถียร (2524) ได้กล่าวถึงการใช้นิทานเป็นส่วนประกอบกับนิทานว่า เด็กในช่วงอายุน้อย ๆ เช่นในวัยอนุบาล นั้นเป็นช่วงที่เด็กเรียนรู้จากสิ่งที่เป็นรูปธรรม ซึ่งหุ่นนั้นจัดเป็นสื่อการสอนที่เป็นรูปธรรมประเภทหนึ่งที่สามารถเคลื่อนไหวได้ รวมทั้งมีความเหมือนจริง ซึ่งจะสามารถดึงดูดความสนใจของเด็กได้มาก ซึ่งเด็กนั้นมีธรรมชาติที่จะชอบนิทานประกอบภาพและนิทานประกอบหุ่นอยู่แล้ว เด็กจึงสามารถเรียนรู้ได้อย่างสนุกสนานและจดจำสิ่งที่สอนได้ง่าย ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะนำนิทานประกอบหุ่นมาเป็นตัวแบบ เพื่อสอนให้เด็กไม่ถูกล่อลวงจากบุคคลแปลกหน้า เช่น การลักพาตัวไปเรียกค่าไถ่ การนำไปใช้แรงงาน การค้าประเวณี เป็นต้น โดยจะทำการสอนในเด็กก่อนวัยเข้าเรียนซึ่งอยู่ในช่วงอายุ 4 – 6 ปี ทั้งนี้เนื่องจากงานวิจัยหลายๆ งานวิจัยที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่าเด็กในวัยนี้เป็นวัยที่มักถูกล่อลวงโดยสิ่งล่อใจต่างๆ ของผู้ที่มาลักพาตัวได้ง่าย (Carroll-Rowan and Mitenberger, 1994) และเป็นวัยที่เด็กจะเรียนรู้เรื่องราวและสิ่งต่างๆ จากการใช้สื่อในการเล่านิทานได้อย่างดี

ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของ Piaget

ในทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของ Piaget เด็กก่อนวัยเข้าเรียนจัดอยู่ในขั้นก่อนปฏิบัติการ (Preoperational) หรือขั้นก่อนมีมโนทัศน์ (Preconceptual) กล่าวคือเด็กยังขาดความสามารถที่จะคิดแบบปฏิบัติการหรือขาดความสามารถในการมีมโนทัศน์ที่เป็นเหตุเป็นผล (เพ็ญพิไล ฤทธาคณานนท์, 2536) เด็กวัยก่อนเข้าเรียนมีทักษะในการใช้สัญลักษณ์หรือใช้ตัวแทน (Symbolic-representational skills) นั่นคือ เด็กวัยนี้สามารถจะนำสิ่งหนึ่งมาแทนสิ่งอีกสิ่งหนึ่งได้ เด็กจะแทนที่วัตถุต่างๆ หรือเหตุการณ์ในความเป็นจริงด้วยภาพ คำพูด รูปร่าง หรือสิ่งอื่นๆ (Flavell et al., 1993)

รูปแบบของการคิดของเด็กวัยนี้จะไม่เหมือนกับวัยผู้ใหญ่ เนื่องจากการคิดในจิตใจของเด็กเล็กขาดความคิดที่เป็นระบบ หรือการคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผล การใช้เหตุผลในวัยผู้ใหญ่อาจจะเป็นแบบอุปนัย คือ การพิสูจน์จากสิ่งเฉพาะไปหาหลักการทั่วไป หรือ แบบนิรนัย คือ การพิสูจน์โดยใช้หลักการทั่วไปไปหาสิ่งเฉพาะ แต่การคิดในขั้นก่อนปฏิบัติการของเด็กก่อนวัยเข้าเรียน จะเป็นการใช้เหตุผลแบบ Transductive คือ การใช้สิ่งเฉพาะอย่างหนึ่งไปหาสิ่งเฉพาะอื่นๆ เช่น เด็กอาจมีเหตุผลว่าสุนัขมี 4 ขาและม้าก็มี 4 ขา ดังนั้นสุนัขก็คือนั่นเอง การสรุปเช่นนั้นนอกจากไม่มีเหตุผลและยังไม่ถูกต้องอีกด้วย การคิดในขั้นนี้จึงมีลักษณะที่สับสนเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างเหตุกับผล นอกจากนี้เด็กมีความเชื่อว่าทุกสิ่งมีชีวิตและมีความรู้สึก (animism) ถึงแม้ว่าสิ่งนั้นจะไม่มีชีวิต เช่น ก้อนหิน โต๊ะ

เก้าอี้ ตุ๊กตา ฯลฯ เช่น เด็กจะคิดว่าถ้าเขาปล่อยตุ๊กตาไว้ตามลำพังเป็นเวลานาน ตุ๊กตาจะเกิดความเหงา นอกจากนั้นเด็กยังมีความเชื่อว่าทุกสิ่งที่อยู่รอบตัวของเด็กมีชีวิต แม้แต่ปรากฏการณ์ในธรรมชาติก็มีความคิดมีจิตใจ (artificialism) เช่น ไข่ไม้ร่วงจากต้นไม้เพราะไข่ไม้ต้องการความอบอุ่นจากพื้นดิน เป็นต้น (Hughes, Noppe & Noppe, 1996)

นอกจากนั้นเด็กยังตัดสินใจสิ่งต่างๆ ทันทีทันใด และตัดสินใจจากสิ่งที่เห็นหรือที่ปรากฏเป็นรูปธรรมของวัตถุเท่านั้น (perception-bound thought) เช่น เด็กเล็กจะเลือกเอาตุ๊กที่มีเพียงครึ่งชิ้น 2 ชิ้นมากกว่าเลือกชิ้นเดียวแต่เต็มชิ้น และเด็กก่อนวัยเข้าเรียนยังมีแนวโน้มที่จะเน้นเพียงจุดเดียวของสิ่งต่างๆ โดยปฏิเสธลักษณะสำคัญในส่วนอื่นๆ (centration) เช่น ในการแก้ปัญหาเรื่องน้ำในกระบอกที่มีรูปทรงแตกต่างกัน 2 อัน คือ กระบอกหนึ่งมีรูปทรงสูงและผอมกว่า ส่วนอีกกระบอกมีรูปทรงที่เตี้ยและอ้วนกว่าเมื่อถามเด็กว่าอันไหนมีปริมาณน้ำมากกว่า เด็กวัยนี้จะตอบว่ากระบอกที่สูงกว่าเพราะว่าเด็กจะตัดสินใจจากสิ่งที่เห็นหรือลักษณะที่ปรากฏต่อหน้า และเนื่องจากการคิดในขั้นนี้ยังมีลักษณะไม่ยืดหยุ่น เด็กไม่สามารถคิดย้อนกลับได้ ดังจะเห็นได้จากการที่เด็กไม่สามารถคิดเป็นที่ละชั้นในปัญหาต่างๆ และย้อนกลับมาคิดในจุดเริ่มต้นได้ เปรียบเหมือนวิดีโอเทปที่เล่นไปข้างหน้าได้ แต่ไม่สามารถหยุด ย้อนกลับ หรือเพิ่มเติมได้ ซึ่งความสามารถในการคิดย้อนกลับนี้เป็นความสามารถที่จำเป็นในการพัฒนาความคิดที่มีเหตุผล ดังนั้นจากตัวอย่างในการแก้ปัญหาเรื่องน้ำในกระบอก เด็กวัยก่อนเข้าเรียนจึงยังไม่สามารถคิดถึงความเท่าเทียมกันโดยการทดแทน นั่นคือ น้ำในกระบอกผอมสูงที่เพิ่มขึ้นจะแทนด้วยน้ำในกระบอกอ้วนเตี้ย นอกจากนี้เด็กวัยนี้ยังมีลักษณะที่สำคัญคือ การยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง (egocentric) เด็กวัยก่อนเข้าเรียนจะยึดการคิดในแง่มุมมองของตนเองโดยไม่สามารถนึกได้ว่าคนอื่นมีความคิดแตกต่างไปจากตนอย่างไร เด็กจะมีความคิดว่าคนอื่นเข้าใจ คิด และรู้สึกเช่นเดียวกับที่เขาเป็น (Hughes, Noppe & Noppe, 1996; Berk, 1996)

เนื่องจากความคิดของเด็กก่อนวัยเข้าเรียนมีความสามารถในการคิดอยู่ในขอบเขตที่จำกัด ไม่เหมือนกับผู้ใหญ่ รวมทั้งการที่เด็กตัดสินใจจากสิ่งที่เห็นที่เป็นรูปธรรมทำให้เด็กยังไม่สามารถเข้าใจถึงจิตใจของบุคคลอื่นที่เข้ามาพูดคุยกับเขา หรือการที่บุคคลอื่นนำสิ่งของมาให้เขาว่า จริงๆ แล้วบุคคลเหล่านั้นมีความคิดเช่นไร (Perry & Bussey, 1984)

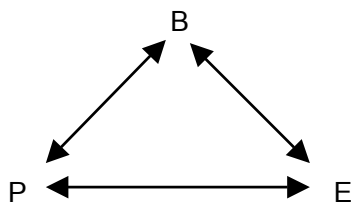

ทฤษฎีปัญญาทางสังคมของ Bandura

กลุ่ม Social Cognitive Theory หรือกลุ่มทฤษฎีปัญญาทางสังคมของ Bandura เชื่อว่าเด็กสามารถเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ในสังคมโดยผ่านการสังเกตตัวแบบที่มีความเด่นชัดรอบๆ ตัวเขา ได้แก่ พ่อแม่ พี่น้อง ครู เพื่อนเล่น วีรบุรุษในโทรทัศน์ หรือแม้แต่ตัวละครในหนังสือ และโดยการเก็บจำไว้ในรูปแบบของภาพต่างๆ ในใจและสัญลักษณ์อื่นๆ ซึ่ง Bandura เรียกกระบวนการเหล่านี้ว่า การเรียนรู้โดยการสังเกต และเขาเชื่อว่าการสังเกตตัวแบบเป็นวิธีการหลักของเด็กในการเรียนรู้พฤติกรรมใหม่ๆ ในสังคม (Perry & Bussey, 1984) และเนื่องจากการเรียนรู้ทางสังคมส่วนมากเกิดจากการสังเกตพฤติกรรมและผลกรรมที่เกิดขึ้นจากพฤติกรรมนั้นๆ ของบุคคลอื่น แต่ก็พบว่าเด็กไม่ได้เลียนแบบหรือแสดงทุกสิ่งตามที่ได้พบเห็น ทั้งนี้เพราะเด็กมีสติปัญญาที่จะรู้คิดว่าพฤติกรรมบางอย่างเหมาะสมสำหรับเขาแต่บางอย่างไม่เหมาะสมสำหรับเขา

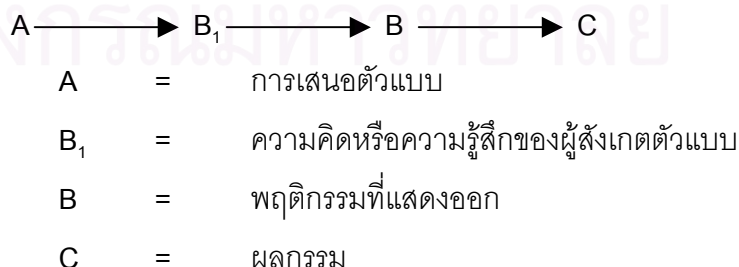
ลักษณะทั่วไปของเด็กวัยก่อนเข้าเรียน เป็นวัยที่อยากเป็นอิสระ อยากเป็นตัวของตัวเอง อยากช่วยตัวเอง ชอบปฏิบัติ หิวคือ และยังเป็นวัยแห่งการเลียนแบบ (Imitation Age) เด็กวัยนี้ชอบเลียนแบบผู้ที่โตกว่า เช่น เลียนแบบคำพูด ท่าทาง และนิสัยใจคอของผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นทางสำคัญในการเรียนรู้สำหรับเด็กก่อนวัยเรียน นอกจากนี้เด็กสามารถเรียนรู้ผลที่ตามมาจากพฤติกรรมได้ 3 ทาง คือ 1) เรียนรู้จากคำสอนของผู้ใหญ่ เช่น หนูจะนำรั้วกว่านี้ถ้าหนูจัดห้องให้เรียบร้อยเหมือนกับพี่สาวของหนู ซึ่งเป็นการช่วยให้เด็กเรียนรู้ว่าสังคมคาดหวังให้เด็กทำพฤติกรรมเช่นไร 2) เรียนรู้จากผลกรรมที่ได้รับ เป็นการเรียนรู้จากการได้รางวัลหรือการลงโทษโดยตรงจากพฤติกรรมที่พวกเขาเลียนแบบ เด็กสามารถยับยั้งหรือทำตามพฤติกรรมที่เขาเลียนแบบขึ้นอยู่กับผลกรรมที่เขาได้รับจากพฤติกรรมที่พวกเขาเลียนแบบ 3) เรียนรู้จากการสังเกตผลกรรมที่บุคคลอื่นได้รับ เด็กเรียนรู้ที่จะคาดหวังผลกรรมจากการเลียนแบบโดยการสังเกตผลกรรมที่บุคคลอื่นได้รับ (Vicarious Consequences) (Perry & Bussey, 1984)

นอกจากนี้ Bandura มีแนวคิดพื้นฐานว่าพฤติกรรมของบุคคลนั้นเกิดขึ้นและเปลี่ยนแปลงเนื่องจากปัจจัย 2 อย่างคือ ปัจจัยทางสภาพแวดล้อม และปัจจัยส่วนบุคคล ซึ่งได้แก่ ปัญญา ชีวภาพ และสิ่งภายในอื่น ๆ รวมด้วย ปัจจัยทางพฤติกรรม (Behavior หรือ B) ปัจจัยทางสภาพแวดล้อม (Environment Influences หรือ E) และปัจจัยทางบุคคล (Personal Factor หรือ P) จะมีลักษณะการกำหนดซึ่งกันและกัน (Triadic Reciprocal Determinism) นั่นคือ ถ้าปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งเปลี่ยนแปลงไป จะทำให้อีก 2 ปัจจัยที่เหลือเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย สามารถแสดงได้จากภาพ ดังนี้

ภาพที่ 1 ภาพแสดงความสัมพันธ์ของปัจจัยสามปัจจัยซึ่งกำหนดซึ่งกันและกัน ระหว่างพฤติกรรม (B) บุคคล (P) และสภาพแวดล้อม (E)

จากภาพจะเห็นว่า บุคคล พฤติกรรม และสภาพแวดล้อมนั้นไม่สามารถแยกออกจากกันได้ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับพฤติกรรมคือ สิ่งที่บุคคลคิด เชื่อ และรู้สึกจะกำหนดว่าบุคคลจะแสดงพฤติกรรมเช่นใด เช่นเดียวกับพฤติกรรมของบุคคลก็เป็นส่วนหนึ่งในการกำหนดลักษณะการคิดและการตอบสนองทางอารมณ์ของบุคคลนั้นๆ และความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมกับบุคคลคือ ความคาดหวัง ความเชื่อ อารมณ์และความสามารถทางปัญญาของบุคคลจะพัฒนาและเปลี่ยนแปลงโดยผ่านการสังเกตตัวแบบ การสอน และการชักจูงทางสังคมเป็นตัวให้ข้อมูลและกระตุ้นการตอบสนองขณะเดียวกันสภาพทางสังคมและลักษณะที่ปรากฏของบุคคลจะมีผลต่อสภาพแวดล้อมทางสังคมก่อนที่เขาจะแสดงพฤติกรรมใดๆ ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกับสภาพแวดล้อมคือ เมื่อพฤติกรรมของบุคคลเปลี่ยนไปจะส่งผลให้สภาพแวดล้อมเปลี่ยน เช่นเดียวกันถ้าสภาพแวดล้อมเปลี่ยนก็ทำให้พฤติกรรมของบุคคลเปลี่ยนไปด้วย เนื่องจากทั้งสภาพแวดล้อมและพฤติกรรมมีอิทธิพลต่อกันและกัน ดังนั้นบุคคลจึงเป็นทั้งผู้ก่อให้เกิดและเป็นทั้งผลผลิตของสภาพแวดล้อม (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาชีวิต, 2543) ซึ่งการเสนอตัวแบบนี้ เราสามารถพิจารณาในการจัดสภาพแวดล้อมได้ นั่นคือ การที่ผู้สังเกตเรียนรู้พฤติกรรมของตัวแบบรวมถึงผลกรรมจากพฤติกรรมนั้นๆ ทำให้ผู้สังเกตเกิดความคาดหวังถึงผลที่จะเกิดขึ้น ซึ่งความคาดหวังนี้เองที่ทำให้ผู้สังเกตตัดสินใจที่จะแสดงพฤติกรรมหรือไม่แสดงพฤติกรรมนั้นๆ ออกมา ลักษณะของการเสนอตัวแบบสามารถดูจากภาพ ดังนี้ (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาชีวิต, 2543)

จากภาพจะเห็นได้ว่า กระบวนการเสนอตัวแบบนี้ต้องมีการเสนอตัวแบบ(A)ที่ทำให้ผู้สังเกตเกิดความสนใจและคิดอยากจะทำตาม(B₁) เมื่อผู้สังเกตแสดงพฤติกรรมตามตัวแบบ(B)แล้ว

เกิดผลกรรม(C)ที่เกิดขึ้นจากพฤติกรรมนั้น ถ้าพฤติกรรมที่ทำตามตัวแบบได้รับการเสริมแรงทางบวก พฤติกรรมนั้นจะเกิดบ่อยครั้งขึ้น แต่ในทางตรงกันข้ามถ้าพฤติกรรมที่ทำตามตัวแบบแล้วได้รับการลงโทษ พฤติกรรมนั้นก็จะไม่เกิดขึ้นอีก

ในความคิดของ Social Cognitive Theory หรือกลุ่มปัญญาทางสังคม เชื่อว่าธรรมชาติของมนุษย์นั้นมีศักยภาพซึ่งเป็นผลมาจากประสบการณ์ที่ได้รับมาจากทั้งทางตรง (Direct Experience) และประสบการณ์ทางอ้อม (Indirect Experience) ที่มาในรูปแบบต่างๆกัน (พรวณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์, 2530) สิ่งที่มนุษย์เรียนรู้คือความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่างๆ เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์กับเหตุการณ์ ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกับผลที่เกิดขึ้นจากพฤติกรรมในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง ซึ่งการเรียนรู้ส่วนหนึ่งเกิดจากประสบการณ์ตรงของตนเอง ซึ่งถือว่าเป็นการเรียนรู้จากการกระทำ หรือ ผลกรรม (Consequence) หากผลที่เกิดขึ้นเป็นที่พึงพอใจของบุคคล เช่น ได้รับคำชม ยกย่อง หรือ ได้รับรางวัล บุคคลนั้นก็จะเก็บจำการกระทำนั้นไว้เพื่อจะได้ทำในโอกาสต่อไป แต่หากผลที่เกิดขึ้นไม่เป็นที่น่าพึงพอใจ เช่น คำตำหนิติเตียน การลงโทษ บุคคลจะเก็บจำและพยายามที่จะหลีกเลี่ยงที่จะไม่แสดงพฤติกรรมนั้นอีกในอนาคต หรือเขาอาจจะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนั้นเพื่อให้เกิดผลดีในโอกาสต่อไป ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ผลกรรมมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ในด้านเป็นข้อมูล เพื่อให้บุคคลพิจารณาว่าควรจะทำพฤติกรรมอะไรในสภาพการณ์ใดในอนาคต ทำหน้าที่เป็นสิ่งจูงใจให้บุคคลกระทำหรือหลีกเลี่ยงการกระทำนั้นๆ นอกจากนี้ยังเป็นตัวเสริมแรงให้บุคคลทราบหรือยืนยันหรือลบล้างความเชื่อ ความคาดหวังของความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำกับผลของการกระทำที่มีอยู่เดิมด้วย (Bandura, 1986 อ้างถึงใน ธีระพร อุวรรณโณ, 2532: 321-322)

Bandura (อ้างถึงในธีระพร อุวรรณโณ, 2532: 321-322) มีความเชื่อว่าการเรียนรู้ส่วนใหญ่ของบุคคลเกิดจากการสังเกตจากตัวแบบ (Model) เช่น การรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ผ่านทางสื่อ ดังนั้นตัวแบบแบ่งเป็น 4 ประเภทหลัก คือ การมีตัวแบบทางพฤติกรรม การมีตัวแบบทางวาจา การมีตัวแบบสัญลักษณ์ และการมีตัวแบบสัมผัส

1. การมีตัวแบบทางพฤติกรรม (behavioral modeling) หมายถึง การมีตัวแบบที่แสดงพฤติกรรมให้บุคคลเห็น ส่วนมากจะเกิดขึ้นโดยที่ตัวแบบไม่ได้ตั้งใจจะแสดงให้เห็นเป็นแบบอย่างแก่ผู้สังเกตโดยตรง

2. การมีตัวแบบทางวาจา (verbal modeling) หมายถึง การมีตัวแบบที่พูด บอก หรือเขียนบอกว่าจะทำอะไรได้อย่างไร ซึ่งคนเราสามารถทำสิ่งต่างๆ ได้มากมายจากการฟัง การบอกเล่า หรือจากการเขียนของผู้อื่น

3. การมีตัวแบบสัญลักษณ์ (symbolic modeling) หมายถึง การมีตัวแบบผ่านสื่อต่างๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ หนังสือ คอมพิวเตอร์ และสื่อภาพอื่นๆ มนุษย์ทุกวัยเรียนรู้สิ่งต่างๆ มากมายผ่านสื่อเหล่านี้

4. การมีตัวแบบสัมผัส (kinesthetic modeling) ใช้ประโยชน์ได้มากกับการสอนให้คนหูหนวกและคนตาบอดเพื่อฝึกพูด ผู้เรียนจะพยายามเลียนแบบเสียงของครูโดยการสัมผัสริมฝีปากและคอของครูซึ่งเป็นตัวแบบ

ลักษณะหรือรายละเอียดของการแสดงพฤติกรรมจากการกระทำของตัวแบบ พบว่าตัวแบบเพียงคนเดียวที่สามารถที่จะถ่ายทอดทั้งความคิดและการแสดงออกได้พร้อมๆ กัน ตลอดจนผลกรรมที่ตัวแบบได้รับหลังจากกระทำพฤติกรรมนั้นแล้ว จะเห็นได้ว่าตัวแบบมีหน้าที่อยู่ 3 ลักษณะคือ ทำหน้าที่สร้างพฤติกรรมใหม่ๆ หรือทักษะใหม่ๆ ในกรณีที่ผู้สังเกตตัวแบบยังไม่ได้เรียนรู้พฤติกรรมนั้นมาก่อน นอกจากนั้นยังทำหน้าที่เสริมพฤติกรรมที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น และยังเป็นการช่วยให้พฤติกรรมที่เคยได้รับการเรียนรู้มาแล้วให้มีโอกาสแสดงออก หรือถ้าเคยแสดงออกแล้วก็ให้ได้แสดงออกมากขึ้น และมีผลทำให้เกิดการระงับหรือการยุติการระงับการแสดงพฤติกรรม ซึ่งทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าเมื่อตัวแบบแสดงพฤติกรรมแล้วได้รับผลกรรมเช่นใด ถ้าตัวแบบแสดงพฤติกรรมแล้วได้รับผลกรรมที่เป็นสิ่งที่ไม่พึงพอใจ ผู้สังเกตมีแนวโน้มที่จะไม่แสดงพฤติกรรมตามตัวแบบนั้นจะมีสูงมาก ซึ่งเป็นการระงับการเกิดพฤติกรรมดังกล่าว (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2543)

กระบวนการเรียนรู้โดยการสังเกตจากตัวแบบ (Observational Learning Process) ประกอบด้วย 4 กระบวนการด้วยกันคือ (Bandura, 1977; Bandura, 1986)

1. กระบวนการตั้งใจ (Attention Process) บุคคลไม่สามารถเรียนรู้ได้จากการสังเกตและรับรู้ได้อย่างแม่นยำถึงพฤติกรรมที่ตัวแบบแสดงออก ถ้าเขาไม่มีความตั้งใจ องค์ประกอบที่มีผลต่อกระบวนการตั้งใจแบ่งออกเป็น 2 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบของตัวแบบเอง เช่น ตัวแบบนั้นต้องมีลักษณะที่เด่นชัด เป็นตัวแบบที่ทำให้ผู้สังเกตเกิดความพึงพอใจ มีการแสดงพฤติกรรมที่ไม่สลับซับซ้อนมากนัก และจำนวนของตัวแบบถ้ามีหลายคนก็จะช่วยให้ผู้สังเกตใส่ใจที่จะรับรู้ได้มาก นอกจากนี้พฤติกรรมของตัวแบบควรมีคุณค่าในการใช้ประโยชน์ นั่นคือ ถ้ามีประโยชน์มากก็จะทำให้ผู้สังเกตใส่ใจที่จะรับรู้พฤติกรรมที่ตัวแบบแสดงมากขึ้น แต่ถ้าพฤติกรรมที่ตัวแบบแสดงนั้นไม่มีประโยชน์ต่อผู้สังเกตก็จะทำให้ผู้สังเกตไม่ใส่ใจที่จะรับรู้พฤติกรรมนั้น และองค์ประกอบของผู้สังเกต ได้แก่ ความสามารถในการรับรู้ ซึ่งรวมทั้งการมองเห็น การได้ยิน การรับรู้รส กลิ่น และการสัมผัส ถ้าผู้สังเกตที่มีความสามารถในการรับรู้สูงก็จะมีโอกาสรับรู้พฤติกรรมของตัวแบบได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ความสามารถทางสติปัญญาและประสบการณ์เดิมของผู้สังเกตแต่ละคนก็มีผลต่อความสามารถใน

การรับรู้พฤติกรรมของตัวแบบ เพราะผู้สังเกตแต่ละคนจะตีความสิ่งที่ได้รับรู้แตกต่างกันไปตามประสบการณ์ และตามความสามารถทางสติปัญญา นอกจากนี้ยังมีองค์ประกอบอื่นๆ ที่ทำให้ผู้สังเกตมีความสนใจต่อตัวแบบ เช่น ระดับของการตื่นตัวและความชอบที่เคยได้เรียนรู้มาก่อน ความคล้ายคลึงของตัวแบบกับผู้สังเกตทั้งทางด้านเพศ อายุ เชื้อชาติ สถานการณ์ ทักษะสติ ซึ่งความคล้ายคลึงกันระหว่างผู้สังเกตและตัวแบบ จะทำให้ผู้สังเกตสนใจที่จะรับรู้พฤติกรรมของตัวแบบได้มากกว่า เพราะผู้สังเกตจะเข้าใจว่าพฤติกรรมของตัวแบบนั้นเหมาะสมกับตน

2. กระบวนการเก็บจำ (Retention Process) บุคคลต้องสามารถที่จะจดจำได้ถึงลักษณะของตัวแบบ บุคคลจะต้องแปลงข้อมูลของตัวแบบมาเป็นรูปแบบของสัญลักษณ์ (Symbolic Form) และจัดโครงสร้างเพื่อให้จดจำได้ง่ายขึ้น ดังนั้นปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการเก็บจำ คือ การเก็บรหัสเป็นสัญลักษณ์ โดยจำเป็นมโนภาพ (Imaginal Coding) และจำเป็นคำพูด (Verbal Coding) การจำเป็นมโนภาพจะใช้มากในวัยเด็ก เพราะพัฒนาการทางภาษาของเด็กยังพัฒนาไม่เต็มที่ ส่วนการจำเป็นคำพูดนั้นใช้ได้ดีในกรณีที่ตัวแบบแสดงพฤติกรรมเป็นคำพูด ซึ่งจะมีประสิทธิภาพเพียงใดขึ้นกับความสามารถทางภาษาของผู้สังเกตด้วย และถ้าตัวแบบแสดงพฤติกรรมพร้อมคำพูด ผู้สังเกตก็จะจำทั้งมโนภาพและคำพูด

การจัดระบบโครงสร้างทางปัญญาเป็นปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่ง เช่น ความสามารถในการเลือกรับรู้พฤติกรรมที่ตัวแบบแสดงออก และวิธีการเก็บจำพฤติกรรมของตัวแบบ ตลอดจนวิธีในการระลึกสิ่งที่จำไว้ออกมา และปัจจัยอื่นๆ คือ การชักข้อมูลลักษณะของตัวแบบที่สังเกตในความคิดของตน และชักข้อมูลด้วยการกระทำ นอกจากนี้ยังขึ้นกับความสามารถทางปัญญาของแต่ละบุคคล เช่น ความสามารถที่จะเก็บสัญลักษณ์ที่จดจำเป็นเวลานานหรือไม่ และโครงสร้างความสามารถในการระลึกสิ่งที่จำไว้ออกมาใช้งาน บุคคลที่มีทักษะทางปัญญาดีและโครงสร้างทางปัญญาที่มีการจัดระบบที่ดีก็จะสามารถเก็บจำแบบพฤติกรรมของตัวแบบที่ได้รับรู้มาได้อย่างดีและมีประสิทธิภาพ

3. กระบวนการกระทำ (Production Process) บุคคลจะแปลสัญลักษณ์ที่เก็บจำไว้มาเป็นการกระทำ ซึ่งจะกระทำได้ดีหรือไม่ย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ ได้แก่ การระลึกภาพจากปัญญา ถ้าระลึกได้แม่นยำก็จะสามารถแสดงพฤติกรรมได้ถูกต้อง นอกจากนี้ผู้สังเกตยังต้องสังเกตการกระทำของตนเอง ทั้งด้านการกระทำ ความรู้สึกต่างๆ ซึ่งถือเป็นการได้ข้อมูลย้อนกลับจากการกระทำของตัวเอง ตลอดจนสังเกตข้อมูลย้อนกลับจากภายนอกด้วย เช่น การสังเกตจากคำกล่าวของผู้อื่น หรือจากสื่อต่างๆ โดยผู้สังเกตนำข้อมูลย้อนกลับเหล่านั้นมาเทียบเคียงการกระทำกับภาพที่จำได้ เพื่อหาจุดบกพร่องแล้วนำไปปรับปรุงในการแสดงพฤติกรรมให้ดีขึ้นต่อไป

นอกจากนี้ยังขึ้นกับลักษณะของผู้สังเกต ได้แก่ ความสามารถทางกายว่ามีความสามารถที่จะทำพฤติกรรมนั้นได้หรือไม่ และมีทักษะในการทำพฤติกรรมย่อยๆ ต่างๆ ที่จะสามารถทำพฤติกรรมตามตัวแบบได้ ซึ่งถ้าขาดสิ่งหนึ่งสิ่งใดในทั้งสองสิ่งนี้ ก็จะทำให้ผู้สังเกตไม่สามารถแสดงพฤติกรรมตามตัวแบบได้อย่างครบถ้วน

4. กระบวนการจูงใจ (Motivational Process) เมื่อบุคคลเรียนรู้แล้วจะแสดงพฤติกรรมหรือไม่ขึ้นกับกระบวนการจูงใจ ทั้งนี้เพราะบุคคลจะไม่ทำตามทุกพฤติกรรมที่ได้เรียนรู้มา ยกเว้นพฤติกรรมที่จะทำให้เขาได้รับความพึงพอใจ ได้ประโยชน์หรือรางวัล เนื่องจากเขาสามารถคาดหวังผลที่ได้จากพฤติกรรมนั้นๆ และบุคคลจะหลีกเลี่ยงที่จะแสดงพฤติกรรมที่ไม่ได้รับแรงเสริม หรือถูกลงโทษ หรือได้รับสิ่งที่ไม่น่าพึงพอใจ ยกเว้นพฤติกรรมนั้นๆ จะได้รับการเสริมแรงที่ผู้สังเกตพึงพอใจมากกว่าการถูกลงโทษหลังจากได้ทำพฤติกรรมนั้นๆ ตามตัวแบบแล้ว ปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการจูงใจ คือ สิ่งล่อใจภายนอก ซึ่งสิ่งนั้นจะต้องกระตุ้นการรับรู้ เป็นสิ่งที่จับต้องได้ เป็นที่ยอมรับของสังคม และพฤติกรรมที่กระทำตามต้องสามารถควบคุมเหตุการณ์ต่างๆ ได้ และสิ่งล่อใจที่เห็นผู้อื่นได้รับ (Vicarious Incentive) เป็นสิ่งล่อใจที่เห็นผู้อื่นได้รับหลังจากแสดงพฤติกรรม ซึ่งสิ่งล่อใจนี้อาจเป็นสิ่งล่อใจที่ผู้สังเกตต้องการหรือพึงพอใจหรือไม่ก็ได้ ถ้าสิ่งล่อใจนั้นเป็นที่น่าพึงพอใจก็จะส่งผลให้ผู้สังเกตทำพฤติกรรมตามตัวแบบนั้น แต่ถ้าสิ่งล่อใจไม่เป็นที่น่าพึงพอใจก็จะส่งผลให้ผู้สังเกตหลีกเลี่ยงไม่ทำพฤติกรรมตามตัวแบบนั้น ตลอดจนสิ่งล่อใจของตนเอง ซึ่งอาจจะเป็นวัตถุ หรือการประเมินตนเอง โดยผู้สังเกตจะประเมินการกระทำของตนตามมาตรฐานที่ตนตั้งเอาไว้เป็นสิ่งล่อใจให้กระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมตามตัวแบบ

ส่วนในแง่ของผู้สังเกตขึ้นอยู่กับความพึงพอใจในสิ่งล่อใจ เนื่องจากบุคคลแต่ละคนจะชอบสิ่งล่อใจแตกต่างกัน นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับความลำเอียงที่ผู้สังเกตคิดว่าพฤติกรรมของตัวแบบเหมาะสมกับตนหรือไม่ ซึ่งถ้าผู้สังเกตเห็นว่าพฤติกรรมของตัวแบบนั้นเหมาะสมกับตน ผู้สังเกตจะกระทำตามพฤติกรรมตัวแบบนั้น ทั้งนี้พฤติกรรมของตัวแบบนั้นต้องไม่ขัดมาตรฐานภายในตนเองของผู้สังเกต

ดังนั้นการเรียนรู้โดยการสังเกตจะเกิดขึ้นได้อย่างสมบูรณ์นั้น ต้องผ่านกระบวนการทั้ง 4 กระบวนการที่ได้วางรูปแบบไว้อย่างเหมาะสมและเพียงพอที่จะทำให้ผู้สังเกตตอบสนองหรือเลียนแบบพฤติกรรมของตัวแบบได้ในที่สุด ดังรูป

ภาพที่ 2 แสดงถึงกระบวนการของการเรียนรู้จากการสังเกต (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2543: 53)

สมโภชน์ เขียมสุภาชิต (2526) ได้กล่าวถึงหลักในการใช้ตัวแบบให้มีประสิทธิภาพ ได้แก่

1. เลือกตัวแบบที่มีความสำคัญหรือมีลักษณะใกล้เคียงกับผู้สังเกตเพื่อให้เกิดความน่าสนใจ
2. เมื่อตัวแบบแสดงพฤติกรรมที่พึงปรารถนาจะต้องมีการเสริมแรงต่อพฤติกรรมนั้นทันที เพราะจะทำให้เด็กนั้นอยากลอกเลียนแบบมากยิ่งขึ้น
3. ให้แรงเสริมทันทีที่ผู้สังเกตเลียนแบบพฤติกรรมจากตัวแบบ
4. ใช้ตัวแบบหลายๆ คน
5. แสดงให้เห็นความสำคัญระหว่างผลกรรมและพฤติกรรมตัวแบบแสดงอย่างเด่นชัด
6. สร้างสิ่งแวดล้อมให้เป็นที่ดึงดูดความสนใจของผู้สังเกต
7. ให้ตัวแบบบอกถึงความก้าวหน้าของตนเอง พร้อมทั้งให้แรงเสริม
8. ให้ตัวแบบแสดงให้ดูบ่อยๆ
9. ให้ผู้สังเกตได้มีโอกาสแสดงตัวแบบบ่อยๆ
10. ค่อยๆ ฝึกผู้สังเกตให้แสดงพฤติกรรมไปที่ละขั้นตอน
11. ให้ข้อมูลย้อนกลับถึงความสำเร็จที่ผู้สังเกตกระทำ
12. จัดเตรียมตัวเสริมแรงที่มีประสิทธิภาพ
13. พยายามใช้ตัวเสริมแรงที่มีอยู่ในสภาพแวดล้อม
14. พฤติกรรมที่ตัวแบบแสดงนั้นจะต้องเห็นอย่างเด่นชัด

เทคนิคการใช้ตัวแบบจะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ทางสังคมได้มากที่สุด และเป็นวิธีที่เด็กจะทำพฤติกรรมตามโดยที่ไม่รู้สึกรำคาญ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2524) ตัวแบบที่นำมาใช้ในการปรับพฤติกรรมนั้นมีหลายชนิด ได้แก่ ตัวแบบบุคคลจริง และตัวแบบสัญลักษณ์ ซึ่งนิทานหรือละครก็จัดว่าเป็นตัวแบบสัญลักษณ์ประเภทหนึ่งซึ่งมีอิทธิพลต่อเด็กวัยก่อนเข้าเรียนมาก นิทานจะช่วยเพิ่มประสบการณ์แก่เด็ก เสริมสร้างพัฒนาการทางภาษา ความคิด จินตนาการ อารมณ์และความรู้สึกตามเนื้อเรื่องที่เล่า รวมทั้งทำให้เด็กเกิดความสนุกสนานและมีเจตคติที่ดี ช่วยให้มีพฤติกรรมที่พึงปรารถนาทางสังคม

กระบวนการรับรู้เป็นกระบวนการที่คาบเกี่ยวระหว่างความเข้าใจ ความคิด ความรู้สึก ความจำ การเรียนรู้ การตัดสินใจ และการแสดงพฤติกรรม นั่นคือ เมื่อมีสิ่งเร้ามาเข้ากระทบประสาทรับสัมผัสจนเกิดเป็นความรู้สึกจะเป็นขบวนการภายนอก จากนั้นขบวนการภายในจะมีการตีความข้อมูลที่ได้รับ สูดทำข้อมูลที่ได้รับการตีความจะได้รับการคิดตัดสินใจเกิดเป็นพฤติกรรมของบุคคล ซึ่งเป็น

ขบวนการการตอบสนอง ดังนั้นจะเกิดการรับรู้ได้ต้องมีสิ่งเร้า ประสาทสัมผัสและความรู้สึก ประสบการณ์เดิม และการแปลความหมายจากสิ่งที่สัมผัส

บุคคลแต่ละคนจะมีการรับรู้สิ่งเร้าสิ่งเดียวกันได้แตกต่างกัน การที่บุคคลสามารถรับรู้สิ่งต่างๆ ได้ต้องอาศัยปัจจัยหลายอย่าง ซึ่งขึ้นอยู่กับสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ของบุคคลนั้นๆ เนื่องจากสิ่งเร้าที่จะกระตุ้นให้บุคคลเกิดการรับรู้มีอยู่มากมาย ดังนั้นบุคคลจะเลือกรับรู้สิ่งเร้าอย่างใดอย่างหนึ่ง ขณะใดขณะหนึ่งเท่านั้น ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ออกเป็น 2 ลักษณะใหญ่ๆ คือ (กฤษณา ศักดิ์ศรี, 2530)

1. ลักษณะของผู้รับรู้ แบ่งออกได้เป็น 2 ด้าน คือ ด้านสรีระ หมายถึงอวัยวะรับสัมผัสปกติหรือไม่ มีความสมบูรณ์เพียงใด เช่น หูตึง ตาเอียง ผิวหนังชา ความชรา ฯลฯ ถ้าอวัยวะรับสัมผัสผิดปกติหรือหย่อนสมรรถภาพก็ย่อมทำให้การรับสัมผัสผิดไป ความสามารถในการรับรู้จะลดลง และยังรวมถึงขอบเขตความสามารถในการรับรู้ซึ่งขึ้นอยู่กับความสามารถในการรับสัมผัสและความสามารถในการแปลความหมายของสิ่งเร้าเนื่องจากความสามารถของอวัยวะรับสัมผัสมีขอบเขตจำกัด ไม่สามารถรับสัมผัสสิ่งเร้าได้ทุกชนิด เช่น แสงที่มีความเข้มน้อยเกินไป วัตถุขนาดเล็กมาก คลื่นวิทยุ รังสี เสี่ยงเบาจนเกินไป เป็นต้น

ส่วนอีกด้านคือด้านจิตวิทยา เช่น ความจำ อารมณ์ ความพร้อม สติปัญญา ความสนใจ ความตั้งใจ ค่านิยม ประสบการณ์เดิม ฯลฯ อันเป็นผลมาจากการเรียนรู้เดิม ดังนั้นปัจจัยด้านจิตวิทยาที่ส่งผลต่อการรับรู้ ได้แก่ ความรู้เดิม โดยเมื่อบุคคลรับสัมผัสแล้ว บุคคลจะแปลเป็นสัญลักษณ์โดยอาศัยความรู้เดิมที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่เราจะรับรู้ ถ้าหากไม่มีความรู้เดิมในเรื่องนั้นมาก่อนก็ย่อมจะทำให้การรับรู้ผิดไปจากความเป็นจริง นอกจากนี้ความต้องการหรือแรงขับก็เป็นปัจจัยอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการรับรู้ บุคคลจะสนใจต่อสิ่งเร้าที่เขาต้องการมากกว่าสิ่งเร้าที่เขายังไม่ต้องการในขณะนั้น เช่น คนหิวก็จะมองหาแต่อาหาร คนที่ร้อนก็ต้องการน้ำเย็นๆ และสภาพจิตใจของผู้รับรู้ เมื่อบุคคลมีภาวะอารมณ์ที่ไม่ดีมากๆ เช่น หิว กระจาย เหนื่อย เครียด กังวล ทุกข์ เจ็บป่วย กังวล อาจจะไม่รับรู้อะไรเลย หรือรับรู้ผิดหรือแปลความหมายผิดพลาด นอกจากนั้นแรงจูงใจก็มีผลต่อการรับรู้ เนื่องจากแรงจูงใจเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดความต้องการในสิ่งใดก็จะรับรู้สิ่งนั้นได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้เจตคติก็มีผลต่อการแปลความ เช่น เมื่อเราเจอคนที่เราไม่ชอบ แม้ว่าเขาจะยิ้มให้ เราก็สามารถแปลความว่าเขายิ้มเยาะได้ และอิทธิพลของสังคม ได้แก่ สภาพความเป็นอยู่ ลักษณะวัฒนธรรม แบบแผนสำหรับยึดถือของสังคมเป็นกรอบการอ้างอิง จารีต ประเพณี ค่านิยมเป็นเครื่องกำหนดการรับรู้ของคน ทำให้คนแต่ละกลุ่มรับรู้สิ่งต่างๆ แตกต่างกันไป ความตั้งใจที่จะรับรู้และความสนใจ ทำให้บุคคลรับรู้สิ่ง

ต่างๆ รอบตัวดีขึ้นและยังทำให้การสังเกตช่วยในการแปลทำให้การรับรู้และแม่นยำละเอียดลึกซึ้งยิ่งขึ้น และคนที่มีความสติปัญญาสูงจะรับรู้ได้ดี เร็วและถูกต้องกว่าคนที่มีความสติปัญญาไม่ดี

2. ลักษณะของสิ่งเร้า การที่บุคคลจะเลือกรับรู้สิ่งใดก่อน หลัง มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับว่าสิ่งเร้านั้นดึงดูดความสนใจได้มากน้อยเพียงใด ลักษณะของสิ่งเร้าที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้มีดังนี้

2.1 คุณสมบัติและคุณลักษณะของสิ่งเร้า ได้แก่ 1) ขนาดของความเข้มหรือความหนักเบาของสิ่งเร้า ในสิ่งเร้าชนิดเดียวกันบุคคลจะเลือกรับรู้สิ่งเร้าที่มีความเข้มมากกว่าก่อนสิ่งเร้าที่มีความเข้มน้อยกว่า เช่น ป้ายโฆษณาสีสดใสดึงดูดความสนใจมากกว่าโฆษณาที่สีไม่เด่น ภาพที่มีแสงและเงาชัดเจนจะมองเห็นเด่นกว่าภาพที่ใช้แสงและเงาที่มีความเข้ม 2) การเคลื่อนไหวของสิ่งเร้า สิ่งเร้าที่มีการเคลื่อนไหวหรือเปลี่ยนแปลงจะดึงดูดความสนใจได้มากกว่าสิ่งเร้าที่ไม่มีความเคลื่อนไหวหรือไม่มีการเปลี่ยนแปลง เช่น ไฟกระพริบหรือเปลี่ยนที่กระพริบเหมือนวงวนอยู่เสมอจะได้รับความสนใจมากกว่าไฟที่เปิดอยู่เฉยๆ 3) การกระทำซ้ำๆ ของสิ่งเร้า กล่าวคือสิ่งเร้าที่เกิดขึ้นซ้ำๆ สามารถเรียกความสนใจได้มาก เช่น การกดกริ่งประตูบ้านหลายๆ ครั้งติดกันทำให้คนในบ้านรีบออกมาเปิดได้มากกว่ากดเพียงครั้งเดียว 4) ขนาดของสิ่งเร้า เพราะเราสามารถรับสัมผัสได้ดีถ้าสิ่งเร้ามีขนาดกว้างพอสมควร เช่น สิ่งเร้าที่มีขนาดใหญ่ น่าสนใจกว่าสิ่งเร้าที่มีขนาดเล็ก 5) ความแปลกใหม่ สิ่งเร้าที่มีความแปลกดึงดูดความสนใจมากกว่า เช่น สินค้าออกใหม่ แผ่นที่มีตัวติดกัน 6) ความคงทนของสิ่งเร้า เช่น สิ่งเร้าที่เกิดขึ้นในระยะเวลาด้านจะทำให้รับรู้ได้ยาก เราจะรับรู้สิ่งเร้าได้เมื่อสิ่งเร้านั้นอยู่นานพอสมควร 7) ระยะทาง บุคคลจะรับรู้ได้ดีเมื่อสิ่งเร้าอยู่ในระยะที่ไม่ใกล้ไม่ไกลจนเกินไป 8) ลักษณะการตัดกันของสิ่งเร้า ตามปกติภาพควรใช้สีเด่น พื้นหลังสีจางกว่า สิ่งเร้าที่ตัดกันจะดึงดูดความสนใจได้มากกว่าสิ่งคล้ายคลึงกัน เช่น การพาดหัวข่าวของหนังสือพิมพ์รายวันที่มีสีเด่นชัดและขนาดโตกว่า และ 9) สีของสิ่งเร้า แต่ละสีจะมีประสิทธิภาพในการดึงดูดสายตาได้ต่างกัน สีที่เกิดจากช่วงคลื่นยาว เช่น แดง เหลือง ย่อมดึงดูดความสนใจได้มากกว่าสีที่มีช่วงคลื่นสั้น เช่น ม่วง น้ำเงิน

2.2 การจัดลักษณะหมวดหมู่ของวัตถุที่เป็นสิ่งเร้า นักจิตวิทยาในกลุ่ม Gestalt ได้ให้ความสนใจกับการรับรู้อย่างมาก ได้ให้หลักการที่ในการที่คนเรามีแนวโน้มที่จะจัดภาพที่มองเห็นโดยจัดกลุ่มวัตถุตามกฎ 4 ประการดังนี้

2.2.1 กฎแห่งความคล้ายคลึง (The Law of Similarity) สิ่งใดก็ตามที่มีลักษณะเหมือนกัน อาจเป็นรูปร่างหรือสีหรือขนาดเหมือนกันบุคคลมักจะรับรู้รวมกันเป็นสิ่งเดียวกัน หรือจัดอยู่ในกลุ่มเดียวกัน

2.2.2 กฎแห่งความใกล้เคียง (The Law of Proximity) สิ่งที่อยู่ใกล้กันบุคคลมักจะรับรู้ว่ามี ความเกี่ยวข้องกันมากกว่าสิ่งเหมือนกันแต่อยู่ไกลออกไปโดยบุคคล มีแนวโน้มที่จะรับรู้สิ่งที่ใกล้กันให้เป็นภาพเดียวกันหรือเป็นพวกเดียวกัน

2.2.3 กฎแห่งความสมบูรณ์ (The Law of Closure) บุคคลจะรับรู้เป็นส่วนรวมมากกว่าเป็นจะรับรู้ส่วนย่อยๆ การรับรู้ประเภทนี้ต้องอาศัยประสบการณ์เดิม บุคคลจะเติมเต็มส่วนสมบูรณ์เมื่อมองเห็นสิ่งหนึ่งสิ่งใดบกพร่องไปจากสิ่งที่เราคิดโดยไม่ได้ตั้งใจ

2.2.4 กฎแห่งความต่อเนื่อง (The Law of Good Continuation) ถ้าไม่มีอะไรมาขวางบุคคลจะรับรู้ในลักษณะเดียวกันต่อเนื่องตั้งแต่ต้นจนจบ ถ้าเราเห็นเส้นตรงตั้งแต่ต้น เราก็มักจะสรุปว่ามันเป็นเส้นตรงตลอด ความต่อเนื่องเกิดจากสิ่งเร้ามีทิศทางไปทางเดียวกัน เช่น ไฟกระพริบตามป้ายโฆษณา

2.3 การรับรู้เกี่ยวกับระยะทางหรือความลึก บุคคลสามารถรับรู้ภาพ 3 มิติ คือสามารถรับรู้ความลึกของภาพ ซึ่งเกิดจากการตำแหน่งที่เหลื่อมกัน หรือเป็นภาพทิวทัศน์ที่เห็นระยะไกล ซึ่งเกิดจากแสงเงา หรือเกิดจากการเคลื่อนไหวที่ เช่น เวลาเรานั่งรถไฟ เราเกิดความรู้สึกเหมือนว่าวัตถุที่อยู่ใกล้เคลื่อนอยู่ในทิศทางที่อยู่ตรงข้ามกับเรา ในขณะที่วัตถุที่อยู่ไกลเคลื่อนที่ตามเรา ดังนั้นทิศทางเคลื่อนที่ของวัตถุจึงเป็นส่วนช่วยตัดสินระยะใกล้ไกลได้

สำหรับตัวแบบที่นิยมนำมาใช้เป็นสื่อการสอนสำหรับเด็กโดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กวัยก่อนเรียน นั่นคือตัวแบบที่สมมติอยู่ในนิทาน เนื่องจากนิทานจะช่วยขยายโลกทัศน์ของเด็กให้กว้างขวางมากขึ้น และนิทานยังเป็นตัวกระตุ้นและการตอบสนองในด้านจินตนาการและความอยากรู้อยากเห็นของเด็กในวัยนี้ ดังนั้นนิทานจึงมีความสำคัญต่อเด็ก Arbutnot & Sutherland (อ้างถึงในสุพัทธา ชุมเกต, 2522: 7-8; ฉวีวรรณ คูหาภินันท์: 51-52) ได้กล่าวถึงความสำคัญของนิทานว่าสามารถตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของเด็ก ดังนี้

1. เด็กต้องการความสำเร็จ (The need to achieve) เนื่องจากเด็กต้องการทำอะไรให้สำเร็จด้วยตัวเอง สามารถทำอะไรได้โดยปราศจากความช่วยเหลือของผู้ใหญ่ ดังนั้นเด็กจึงชอบและพอใจเรื่องราวที่แสดงถึงความเป็นวีรบุรุษ หรือการที่สามารถเอาชนะสิ่งต่างๆ ได้
2. เด็กต้องการความมั่นคงทางกายภาพ (The need for physical well being) ต้องการอยู่ดีกินดีและมีความปลอดภัยจากอันตรายต่างๆ
3. เด็กต้องการความมั่นคงทางอารมณ์ (The need to love and to be loved) นั่นคือต้องการความรักความอบอุ่นจากคนอื่น ได้แก่ พ่อแม่ เพื่อน ในขณะที่เดียวกันก็ต้องการที่จะแสดงความรักต่อคนอื่นด้วย บางทีรวมถึงสัตว์เลี้ยง หรือวัตถุอื่นๆ ดังนั้นนิทานที่กล่าวถึงความรักในครอบครัวจะกระตุ้นให้เด็กเกิดความมั่นคงทางอารมณ์ได้
4. เด็กมีความอยากรู้อยากเห็นอยู่เสมอ (The need to know) เพราะเด็กยังไม่มีประสบการณ์ที่ไกลตัวออกไป เด็กจึงชอบเรื่องราวที่เกี่ยวกับการผจญภัย การท่องเที่ยวต่างๆ เพื่อเปิดโลกของตนให้กว้างขึ้น

5. เด็กต้องการแสดงความเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัวหรือชุมชน(The need to belong) เด็กจะเกิดความภาคภูมิใจเมื่อได้พูดถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เป็นของตนเอง โดยการแสดงออกด้วยความภาคภูมิใจว่านี่พ่อของฉัน นี่แม่ของฉัน นี่พี่ของฉัน นี่ของเล่นของฉัน นี่โรงเรียนของฉัน เป็นต้น

6. เด็กต้องการความเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ(The need to change) การเล่นเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงและยังเป็นการพักผ่อนสำหรับตัวเด็กเองอีกด้วย ดังนั้นจึงมีนิทานที่เขียนขึ้นเพื่อความสนุกสำหรับเด็กเล็ก

7. เด็กต้องการสิ่งสวยงามและความเป็นระเบียบ(The need for beauty and order) ซึ่งเป็นความต้องการด้านศิลปะ เด็กจึงชอบเรื่องราวหรือภาพประกอบที่มีสีสันสวยงาม มีคำบรรยายคล้องจอง คำซ้ำๆ กันเป็นจังหวะ

ส่วนเนื้อหาและวิธีการนำเสนอนิทาน (พรจันทร์ จันทิมล, 2529) ควรมีลักษณะดังนี้

1. เป็นเรื่องง่ายๆ แต่สมบูรณ์ เน้นเหตุการณ์อย่างเดียวให้เด็กพอคาดคะเนเรื่องได้บ้าง มีการเดินเรื่องได้อย่างรวดเร็ว

2. ตัวละครจำนวนน้อยมีลักษณะเด่น จดจำได้ง่าย มีบทสนทนาหลายๆ เพราะเด็กส่วนใหญ่ไม่สามารถฟังเรื่องที่เป็นความเรียงได้ดี ใช้ภาษาง่ายๆ เป็นประโยคสั้นๆ นอกจากนี้การกล่าวคำซ้ำหรือคำสัมผัสจะช่วยให้เด็กจดจำได้ง่ายและรวดเร็ว สร้างความรู้สึก ความพอใจกับผู้ฟัง

3. เป็นเรื่องใกล้ตัวเด็ก เช่น ครอบครัว สัตว์เลี้ยง หรือเรื่อง que เด็กสามารถจินตนาการตามได้ ซึ่งควรมีความยาวไม่เกิน 15 นาที

4. ควรให้เด็กได้รู้จักกับโลกภายนอก โดยการนำเด็กให้รู้จักสิ่งต่างๆ รอบตัวให้มากขึ้น รวมถึงความรู้หรือสิ่งแปลกใหม่ที่ไม่ยากสำหรับความเข้าใจของเด็ก

5. แนะนำให้เด็กได้รู้จักการปฏิบัติตนที่เหมาะสมในชีวิตประจำวัน เพื่อให้เด็กรู้จักการปฏิบัติตนและวางตนได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ต่างๆ ของสังคม

นอกจากนี้วิธีการเล่นนิทานสามารถทำได้ 2 แบบ (กิตติวดี บุญเชื้อ, 2527) คือ การเล่าปากเปล่า และการเล่าโดยมีเครื่องประกอบ เช่น แผ่นภาพ หุ่นมือ ดนตรี ภาพยนตร์

หุ่น (Puppet) คือ สิ่ง que ไม่มีชีวิต เคลื่อนไหวได้ในรูปแบบของละครโดยมนุษย์ หุ่นมีหลายแบบ แต่ต้องไม่ใช่ตุ๊กตาหรือหุ่นยนต์ (วรรณิ ศิริสุนทร, 2532)

เกตินิ โชติกเสถียร (2524) กล่าวว่า หุ่นเป็นการแสดงมหรสพชนิดหนึ่ง ที่ใช้รูปจำลองคล้ายของจริง ซึ่งมีมาตั้งแต่โบราณในหลายๆ ประเทศของโลก มีการใช้หุ่นแสดงแทนตัวคน สิ่งมีชีวิตอื่นๆ หรือแม้แต่สิ่งสมมติในเทพนิยาย และการเคลื่อนไหวของหุ่นจะอยู่ในการควบคุมของมนุษย์

อรชุนมา ยุทธรงค์ (2527) กล่าวว่า หุ่นเป็นวัตถุที่สร้างขึ้นมาแล้วนำมาทำให้เคลื่อนไหวเพื่อสื่อความหมายกับผู้อื่น โดยใช้ในการสื่อสารนำความรู้สึกนึกคิด อารมณ์ แรงบันดาลใจ และความฝันมาทำให้เป็นตัวตน

จากความหมายข้างต้นพอสรุปได้ว่า หุ่น (Puppet) เป็นศิลปะประเภทหนึ่ง หรือคือรูปจำลองทุกประเภทที่สามารถเคลื่อนไหวได้ด้วยการกระทำของมนุษย์เพื่อสื่อความหมายกับบุคคลอื่น หุ่นจะสื่อเรื่องราว ความรู้สึก อารมณ์ต่างๆ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ความบันเทิง ให้การศึกษา ตลอดจนใช้เกี่ยวกับเรื่องราวทางศาสนา

การแสดงหุ่นเป็นที่นิยมอย่างกว้างขวางทั่วโลก ถึงแม้ว่าเราจะรู้ว่าหุ่นไม่มีชีวิตแต่หุ่นสามารถแสดงท่าทาง สามารถเปลี่ยนเป็นตัวละครได้หลายบทบาท ดังนั้นหุ่นจึงปรากฏในหลายๆ สังคม เช่น บันรูกุในญี่ปุ่น หุ่นกระบอกในยุโรป หุ่นมือ เช่น Sesame Street ในอเมริกา ต่อมาได้มีการพัฒนาและนำเทคนิคสมัยใหม่ใช้กับการแสดงหุ่น ทำให้รูปแบบการแสดงหุ่นซึ่งแต่เดิมจะออกมาในรูปของละครเป็นส่วนใหญ่นั้นได้มีการเปลี่ยนแปลง โดยหุ่นมาแสดงหลายลักษณะ เช่น ในละครสัตว์ การแสดงดนตรี เรื่องทางวิทยาศาสตร์ มีการนำหุ่นมาแสดงกับคน หรือการสร้างหุ่นให้มีขนาดใหญ่กว่าปกติ ด้วยเหตุนี้การแสดงหุ่นจึงได้รับความสนใจและนำไปใช้ในกิจการต่างๆ มากมาย ทั้งในสถาบันการศึกษา โทรทัศน์ ภาพยนตร์ โฆษณา ฯลฯ รูปแบบของหุ่น (ธนิดา จันทวงษ์, 2541) ที่นำมาเล่นสามารถแบ่งได้ 6 ประเภท คือ

1. หุ่นเงาหรือหุ่นหนังตะลุง (Shadow Puppets) มีลักษณะแบนๆ ทำด้วยหนัง กระดาษ หรือพลาสติก มีไม้เสียบตรงกลางหุ่นสำหรับถือและมีไม้โยงจากอวัยวะส่วนที่ต้องการให้เคลื่อนไหว การแสดงจะต้องใช้เจอบ้าง การเชิดต้องเชิดจากหลังโรง โดยมีไฟส่องหลังตัวหุ่น การเคลื่อนไหวของหุ่นจะปรากฏเป็นเงาทาบลงบนจอ

2. หุ่นมือ (Hand Puppets) รวมถึงหุ่นถุงมือ (Glove Puppets) หุ่นนิ้วมือ (Finger Puppets) ทำโดยการใช้ถุงกระดาษ ถุงมือ ถุงเท้า เวลาเชิดก็เอามือหรือนิ้วสอดเข้าไป หุ่นจะเคลื่อนไหวตามลีลาการขยับมือหรือนิ้วมือ

3. หุ่นแปะ (Stick Puppets) ทำโดยวาดตัวละครที่ต้องการลงบนแผ่นกระดาษแล้วตัดตามแบบ จากนั้นนำไม้หรือลวดที่มีลักษณะเป็นด้ามยาวๆ มาติดข้างหลังก็สามารถนำมาเชิดได้แล้ว เวลาเชิดก็เพียงแต่ขยับด้ามไม้หรือลวดตามจังหวะ

4. หุ่นเชิดหรือหุ่นกระบอก (Rod Puppets) เป็นหุ่นที่ทำให้มีลักษณะคล้ายของจริง เช่น ตกแต่งตัวละครที่เป็นคนก็จะมีมือ มีแขน แล้วติดด้ามสำหรับเชิดไว้ที่แขนและตัว เวลาเชิดก็สามารถขยับส่วนต่างๆ ได้

5. หุ่นสายชักหรือหุ่นชักใย (Marionettes or String Puppets) หุ่นชนิดนี้มักทำส่วนต่างๆ ของร่างกายครบถ้วน เชิดโดยใช้เชือกหรือเอ็นโยงไว้ตามส่วนต่างๆ ของร่างกาย

6. หุ่นสร้างสรรค์ (Apply Puppets) หุ่นชนิดนี้แตกต่างจากหุ่นที่ผ่านมามาทั้งหมด นั่นคือเป็นหุ่นที่ไม่มีข้อจำกัดในรูปแบบและวิธีเชิด ขึ้นอยู่กับจินตนาการของผู้สร้าง เช่น หุ่นที่ทำจากท่อน้ำพลาสติก ผ้า ฟองน้ำ กระดาษ ฯลฯ

ส่วนประโยชน์ของหุ่น (วรรณิ ศิริสุนทร, 2532) มีดังนี้

1. ด้านความบันเทิง ปัจจุบันสามารถสามารถนำหุ่นไปใช้เพื่อความบันเทิงได้ในหลายวงการ เช่น ใช้ในการแสดงบนเวที รายการโทรทัศน์ ภาพยนตร์ งานโฆษณา สถานศึกษา งานรื่นเริงต่างๆ การแสดงหุ่นจะนำผู้ชมไปสู่โลกของความฝันและความสนุกสนานในวัยเด็ก จึงเป็นที่ดึงดูดใจสำหรับเด็กและผู้ใหญ่เป็นอย่างมาก

2. ด้านการเรียนรู้ มักจะใช้หุ่นประกอบการสอนเพื่อการเรียนรู้ เช่น เลียนแบบการออกเสียง สอนการนับเลข และใช้หุ่นในการปลูกฝังแนวความคิดต่างๆ

3. ด้านการบำบัดรักษาทางการแพทย์ การเชิดและพากย์หุ่นช่วยให้ผู้เชิดได้ฝึกกล้ามเนื้อเพื่อกายภาพบำบัด ส่วนคนไข้ที่มีปัญหาความกดดันทางจิตใจก็ใช้การเชิดหุ่นเพื่อให้ผู้เชิดได้ระบายอารมณ์ของตนเองผ่านหุ่น

ดังนั้นการเล่นิทานประกอบหุ่นสามารถทำให้เด็กเห็นตัวแบบได้ชัดเจนขึ้นซึ่งเหมาะสมสำหรับเด็กวัยก่อนเข้าเรียน ทำให้นิทานมีชีวิตชีวาและน่าสนใจมากขึ้น และยังสามารถสอดแทรกแนวคิด คุณธรรม และพฤติกรรมที่พึงปรารถนาของให้แก่เด็กได้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในปัจจุบันมีการนำวิธีการใช้ตัวแบบ (Modeling) ที่เป็นละครหุ่นมาใช้ในการแก้ปัญหาพฤติกรรม หรือเสริมสร้างพฤติกรรมใหม่ๆ ของเด็ก เนื่องจากเป็นอุปกรณ์การสอนที่ทำงานง่าย หัวข้อได้ง่าย ประหยัด เก็บรักษาได้ง่าย เคลื่อนย้ายสะดวก ทั้งยังมีประสิทธิภาพสูงและยังมีอิทธิพลต่อความรู้สึกของเด็กอย่างมาก เนื่องจากสามารถบอกเล่าเรื่องราว แสดงอารมณ์ และสามารถเสนอความคิดเห็นในหลากหลายทาง หุ่นถูกใช้ในการสอนบทเรียนในบางสังคม โดยเราอาจใช้ในการสอนวิธีปฏิบัติกับบุคคลอื่นๆ หรือใช้สอนการดำเนินชีวิต ซึ่งมีงานวิจัยที่ใช้นิทานประกอบหุ่นมือและนิทานประกอบภาพเพื่อสร้างหรือเพิ่มพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เช่น พิมพิไล ทองไพบูลย์ (2528) ได้ทำการศึกษาเรื่องการเปรียบเทียบการเรียนรู้พฤติกรรมเอื้อเฟื้อของเด็กจากตัวแบบในนิทานประกอบภาพกับตัวแบบใน

นิทานประกอบหุ่นมือ โดยทำการศึกษาเด็กนักเรียนระดับอนุบาลที่มีอายุ 4 – 6 ปี จำนวน 60 คน โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มๆ ละ 20 คน ได้แก่ กลุ่มควบคุม กลุ่มทดลองที่ได้ดูตัวแบบในนิทานประกอบภาพ และกลุ่มทดลองที่ได้ดูตัวแบบในนิทานประกอบหุ่นมือ กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มจะได้รับการประเมินพฤติกรรมเอื้อเพื่อเป็น 3 ระยะ คือ ก่อนการทดลอง ภายหลังจากทดลองทันที และภายหลังจากทดลอง 2 สัปดาห์ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองที่ได้ดูตัวแบบในนิทานประกอบภาพกับกลุ่มทดลองที่ได้ดูตัวแบบในนิทานประกอบหุ่นมือ มีพฤติกรรมเอื้อเพื่อสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ไม่ได้ดูตัวแบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กลุ่มทดลองที่ได้ดูตัวแบบในนิทานประกอบภาพกับกลุ่มทดลองที่ได้ดูตัวแบบในนิทานประกอบหุ่นมือ มีพฤติกรรมเอื้อเพื่อไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และกลุ่มทดลองที่ได้ดูตัวแบบในนิทานประกอบหุ่นมือ มีพฤติกรรมเอื้อเพื่อภายหลังจากทดลอง 2 สัปดาห์อยู่ในระดับคงที่มากกว่ากลุ่มทดลองที่ได้ดูตัวแบบในนิทานประกอบภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าทั้งนิทานประกอบหุ่นมือและนิทานประกอบภาพส่งผลให้เด็กมีประสิทธิภาพต่อการเรียนรู้เพื่อให้เกิดพฤติกรรมเอื้อเพื่อ แต่การแสดงนิทานประกอบหุ่นมือส่งผลให้เด็กมีพฤติกรรมเอื้อเพื่อคงอยู่นานกว่านิทานประกอบภาพ

และงานวิจัยของชูพงศ์ ปัญจมะวัต (2534) ได้ทำการศึกษาเรื่องการใช้ตัวแบบในนิทานประกอบภาพเพื่อเพิ่มพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับเพื่อนในเด็กอนุบาลที่มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมต่ำ โดยทำการศึกษาเด็กนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 จำนวน 6 คนซึ่งมีความถี่ของพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับเพื่อนต่ำ พบว่า กลุ่มทดลองที่ได้ดูตัวแบบในนิทานประกอบภาพจะมีพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับเพื่อนเพิ่มขึ้นระหว่างระยะก่อนทดลองกับระยะหลังทดลอง และกลุ่มทดลองที่ได้ดูตัวแบบในนิทานประกอบภาพจะมีพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับเพื่อนเพิ่มขึ้นระหว่างระยะก่อนทดลองกับระยะหลังทดลองไม่แตกต่างกับกลุ่มที่ไม่ได้อ่านนิทานประกอบภาพ

นอกจากนี้ตัวแบบในนิทานประกอบหุ่นมือสามารถใช้ลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ได้ เช่น งานวิจัยของรังสิมา สีนะพงษ์พิพิธ (2540) ที่ทำการศึกษาเรื่องผลของการใช้ตัวแบบในนิทานหุ่นมือต่อการลดพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กวัยก่อนเข้าโรงเรียน การทดลองนี้แบ่งเป็น 4 ระยะคือ ระยะก่อนการทดลอง ระยะทดลอง ระยะหลังทดลอง และระยะติดตามผล โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กนักเรียนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 จำนวน 20 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองจำนวน 10 คน และกลุ่มควบคุมจำนวน 10 คน กลุ่มทดลองจะได้ดูตัวแบบในนิทานประกอบหุ่นมือที่แสดงทักษะทางสังคมที่เหมาะสม ส่วนกลุ่มควบคุมจะได้ดูนิทานประกอบหุ่นมือตามแบบเรียน ผลการวิจัยพบว่าเด็กที่มีระดับความก้าวร้าวสูงที่ได้ดูตัวแบบในนิทานประกอบหุ่นมือที่แสดงทักษะทางสังคมที่เหมาะสมจะมีพฤติกรรมก้าวร้าวลดลงมากกว่าเด็กที่มีระดับพฤติกรรมก้าวร้าวสูงที่ได้ดูนิทานประกอบหุ่นมือตามแบบเรียนทั้งในระยะหลังทดลอง

และระยะติดตามผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเด็กที่มีระดับความก้าวร้าวสูงที่ได้ดูตัวแบบในนิทานประกอบหุ่นมือที่แสดงทักษะทางสังคมที่เหมาะสมจะมีพฤติกรรมก้าวร้าวในระยะหลังทดลองและระยะติดตามผลลดลงกว่าระยะก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปได้ว่านิทานประกอบหุ่นมือที่แสดงทักษะทางสังคมที่เหมาะสมจะมีประสิทธิภาพในการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์

จากงานวิจัยทั้งหมดข้างต้นแสดงให้เห็นว่า เด็กมีการเรียนรู้และสามารถเลียนแบบพฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้จากตัวแบบและผลกรรมที่ตัวแบบได้รับในนิทานประกอบหุ่นมือ และยังสามารถใช้ตัวแบบและผลกรรมที่ตัวแบบได้รับในนิทานประกอบหุ่นมือเพื่อลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ได้อีกด้วย

นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยในต่างประเทศที่นำหุ่นมาใช้ประกอบการสอนเพื่อการเรียนรู้ ปลูกฝังแนวคิดต่างๆ และเพิ่มพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เช่น Rao, Moely, & Lockman (1987) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการเพิ่มความร่วมมือนอกทางสังคมในเด็กวัยก่อนเข้าเรียนที่มีพฤติกรรมแยกตัวออกจากกลุ่ม กลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ เด็กวัยก่อนเข้าเรียนที่แยกตัวออกจากกลุ่มจำนวน 16 คน แบ่งเป็น กลุ่มทดลองจำนวน 8 คน (เด็กชาย 5 คนและเด็กหญิง 3 คน) และกลุ่มควบคุมจำนวน 8 คน (เด็กชาย 6 คนและเด็กหญิง 2 คน) และเด็กวัยก่อนเข้าเรียนที่ไม่ได้แยกตัวออกจากกลุ่มจำนวน 13 คน (เด็กชาย 7 คนและเด็กหญิง 6 คน) วิธีการทดสอบแบ่ง 2 วิธี คือ 1. วิธีการสังเกตพฤติกรรม แบ่งเป็น 4 ระยะคือ ระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังทดลองครั้งที่ 1 และ 2 และระยะติดตามผล โดยกลุ่มทดลองจะได้ดูภาพยนตร์สั้นๆ แบ่งเป็นตอนย่อยๆ 11 ตอน 2 ครั้ง ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในเด็กวัยก่อนเข้าเรียน ตัวแบบในภาพยนตร์ประกอบด้วยเด็กชาย 2 คนและเด็กหญิง 4 คนแสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมที่น่าพึงพอใจทางสังคมและการตอบสนองทางบวกจากเด็กคนอื่นๆ ส่วนกลุ่มควบคุมจะได้ดูภาพยนตร์เกี่ยวกับสัตว์ในเอเชีย ทันทีที่เด็กได้ดูภาพยนตร์ครั้งที่ 1 จบแล้วผู้วิจัยจะทำการสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กในขณะที่ปล่อยให้เด็กได้เล่นอย่างมีอิสระ เมื่อเด็กได้ดูภาพยนตร์ครั้งที่ 2 แล้วเป็นเวลา 1 สัปดาห์จะมีการสังเกตพฤติกรรมของเด็กอีกครั้ง และหลังจากที่เด็กได้ดูภาพยนตร์ครั้งที่ 2 ไปแล้ว 3 สัปดาห์จะมีการสังเกตครั้งสุดท้าย โดยที่ผู้วิจัยจะทำการสังเกตพฤติกรรมเด็กในแต่ละครั้งเป็นเวลา 1 สัปดาห์ และ 2. วิธีการวัดสังคมมิติซึ่งเป็นการประเมินความรู้สึกรักของเด็กวัยก่อนเข้าเรียนที่มีต่อเพื่อนๆ เด็กแต่ละคนจะได้รับรูปถ่ายของเพื่อนทุกคน จากนั้นเด็กแต่ละคนจะนำรูปของเพื่อนๆ ไปใส่ลงในกล่อง 3 กล่องที่มีใบหน้าที่แตกต่างกัน คือ ใบหน้ามีความสุข ใบหน้าปกติ และใบหน้าเศร้าตามระดับความชอบของเด็กที่มีต่อเพื่อนคนนั้นๆ ซึ่งแบ่งเป็น 4 ระยะคือ ระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังทดลองครั้งที่ 1 และ 2 และระยะติดตามผลเช่นกัน ผลการวิจัยพบว่าในการสังเกต

พฤติกรรมเด็ก เด็กในกลุ่มทดลองที่ได้ดูตัวแบบจะมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมเพิ่มขึ้นและมียังคงมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมเมื่อสังเกตจากระยะติดตามผล ส่วนในการวัดสังคมมิติไม่พบความแตกต่างจากระยะก่อนทดลองจนถึงระยะติดตามผลทั้งในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม จากงานวิจัยนี้พบว่าการใช้ตัวแบบสัญลักษณ์เป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพในการเพิ่มพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในเด็กที่มีการแยกตัวออกจากสังคม

งานวิจัยที่แสดงให้เห็นถึงการใช้บทละครและหุ่นสามารถช่วยเพิ่มการสร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคมให้แก่เด็กที่มีความผิดปกติทางร่างกาย เช่น Gronna et al. (1996) ศึกษาการใช้บทละครและหุ่นช่วยในการเพิ่มปฏิสัมพันธ์ให้กับเด็กวัยก่อนเข้าเรียนที่ปกติและมีความผิดปกติทางสังคมโดยมีความล้มเหลวเกี่ยวกับทักษะทางสังคม กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กที่ตาเหล่อายุ 2 ขวบครึ่ง จำนวน 1 คนและเด็กปกติจำนวน 4 คนที่อยู่ระดับชั้นเดียวกัน เด็กกลุ่มนี้ถูกสอนโดยใช้บทละครและหุ่นถึงเทคนิคต่างๆ ในการสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมกับคนอื่น รวมทั้งยกตัวอย่างเหตุการณ์อีกหลายเหตุการณ์เพื่อสอนทักษะทางสังคมให้แก่กลุ่มตัวอย่าง ผลการศึกษาพบว่าเด็กที่มีความผิดปกติทางสายตาเรียนรู้ทักษะต่างๆ ทางสังคมและสามารถเล่นอย่างอิสระกับกลุ่มเพื่อนได้ แสดงให้เห็นว่างานวิจัยนี้สนับสนุนการฝึกสอนด้วยบทละครประกอบหุ่นในการสอนทักษะทางสังคมให้แก่เด็กที่มีความผิดปกติทางสายตา เพื่อเพิ่มความสามารถในการมีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนและความสัมพันธ์อื่นๆ

นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยของ Pillow (1999) ที่ใช้หุ่นเพื่ออนุมานแหล่งความรู้ในเด็กอายุ 4 ปีเทียบกับเด็กอายุ 6 ปี โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กอายุ 4 ปี จำนวน 12 คน(เด็กชาย 6 คนและเด็กหญิง 6 คน) และเด็กอายุ 6 ปี จำนวน 12 คน(เด็กชาย 7 คนและเด็กหญิง 5 คน) จากโรงเรียนประถมในเมืองเล็กๆ แห่งหนึ่ง เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วยกระป๋องพลาสติกจำนวน 2 ใบซึ่งใช้เป็นที่ซ่อนของเล่น ของเล่นที่เหมือนกัน 6 คู่ซึ่งของเล่นแต่ละคู่จะมีสีที่แตกต่างกัน และหุ่นมือจำนวน 6 ตัวซึ่งมีลักษณะต่างกันในขั้นตอนในงานวิจัย ผู้วิจัยจะแสดงของเล่น 1 คู่ที่มีสีต่างกันและถามชื่อของของเล่นกับเด็ก เช่น ลูกบอลสีส้มและลูกบอลสีฟ้า ผู้วิจัยจะแนะนำหุ่นให้กับเด็ก 1 ตัวพร้อมกันให้หุ่นบอกชื่อของของเล่น จากนั้นผู้วิจัยจะอธิบายให้เด็กรู้ว่ามีการซ่อนพลาสติก 2 ใบ สำหรับซ่อนของเล่น ใบหนึ่งเป็นของเด็ก อีกใบหนึ่งเป็นของหุ่น และนำของเล่นชิ้นหนึ่งใส่ใน กระป๋องพลาสติกของเด็ก อีกชิ้นหนึ่งใส่ในกระป๋องพลาสติกของหุ่น ผู้วิจัยจะทำการตั้งคำถามออกเป็น 2 ช่วง โดยช่วงแรกเด็กจะได้ดูของเล่นที่อยู่ในกระป๋องของตนเองแต่หุ่นไม่ได้ดู และถามคำถามกับเด็ก 2 คำถาม ว่าเด็กรู้ไหมว่าของเล่นในกระป๋องของหุ่นมีสีอะไร และเด็กคิดว่าหุ่นจะรู้ไหมว่าของเล่นในกระป๋องของเด็กมีสีอะไร ในช่วงที่สองหุ่นจะได้ดูของเล่นที่อยู่ในกระป๋องของตนเองแต่เด็กไม่ได้ดู และถามคำถามกับเด็ก 2 คำถาม ว่าเด็กรู้ไหมว่าของเล่นในกระป๋องของหุ่นมีสีอะไร และเด็กคิดว่าหุ่นจะรู้ไหมว่าของเล่นในกระป๋องของเด็กมีสีอะไร และจะทำ

การทดลองแบบเดิมอีก 5 ครั้งกับของเล่นอีก 5 คู่ การศึกษานี้พบว่าเด็กอายุ 6 ปีสามารถอนุมานถึงสีของของเล่นที่ซ่อนอยู่และสามารถอนุมานความรู้ของหุ่นได้ ซึ่งจะตรงข้ามกับเด็กอายุ 4 ปีที่สามารถอนุมานถึงสีของของเล่นที่ซ่อนอยู่แต่ไม่สามารถอนุมานความรู้ของหุ่นได้ แสดงให้เห็นว่าเด็กอายุ 6 ปีสามารถอนุมานถึงสีของของเล่นและความรู้ของหุ่นได้ ส่วนเด็กอายุ 4 ปีจะอนุมานถึงสีของของเล่นเท่านั้นยังไม่สามารถอนุมานความรู้ของหุ่นได้ และงานวิจัยนี้เป็นการใช้หุ่นเพื่อให้เด็กเกิดความสนใจในการทำวิจัยได้

ส่วน Piquart, Wenzel, & Sörensen (2000) ทำการศึกษาเรื่องการเปลี่ยนแปลงทัศนคติทางลบระหว่างเด็กและผู้สูงอายุ กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กอายุ 8-11 ปี จำนวน 32 คนและผู้สูงอายุจำนวน 22 คน โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม และกลุ่มควบคุม 2 กลุ่ม โดยแต่ละกลุ่มมีเด็ก 7-8 คน และผู้สูงอายุ 4-6 คน แต่ละกลุ่มจะทำงานร่วมกันมากกว่า 6 ครั้งต่อสัปดาห์ในกลุ่มทดลองผู้สูงอายุและเด็กจะช่วยกันเลือกนิทานมา 1 เรื่องในการพบกันครั้งแรก เพื่อนำนิทานที่เลือกมาทำการแสดงด้วยหุ่นมือ ในช่วง 4 ครั้งถัดมาพวกเขาจะช่วยกันสร้างหุ่นมือ ในครั้งสุดท้ายพวกเขาจะทำการแสดงหุ่นมือด้วยกัน ส่วนการเลือกนิทานในกลุ่มควบคุมทำโดยกลุ่มควบคุมที่หนึ่งให้ผู้สูงอายุเป็นผู้เลือก อีกกลุ่มกลุ่มควบคุมที่สองให้เด็กเป็นผู้เลือก การสร้างหุ่นมือผู้สูงอายุและเด็กจะแยกกันทำงาน การวัดผลการทดลองจะใช้วิธีการตอบแบบสอบถามเพื่อวัดทัศนคติระหว่างอายุที่ต่างกัน โดยแบ่งเป็น 3 ระยะคือ ก่อนทดลอง หลังทดลองและระยะติดตามผล ผลการวิจัยพบว่าระดับทัศนคติทางบวกของผู้สูงอายุต่อเด็กเพิ่มขึ้นเฉพาะในกลุ่มทดลองทั้งสองกลุ่ม ส่วนในระยะติดตามผล(เจ็ดสัปดาห์หลังจากจบการทดลอง)พบว่าระดับทัศนคติทางบวกของเด็กต่อผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นในระยะหลังทดลองยังคงอยู่ในระยะติดตามผล แสดงให้เห็นว่าการทำงานร่วมกัน เช่น การสร้างหุ่นมือ และการแสดงหุ่นมือ สามารถช่วยในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติทางลบระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ให้เป็นทัศนคติทางบวกได้

Martin (2000) ทำการศึกษาผลของปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างเด็กวัยก่อนเข้าเรียนที่มีความผิดปกติทางร่างกายกับเพื่อนที่มีร่างกายปกติ ในการตอบสนองทางสังคมและการเคลื่อนไหว กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กวัยก่อนเข้าเรียนที่มีความผิดปกติทางร่างกายจำนวน 2 คน โดยผู้วิจัยทำการประเมินค่าความสัมพันธ์พื้นฐานก่อนการวิจัยจากผลในช่วงการสอน จากนั้นผู้วิจัยจะทำการสอนวิธีการสร้างปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนโดยการชี้แนะ การอธิบาย การเล่นตามบทบาทกับผู้สอน การเล่นตามบทบาทกับเพื่อน การเล่นตามบทบาทกับหุ่น และการเล่นเกมที่สามารถสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน หลังจากการฝึกสอนผู้วิจัยจะทำการประเมินผลโดยการให้กลุ่มตัวอย่างเล่นกับเพื่อนกลุ่มอื่น ผลการวิจัยพบว่าเด็กในกลุ่มตัวอย่างแสดงการตอบสนองทางร่างกายและทางสังคมเพิ่มขึ้น แสดงให้เห็นว่า

เด็กเล็กที่มีความผิดปกติทางร่างกายสามารถพัฒนาการตอบสนองทางร่างกายและสังคมโดยการชี้แนะ การอธิบาย การเล่นตามบทบาทกับผู้ฝึกสอน การเล่นตามบทบาทกับเพื่อน การเล่นตามบทบาทกับหุ่น และการเล่นเกมที่สามารถสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน

นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยในต่างประเทศเกี่ยวกับการป้องกันการลักพาตัว หรือการล่องละเมิดจากบุคคลแปลกหน้า เช่น Poche, Brouwer & Swearingen (1981) ทำการศึกษาเรื่องการสอนการป้องกันตนเองในเด็กเล็ก กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กวัยก่อนเข้าเรียนอายุ 3 - 5 ปี จำนวน 3 คน (เด็กชาย 1 คน เด็กหญิง 2 คน) การทดลองนี้แบ่งออกเป็น 3 ระยะเวลาคือ ก่อนการสอน ระหว่างการสอน และระยะหลังการสอน การสอนใช้วิธีการดูตัวแบบ การชักจูงพฤติกรรม และการเสริมแรงทางสังคม โดยมีการวัดผลจากการสร้างสถานการณ์ให้ผู้ใหญ่ (บุคคลแปลกหน้า) เข้าหาเด็กอย่างเป็นมิตร และพยายามจูงใจเด็กด้วยคำพูด 3 ระดับ ได้แก่ การทักทายธรรมดา (Simple lure) การใช้อำนาจ (Authority lure) และการใช้สิ่งของเข้าล่อ (Incentive lure) ผลการวิจัยพบว่า เด็กทั้งหมดมีการตอบสนองอย่างเหมาะสมต่อคำพูดในการจูงใจของผู้ใหญ่ที่จะหลอกล่อเด็กทั้งในช่วงที่เด็กกำลังได้รับการสอนและหลังการสอน นั่นคือ เด็กจะแสดงพฤติกรรมการปฏิเสธการชักจูงของผู้ใหญ่ และยังไม่มีความแตกต่างกันในการตอบสนองต่อการจูงใจที่แตกต่างกัน 3 ระดับของบุคคลแปลกหน้า ดังนั้นจะเห็นได้ว่าจากการศึกษานี้ การใช้ตัวแบบ การชักจูงพฤติกรรม และการเสริมแรงทางสังคมมีผลต่อการสอนการป้องกันการลักพาตัวในเด็กเล็ก

Wurtele et al. (1986) ทำการศึกษาเรื่องการสอนทักษะในการป้องกันตนเองสำหรับการป้องกันการทารุณกรรมทางเพศ กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กชายจำนวน 35 คน เด็กหญิงจำนวน 36 คน จากระดับอนุบาลและประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 28 คน ระดับประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 จำนวน 43 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มควบคุม (เด็กเล็กจำนวน 8 คน เด็กโต จำนวน 10 คน) ซึ่งจะได้เข้าร่วมการบรรยายเรื่องความคิดเกี่ยวกับตนเองและคุณค่าของตนเองเป็นเวลา 50 นาที และกลุ่มทดลองแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มที่ได้ดูภาพยนตร์ที่สอนเกี่ยวกับการสัมผัสเป็นเวลา 35 นาที (เด็กเล็กจำนวน 7 คน เด็กโตจำนวน 12 คน) 2) กลุ่มที่ใช้โปรแกรมการฝึกทักษะทางพฤติกรรม (The Behavioral Skills Training Program ; BST) ซึ่งประกอบด้วยทักษะ 3 อย่างคือ ความสามารถที่จะระบุส่วนที่เป็นพื้นที่ส่วนตัวของร่างกาย การรับรู้สัมผัสใดเป็นสัมผัสที่ดีและสัมผัสใดเป็นสัมผัสที่ไม่ดี และการพัฒนาการตอบสนองทางคำพูดและร่างกายเป็นเวลา 50 นาที (เด็กเล็กจำนวน 5 คน เด็กโตจำนวน 10 คน และ 3) กลุ่มที่ดูภาพยนตร์และใช้ BST โปรแกรมร่วมกัน (เด็กเล็กจำนวน 8 คน เด็กโตจำนวน 11 คน) โดยวิธีการวัดผลใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับการป้องกันตนเอง (The Personal Safety Questionnaire; PSQ) และการทดสอบสถานการณ์ “ ถ้า... ” (The “What If” Situations test;

WIST) ผลการวิจัยพบว่า ใน กลุ่มที่ใช้โปรแกรมการฝึกทักษะทางพฤติกรรมอย่างเดี่ยวหรือกลุ่มที่ดูภาพยนตร์และใช้การฝึกทักษะทางพฤติกรรมร่วมกันจะมีประสิทธิภาพมากกว่าการดูภาพยนตร์อย่างเดียวในเรื่องการเพิ่มขึ้นของความรู้เกี่ยวกับการทารุณกรรมทางเพศเมื่อเทียบกับกลุ่มควบคุม และยังพบว่าเด็กโตมีการแสดงออกดีกว่าเด็กเล็กอย่างมีนัยสำคัญ

Yarmey and Rosenstein (1988) ทำการศึกษาในเรื่องการประเมินของพ่อแม่เกี่ยวกับลูกของตนในสถานการณ์ที่อันตราย ซึ่งกลุ่มตัวอย่างได้แก่ เด็กจำนวน 68 คนประกอบด้วย เด็กอายุ 5 ปีจำนวน 22 คน (เด็กชาย 11 คน เด็กหญิง 11 คน) อายุ 8 ปีจำนวน 22 คน (เด็กชาย 11 คน เด็กหญิง 11 คน) และอายุ 12 ปี จำนวน 24 คน (เด็กชาย 12 คน เด็กหญิง 12 คน) กับพ่อหรือแม่ของพวกเขาจำนวน 61 คน โดยทั้งหมดทำการตอบแบบสอบถามที่ประกอบด้วยชุดคำถาม 6 ประเภท ได้แก่ ความรู้เรื่องโทรศัพท์และที่อยู่ การรับรู้เกี่ยวกับบุคคลแปลกหน้า สถานการณ์ฉุกเฉิน การไว้ใจตำรวจ การร่วมมือกับตำรวจ และการขัดขวางบุคคลแปลกหน้า ผลการวิจัยพบว่า พ่อแม่สามารถทำนายอย่างถูกต้องเกี่ยวกับลูกของตนในเรื่องความเข้าใจเกี่ยวกับบุคคลแปลกหน้าและการไว้ใจตำรวจ และยังพบว่าพ่อแม่ประเมินความรู้ของเด็กอายุ 5 ปีเกี่ยวกับความรู้เรื่องที่อยู่และเบอร์โทรศัพท์ และพฤติกรรมที่น่าพอใจเมื่อหลงทางหรือในสถานการณ์การลักพาตัวผิดจากเป็นจริง กล่าวคือ พ่อแม่สันนิษฐานว่าเด็กจะมีความรู้ในเรื่องที่อยู่และเบอร์โทรศัพท์ และพฤติกรรมที่น่าพอใจเมื่อหลงทางหรือในสถานการณ์การลักพาตัวต่างๆ ที่จริงแล้วไม่ได้เป็นอย่างนั้น และพ่อแม่ยังมีความคิดที่ผิดว่าเด็กชายสามารถดูแลตนเองให้ปลอดภัยได้ดีกว่าเด็กหญิง จากงานวิจัยนี้แสดงให้เห็นถึงการประเมินความรู้ของเด็กเกี่ยวกับสถานการณ์ต่างๆ ที่จะเป็นอันตรายต่อตนเอง และแสดงให้เห็นว่าพ่อแม่ยังไม่สามารถประเมินความคิดและพฤติกรรมลูกของตนได้อย่างถูกต้อง

งานวิจัยของ Poche, Yoder & Miltenberger (1988) ในเรื่องการสอนการป้องกันตนเองต่อเด็กโดยใช้วิดีโอเทปบันทึกการแสดงของตัวแบบที่แสดงให้เห็นพฤติกรรมที่น่าพึงพอใจในการจัดการกับสถานการณ์ที่มีบุคคลแปลกหน้าเข้ามาใกล้ การศึกษานี้เป็นการศึกษาโดยเปรียบเทียบประสิทธิภาพของโปรแกรมการฝึกสอนที่ใช้วิดีโอเทป กับวิธีการอื่นๆ ในการป้องกันการลักพาตัวเด็ก กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กระดับอนุบาลจำนวน 29 คน เด็กประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 45 คน เป็นเด็กชาย 41 คน เด็กหญิง 33 คน แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มที่ใช้วิดีโอเทปร่วมกับการชักซ้อมพฤติกรรม 2) กลุ่มที่ใช้วิดีโอเทปเพียงอย่างเดียว 3) กลุ่มที่ใช้โปรแกรมความปลอดภัยมาตรฐาน 4) กลุ่มควบคุมที่ไม่มีการฝึกใดๆ โดยวัดพฤติกรรมการป้องกันตนเองในระยะก่อนการฝึกและระยะติดตามผล ทำได้โดยให้ผู้ใหญ่(บุคคลแปลกหน้า)พยายามชักชวนเด็กด้วยคำพูดให้ไปกับตนในบริเวณใกล้โรงเรียนและบ้านของพวกเขา ผลการวิจัยพบว่า โปรแกรมที่ใช้วิดีโอเทปร่วมกับการชักซ้อมพฤติกรรมมีประสิทธิภาพสูง

ในการฝึกการตอบสนองอย่างปลอดภัยกับบุคคลแปลกหน้า ส่วนการใช้โปรแกรมความปลอดภัยมาตรฐานได้ผลน้อยกว่าครึ่งของจำนวนเด็ก และพบว่าสามในสี่ของเด็กที่ไม่ได้รับโปรแกรมการฝึกใดๆ ตัดสินใจไปกับบุคคลแปลกหน้า

Holcombe, Wolery & Katzenmeyer (1995) ทำการศึกษาเรื่องการสอนเด็กก่อนวัยเรียนเพื่อที่จะหลีกเลี่ยงการลักพาตัวโดยบุคคลแปลกหน้า วัตถุประสงค์ของงานวิจัยนี้คือ เพื่อที่จะประเมินการใช้วิธีการสอนแบบต่างๆ สำหรับสอนเด็กก่อนวัยเรียนเพื่อที่จะหลีกเลี่ยงการลักพาตัวโดยบุคคลแปลกหน้า และเพื่อที่จะประเมินวิธีการที่จะคงไว้ซึ่งทักษะที่ได้เรียนรู้แล้ว กลุ่มตัวอย่างได้แก่ เด็กอายุ 3 ปีจำนวน 10 คน และเด็กอายุ 4 ปีจำนวน 36 คน การศึกษานี้แบ่งเป็น 5 ระยะ คือ 1) ระยะเก็บข้อมูลโดยการทดสอบในสภาพการณ์จริง 2) ระยะที่ครูประจำชั้นนำโปรแกรมการสอนเพื่อสร้างทักษะในการหลีกเลี่ยงการลักพาตัว โดยเด็กจะถูกสอนโดยแบ่งออกเป็นกลุ่มย่อยๆ ตั้งแต่ 4 – 6 คน 3) ระยะประเมินความสามารถของเด็กที่แสดงพฤติกรรมหลีกเลี่ยงการลักพาตัว 4) ระยะที่ครูประจำชั้นจะนำโปรแกรมของการคงไว้ซึ่งทักษะที่เด็กได้เรียนรู้แล้ว 2 วิธี คือ การใช้การทบทวนเป็นรายเดือนที่เกี่ยวกับการชักซ้อมทางคำพูด การเสนอตัวแบบ และการให้ข้อมูลป้อนกลับ และการใช้การทบทวนเป็นรายเดือนรายเดือนที่เกี่ยวกับการชักซ้อมทางคำพูด การเสนอตัวแบบ การให้ข้อมูลป้อนกลับ และการเล่นบทบาทสมมติในห้องเรียน ซึ่งระหว่างนี้จะมีการทดสอบเด็กเป็น 3 ระยะ คือ 2 อาทิตย์ 1 เดือน และ 2 เดือน 5) ระยะติดตามผล หลังจากนั้นประมาณ 3 เดือนจะมีการทดสอบเด็ก 6 คนโดยการให้บุคคลแปลกหน้าเข้าไปหาเด็กพร้อมกับสิ่งล่อใจ เพื่อดูว่าเด็กยังสามารถใช้ทักษะตามโปรแกรมการสอนการคงไว้ซึ่งทักษะที่ได้เรียนรู้ไปแล้วหรือไม่ ผลการวิจัยพบว่า 1) เด็กสามารถคงไว้ซึ่งพฤติกรรมหลีกเลี่ยงการลักพาตัวขณะที่มีการใช้โปรแกรมตามเด็กได้เรียนรู้แล้ว 2) มีความแตกต่างเพียงเล็กน้อยในประสิทธิภาพของทั้งสองโปรแกรมในการคงไว้ซึ่งทักษะที่เด็กได้เรียนรู้แล้ว

Marchand-Martella et al. (1996) ได้ทำการศึกษาเรื่องการคงไว้ซึ่งทักษะการป้องกันตนเองจากการถูกลักพาตัวของเด็กวัยก่อนเข้าเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กวัยก่อนเข้าเรียนจำนวน 2 คน (เด็กชาย 1 คน เด็กหญิง 1 คน) โดยแบ่งวิธีการทดลองเป็น 3 ระยะ คือ ระยะก่อนทดลอง ระยะหลังทดลอง และระยะติดตามผลหลังจากการสอนทักษะเป็นเวลา 64 สัปดาห์ ผู้วิจัยทำการสอนเด็กกลุ่มตัวอย่างโดยการให้ตัวแบบ และการชักซ้อมพฤติกรรมเพื่อสอนการตอบสนองที่ถูกต้องในการจัดการกับสถานการณ์ที่มีบุคคลแปลกหน้าเข้ามาหา การศึกษานี้มีวิธีการวัดผลการทดลองด้วยการให้บุคคลแปลกหน้า(ผู้ช่วยผู้วิจัย)ทำการชักชวนเด็กด้วยคำพูด 3 ระดับ ได้แก่ การทักทายธรรมดา(Simple lure) การใช้อำนาจ (Authority lure) และการใช้สิ่งของล่อใจ (Incentive lure) ทั้งระยะก่อนทดลอง หลังทดลอง และระยะติดตามผล ผลการวิจัยพบว่าในระยะหลังการทดลองพบว่าเด็กแสดงทักษะการป้องกันตน

เองได้ถูกต้อง ส่วนในระยะติดตามผลเด็กทั้งสองแสดงการตอบสนองที่น่าพึงพอใจ คือ บอกปฏิเสธการชักชวนของบุคคลแปลกหน้าในทันทีแล้วเดินออกจากบุคคลแปลกหน้า จากงานวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าการใช้ตัวแบบและการชักจูงพฤติกรรมสามารถสอนทักษะการป้องกันตนเองจากการถูกลักพาตัวโดยบุคคลแปลกหน้าในเด็กวัยก่อนเข้าเรียนได้

ผลการวิจัยข้างต้นแสดงให้เห็นว่ามีความสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของ Bandura ที่กล่าวว่าตัวแบบและผลกรรมที่ตัวแบบได้รับมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเด็ก รวมถึงการใช้เทคนิคอื่นๆ เข้าร่วมในโปรแกรมการสอนให้เด็กระวังบุคคลแปลกหน้า ดังนั้นการเสนอตัวแบบซึ่งเป็นวิธีหนึ่งในการจัดสร้างโปรแกรมควรจะเสนอตัวแบบที่เป็นที่น่าสนใจของเด็กวัยก่อนเข้าเรียน จะทำให้เด็กเรียนรู้และยอมรับเอาพฤติกรรมนั้นมาปฏิบัติได้ง่ายขึ้น ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงได้นำเทคนิคการเสนอตัวแบบในนิทานประกอบหุ่นมือมาทำการทดลองกับเด็กวัยก่อนเข้าเรียนเพื่อสอนให้เด็กมีการตอบสนองต่อคนแปลกหน้าอย่างถูกต้อง

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

เพื่อศึกษาผลของการเล่านิทานประกอบหุ่นมือในการสอนเด็กวัยก่อนเข้าโรงเรียนให้ปฏิเสธการชักชวนของบุคคลแปลกหน้า

สมมติฐานในการวิจัย

เด็กที่ได้รับการสอนโดยการเล่านิทานประกอบหุ่นมือจะมีพฤติกรรมการปฏิเสธการไปกับบุคคลแปลกหน้ามากกว่าเด็กที่ไม่ได้รับการสอนโดยการเล่านิทานประกอบหุ่นมือ

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

การเล่านิทานประกอบหุ่นมือ หมายถึง การใช้หุ่นมือเป็นตัวละครในนิทาน ซึ่งตัวละครนี้เป็นตัวแบบที่จะแสดงให้เห็นถึงผลของการปฏิเสธและการตอบตกลงที่จะไปกับบุคคลแปลกหน้า

นิทานประกอบหุ่นมือ ประกอบด้วย 5 สถานที่เป็นจำนวน 10 เรื่อง ได้แก่ สวนสาธารณะ โรงเรียน ห้างสรรพสินค้า ชายทะเล และป่า โดยแบ่งเป็น 2 แบบ คือ 1) การแสดงพฤติกรรมการ

ปฏิเสธการไปกับบุคคลแปลกหน้าและการได้รับแรงเสริมทางบวกจำนวน 5 เรื่อง และ 2) การแสดงพฤติกรรมกรรมการตอบตกลงไปกับบุคคลแปลกหน้าและการได้รับการลงโทษจำนวน 5 เรื่อง

การชักชวนของบุคคลแปลกหน้า หมายถึง บุคคลที่เด็กไม่เคยรู้จักมาก่อน ไม่มีความคุ้นเคยใด ๆ มาก่อน (ในงานวิจัยนี้ บุคคลแปลกหน้า คือ ผู้ช่วยวิจัยจำนวน 5 คน)มาทำการชักชวนให้เด็กออกไปนอกโรงเรียนกับตน โดยจะเสนอขนมหรือของเล่นเป็นสิ่งล่อใจ

พฤติกรรมกรรมการปฏิเสธการชักชวนของบุคคลแปลกหน้า หมายถึง พฤติกรรมที่เด็กแสดงการตอบสนองต่อพฤติกรรมกรรมการปฏิเสธการชักชวนของบุคคลแปลกหน้า คือ การไม่ยอมไปกับบุคคลแปลกหน้า

ตัวแปรในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การได้ชมบันทึกการแสดงนิทานประกอบหุ่นมือ

ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมการปฏิเสธการชักชวนของบุคคลแปลกหน้า

ข้อจำกัดของการวิจัย

1. การใช้โทรทัศน์ขนาด 21 นิ้วในการชมบันทึกการแสดงนิทานประกอบหุ่นมือทั้ง 10 เรื่อง โดยในแต่ละครั้งจะมีเด็กในกลุ่มทดลองชมเป็นจำนวน 20 คน
2. การวิจัยนี้ทำเฉพาะเด็กอนุบาลของโรงเรียนในจังหวัดจันทบุรีเท่านั้น
3. การวิจัยนี้ไม่ได้ควบคุมกลุ่มตัวอย่างในเรื่องพื้นฐานทางสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ปกครอง รวมถึงระดับการศึกษาของผู้ปกครอง
4. หลังจากจบการชมบันทึกการแสดงนิทานประกอบหุ่นมือ ผู้วิจัยจะให้ครูในแต่ละโรงเรียนทำการสรุปเนื้อหาในนิทานและซักถามความเข้าใจจากเด็กที่ได้ชม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงวิธีการฝึกสอนเด็กในเรื่องพฤติกรรมกรรมการปฏิเสธการชักชวนของบุคคลแปลกหน้า
2. เพื่อให้เป็นแนวทางในการจัดโปรแกรมการสอนให้เด็กระมัดระวังคนแปลกหน้า

3. เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา ค้นคว้า และวิจัยเกี่ยวกับการจัดการศึกษาและการปลูกฝังพฤติกรรมที่พึงประสงค์ให้แก่เด็ก
4. เพื่อให้ได้ทราบพื้นฐานของเด็กไทยในเรื่องของการปฏิเสธการชักชวนของบุคคลแปลกหน้า

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

วิธีดำเนินการวิจัยและวิธีรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการเล่นิทานประกอบหุ่นมือ เพื่อสอนเด็กวัยก่อนเข้าโรงเรียนให้หลีกเลี่ยงการถูกลักพาตัวโดยคนแปลกหน้า

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับชั้นอนุบาล โรงเรียนอนุบาลจันทบุรี โรงเรียนวัดไผ่ล้อม และโรงเรียนบุญสมอนุบาล จังหวัดจันทบุรี จำนวน 120 คน แบ่งเป็นโรงเรียนละ 40 คน มีอายุระหว่าง 5 ปี 4 เดือน - 6 ปี 6 เดือน (อายุเฉลี่ย 5 ปี 11 เดือน) แบ่งเป็น

	เด็กชาย	เด็กหญิง	รวม
กลุ่มทดลอง	30	30	60
กลุ่มควบคุม	30	30	60
รวม			120

การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยดำเนินการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยติดต่อครูประจำชั้นแต่ละโรงเรียนในแต่ละห้องว่ามีนักเรียนคนใดบ้างที่มีความพร้อมจะรับการฝึกในโปรแกรมที่จัดไว้บ้าง จากนั้นให้ครูประจำชั้นในแต่ละโรงเรียนคัดเลือกนักเรียนที่มีพฤติกรรมทางสังคมปกติ (ไม่มีความผิดปกติทางจิตประสาทใดๆ) จากทุกห้องออกมารวมกัน 60 คน เป็นเพศชาย 30 คนและเพศหญิง 30 คน โดยครูประจำชั้นแต่ละคนทำการเลือกนักเรียนในห้องของตัวเองอย่างอิสระ ไม่มีการปรึกษากัน

2. ผู้วิจัยทำการสุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลาก เริ่มจากการกำหนดตัวเลขแทนชื่อของเด็กทุกคนที่ผ่านการคัดเลือกในข้อที่ 1 ไว้แล้ว ทำสลากออกเป็น 2 กลุ่ม ชายหญิง เขียนหมายเลขกำกับลงไปในสลาก

3. ผู้วิจัยทำการจับสลากเลือกเด็กที่จะเข้ามาอยู่ในกลุ่มควบคุม และ กลุ่มทดลอง โดยแต่ละกลุ่มมีจำนวนเด็กชาย 20 คน และ เด็กหญิง 20 คน

4. ทำเช่นนี้ไปทั้ง 3 โรงเรียน จะได้กลุ่มตัวอย่าง 120 คน เป็นกลุ่มทดลองจำนวน 60 คน (เด็กชาย 30 คนและเด็กหญิง 30 คน) และกลุ่มควบคุมจำนวน 60 คน (เด็กชาย 30 คนและเด็กหญิง 30 คน)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้สร้างแผ่นซีดีรอม
  - 1.1 บทนิทานประกอบหุ่นมือจำนวน 10 เรื่อง
  - 1.2 โรงละครหุ่นมือขนาดความสูง 65 เซนติเมตร กว้าง 20 เซนติเมตร ยาว 90 เซนติเมตร
  - 1.3 หุ่นมือที่ใช้ในการแสดงขนาดความสูงประมาณ 10 นิ้ว ประกอบด้วยหุ่นมือสิงโต (แสดงเป็นพิธีกร) หมี 3 ตัว (แสดงเป็นพ่อหมี แม่หมี ลูกหมี) เสือ 2 ตัว (แสดงเป็นแม่เสือ ลูกเสือ) แม่มด 1 ตัว (แสดงเป็นแม่มด) นัก 1 ตัว (แสดงเป็นแม่มด ตอนแปลงร่าง) กระจ่าง 1 ตัว (แสดงเป็นลูกกระจ่าง) จระเข้ 1 ตัว (แสดงเป็นจระเข้) หมู 1 ตัว (แสดงเป็นลูกหมู) เด็กผู้หญิง 2 ตัว (แสดงเป็นนิด น้อย น่อง มุก) เด็กผู้ชาย 1 ตัว (แสดงเป็นหมูแดง) ผู้หญิง 3 ตัว (แสดงเป็นคุณครู คุณแม่ คุณป้า) ผู้ชาย 1 ตัว (แสดงเป็นชายแปลกหน้า) และหมา 1 ตัว (แสดงเป็นเจ้า มอม) รวมทั้งสิ้นเป็นจำนวน 19 ตัว
  - 1.4 กล้องถ่ายวิดีโอและเทปบันทึกการแสดง 1 ม้วนความยาว 240 นาที
  - 1.5 เครื่องเล่นเทป 1 เครื่องเพื่อบันทึกเสียงพากษ์ และเทปบันทึกเสียงจำนวน 3 ม้วน ความยาว 180 นาที
2. เครื่องมือที่ใช้ในการชมบันทึกการแสดงนิทานประกอบหุ่นมือ
  - 2.1 แผ่นซีดีรอมที่บันทึกการแสดงนิทานประกอบหุ่นมือจำนวน 1 แผ่น
  - 2.2 โทรทัศน์ขนาด 21 นิ้วจำนวน 1 เครื่อง
  - 2.3 เครื่องเล่นดีวีดี จำนวน 1 เครื่อง

วิธีการดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัย แบ่งออกเป็น 4 ระยะ คือ ระยะเตรียมการทดลอง ระยะก่อนการทดลอง ระยะทดลอง และ ระยะหลังทดลอง

1. ระยะเตรียมการทดลอง

1.1 ผู้วิจัยทำการติดต่อกับบุคลากรที่เกี่ยวข้องของโรงเรียนเพื่อขอให้อำนวยความสะดวกให้แก่การวิจัยนี้

1.2 ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลจากผู้ปกครองจำนวน 30 คน เพื่อให้ทราบว่าเด็กวัยก่อนเรียนใช้เวลาใน 1 อาทิตย์อยู่ในสถานที่ใดบ้าง เพื่อจะได้ทำการสร้างบทละครตามสถานที่นั้นๆ เมื่อทราบว่าสถานที่ใดบ้างแล้ว ผู้วิจัยนำสถานการณ์ที่ได้มาแตงนิทานที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการปฏิเสธ / การยอมรับการชักชวนของบุคคลแปลกหน้า

1.3 ผู้วิจัยจัดเขียนบทสำหรับนิทานหุ่นมือจำนวน 10 เรื่อง สำหรับ 5 สถานที่ที่มีการสำรวจแล้ว ซึ่งเนื้อเรื่องจะมุ่งสอนให้เด็กมีพฤติกรรมปฏิเสธการชักชวนของบุคคลแปลกหน้า และ มีการแสดงถึงผลกระทบด้านลบที่ได้รับหากเด็กไปกับคนแปลกหน้า และ ผลกระทบด้านบวกที่ได้รับหากเด็กปฏิเสธการไปกับคนแปลกหน้า นิทานประกอบหุ่นมือทั้ง 5 เรื่อง เมื่อถูกจัดสร้างแล้วจะนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่านทำการพิจารณาตรวจสอบว่าแก่นของเรื่องเน้นถึงพฤติกรรมปฏิเสธการชักชวนของคนแปลกหน้า และ ผลกระทบที่ได้รับจากพฤติกรรมที่แสดงออกของตัวแบบ นอกจากนี้หลังจากจบบันทึกการแสดงนิทานประกอบหุ่นมือทุกครั้ง ครูจะทำการสรุปเนื้อหาของนิทานให้เด็กได้ฟังอีกครั้ง พร้อมทั้งสอบถามความเข้าใจของเด็ก

1.4 ผู้วิจัยทำการซักซ้อมการแสดงนิทานประกอบหุ่นมือตามบทที่ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว และทำการบันทึกเสียงพากษ์และเสียงดนตรีประกอบลงในเครื่องบันทึกเสียง จากนั้นทำการบันทึกการแสดงนิทานประกอบหุ่นมือเพื่อเปิดให้เด็กในกลุ่มตัวอย่างได้ชมในระยะทดลอง

1.5 ผู้วิจัยทำการทบทวนบทการแสดงพฤติกรรมชักจูง ซักซ้อมกับผู้ช่วยของผู้วิจัยที่แสดงเป็นบุคคลแปลกหน้าจำนวน 5 คนให้เรียบร้อย

1.6 กำหนดช่วงเวลาทำการทดลองจริงให้แน่ชัด

2. ระยะก่อนการทดลอง โดยเริ่มตั้งแต่วันที่ 18 พฤศจิกายน พ.ศ. 2545 – 6 ธันวาคม พ.ศ. 2545 รวม 4 วัน

2.1 ทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ดังรายละเอียดหน้า 29

2.2 ผู้วิจัยทำการสุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลาก เริ่มจากการกำหนดตัวเลขแทนชื่อของเด็กทุกคนที่ผ่านการคัดเลือกในข้อที่ 2.1 ไว้ แล้วทำสลากออกเป็น 2 กลุ่ม ชายหญิง เขียนหมายเลขกำกับลงไปในสลาก ซึ่งจะได้กลุ่มตัวอย่างจริง คือ กลุ่มทดลองที่ได้ดูตัวแบบในนิทานประกอบหุ่นมือที่แสดงพฤติกรรมปฏิเสธ / การยอมรับการชักชวนของบุคคลแปลกหน้า จำนวน 20 คน เป็นจำนวนเด็กชาย 10 คน และ เด็กหญิง 10

คน และกลุ่มควบคุมที่มีกิจกรรมอื่นๆ ตามตารางเวลาของโรงเรียน จำนวน 20 คน เป็นจำนวนเด็กชาย 10 คน และ เด็กหญิง 10 คน ทำเช่นนี้ทั้ง 3 โรงเรียน ซึ่งจะทำให้ได้กลุ่มทดลองทั้งหมด 60 คนและกลุ่มควบคุมทั้งหมด 60 คน

2.3 ทำความคุ้นเคยกับเด็กนักเรียนและกลุ่มตัวอย่าง เป็นระยะที่ผู้วิจัยทำความรู้จัก และ คุ้นเคย กับเด็กนักเรียนที่มีคุณสมบัติเป็นกลุ่มตัวอย่างได้ทั้งหมด

3. ระยะทดลอง

เมื่อผู้วิจัยทำความคุ้นเคยกับกลุ่มตัวอย่างแล้ว ผู้วิจัยเริ่มทำการให้กลุ่มทดลองรับการสอน โดยกลุ่มทดลองจะได้ชมบันทึกการแสดงนิทานประกอบหุ่นมือ วันละ 2 เรื่อง (1 สถานะ) ซึ่งมีการเว้นช่วงการชมระหว่างเรื่องที่ 1 และ 2 ห่างกันครึ่งชั่วโมง เมื่อจบนิทานแต่ละเรื่องครูจะอธิบายสรุปในตอนท้ายถึง ประโยชน์ที่เด็กจะได้รับจากการปฏิเสธ และ โทษที่เด็กจะได้รับจากการตอบตกลง โดยในการดูใน 1 วัน จะมีกลุ่มทดลองมาดูครั้งละ 20 คน แต่ละโรงเรียนจะใช้เวลาในการดูนิทานเป็นเวลา 1 สัปดาห์ ซึ่งมีระยะเวลาดังนี้

- โรงเรียนอนุบาลจันทบุรี กลุ่มทดลองได้ชมบันทึกการแสดงนิทานประกอบหุ่นมือ โดยเริ่มตั้งแต่วันที่ 16 ธันวาคม พ.ศ. 2545 – 20 ธันวาคม พ.ศ. 2545
- โรงเรียนบุญสมอนุบาล กลุ่มทดลองได้ชมบันทึกการแสดงนิทานประกอบหุ่นมือ โดยเริ่มตั้งแต่วันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2545 – 28 ธันวาคม พ.ศ. 2545
- โรงเรียนวัดไผ่ล้อม กลุ่มทดลองได้ชมบันทึกการแสดงนิทานประกอบหุ่นมือ โดยเริ่มตั้งแต่วันที่ 20 มกราคม พ.ศ. 2546 – 25 มกราคม พ.ศ. 2546

4. ระยะหลังทดลอง

หลังจากกลุ่มทดลองได้ดูนิทานประกอบหุ่นมือครบตามที่กำหนดแล้วเป็นเวลา 2 สัปดาห์ ผู้วิจัยเริ่มทำการทดสอบพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างทั้งกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง โดยผู้ช่วยผู้วิจัย ซึ่งมีลักษณะระบบทเป็นบุคคลแปลกหน้าจำนวน 5 คนซึ่งอยู่ในช่วงอายุระหว่าง 35 - 45 ปี เป็นเพศหญิง มีน้ำหนักระหว่าง 55 – 60 กิโลกรัม ความสูงระหว่าง 155 – 165 เซนติเมตร ผิว 2 สีจนถึงผิวขาว มาทำการติดต่อชักชวนเด็กให้ไปด้วย ซึ่งจะทำในบริเวณสนามเด็กเล่นภายในโรงเรียน ในช่วงเด็กกลับเข้าห้องหลังเคารพธงชาติแล้ว โดยผู้วิจัยจะอยู่ห่างๆ เพื่อบันทึกผลพฤติกรรมการตอบสนองนั้น ๆ จนกระทั่งถึงหน้าประตูโรงเรียนจะมีครูพี่เลี้ยงเฝ้าอยู่หน้าประตู เพื่อกันไม่ให้เด็กออกไปกับบุคคลแปลกหน้าได้ หลังจากนั้นครูพี่เลี้ยงจะนำเด็กที่ยอมไปกับบุคคลแปลกหน้าไปที่ห้องธุรการ เพื่อให้ครูประจำ

ชั้นย้ากับเด็กว่าจะต้องไม่ไปกับบุคคลแปลกหน้า และเตือนว่าสิ่งที่เด็กทำไปดังกล่าวเป็นสิ่งที่ไม่ดีไม่ควรจะทำ มีการสร้างสถานการณ์ออกเป็น 2 แบบตามความเหมาะสมในแต่ละโรงเรียน ได้แก่

แบบที่ 1 มีขั้นตอนดังนี้

1) สร้างสถานการณ์ให้ครูประจำชั้นจัดให้เด็กทำกิจกรรมหลังจากเข้าแถวหน้าเสาธงตอนเช้าเรียบร้อยแล้ว โดยการให้เด็กในชั้นเรียนไปนับเครื่องเล่นที่สนามเด็กเล่นทีละคน แล้วจำไว้ในใจ แล้วครูจะเฉลยคำตอบภายหลัง

2) ครูประจำชั้นหรือครูพี่เลี้ยงพาเด็กในกลุ่มตัวอย่างออกไปนับเครื่องเล่นที่สนามเด็กเล่นทีละคน (เมื่อกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดได้ออกไปนับเครื่องเล่นแล้ว จึงจะให้เด็กที่เหลือในห้องได้ออกไปทำกิจกรรมด้วย)

3) เมื่อเด็กกลุ่มตัวอย่างได้มาถึงสนามเด็กเล่นสักพัก ผู้ช่วยวิจัยที่แสดงเป็นบุคคลแปลกหน้าจะเดินเข้าหาเด็กเป้าหมาย ผู้ช่วยวิจัยจะทำการสนทนาเพื่อทักทายเด็กและสร้างความคุ้นเคยเป็นระยะเวลาสั้นๆ จากนั้นผู้ช่วยวิจัยจะพูดกับเด็กว่า

ผู้ช่วยวิจัย : “ น้ามีของเล่น / ขนมเยอะเยอะเลยอยู่ในรถ หนูอยากได้ไหม ”

เด็ก : “ อยาก / ไม่อยาก ”

ผู้ช่วยวิจัย : “ ไปกับน้าไหมคะ ไม่นานหรอก เดี่ยวน้าเดินกลับมาส่ง ”

เด็ก : “ . . . . . ”

4) ถ้าเด็กปฏิเสธการชักชวนของบุคคลแปลกหน้า ผู้ช่วยวิจัยจะเดินออกไปทางประตูโรงเรียน ถ้าเด็กตอบตกลงการชักชวนของบุคคลแปลกหน้า ผู้ช่วยวิจัยจะพาเด็กเดินออกไปทางประตูโรงเรียน แต่ที่ประตูจะมีครูพี่เลี้ยงคอยรอรับเด็กกลับมา แล้วพาเด็กไปที่ห้องธุรการ โดยครูประจำชั้นจะรออยู่เพื่อสอนเด็กอีกครั้งว่าไม่ควรไปกับบุคคลแปลกหน้า

แบบที่ 2 มีขั้นตอนดังนี้

1) สร้างสถานการณ์ให้ครูประจำชั้นจัดให้เด็กทำกิจกรรมหลังจากเข้าแถวหน้าเสาธงตอนเช้าเรียบร้อยแล้ว โดยการให้เด็กในชั้นเรียนไปช่วยดูแลเด็กชั้นอนุบาลที่เล็กกว่า

2) ครูประจำชั้นหรือครูพี่เลี้ยงจะพาเด็กในกลุ่มตัวอย่างไปยังห้องของเด็กชั้นอนุบาลที่เล็กกว่า โดยผ่านศาลาใกล้ๆ กับสนามเด็กเล่น ครูประจำชั้นหรือครูพี่เลี้ยงจะบอกเด็กว่า “ ให้รอครูอยู่ที่ศาลาสักพัก ครูลืมของ เดี่ยวครumanะ ” (สำหรับเด็กที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ครูประจำชั้นหรือครูพี่เลี้ยงจะพาไปยังห้องเรียนของเด็กชั้นอนุบาลที่เล็กกว่า)

3) เมื่อเด็กกลุ่มตัวอย่างมาอยู่ที่ศาลาสักพัก ผู้ช่วยวิจัยที่แสดงเป็นบุคคลแปลกหน้าจะเดินเข้าหาเด็กเป้าหมาย ผู้ช่วยวิจัยจะทำการสนทนาเพื่อทักทายเด็กและสร้างความคุ้นเคยเป็นระยะเวลาสั้นๆ จากนั้นผู้ช่วยวิจัยจะพูดกับเด็กว่า

- ผู้ช่วยวิจัย : “ น้ำมีของเล่น / ขนมเยอะแยะเลยอยู่ในรถ หนูอยากได้ใหม่ ”
 เด็ก : “ อยาก / ไม่อยาก ”
 ผู้ช่วยวิจัย : “ ไปกับน้ำใหม่คะ ไม่นานหรอก เดี่ยวน้ำเดินกลับมาส่ง ”
 เด็ก : “ . . . . . ”

4) ถ้าเด็กปฏิเสธการชักชวนของบุคคลแปลกหน้า ผู้ช่วยวิจัยจะเดินออกไปทางประตูโรงเรียน ถ้าเด็กตอบตกลงการชักชวนของบุคคลแปลกหน้า ผู้ช่วยวิจัยจะพาเด็กเดินออกไปทางประตูโรงเรียน แต่ที่ประตูจะมีครูพี่เลี้ยงคอยรอรับเด็กกลับมา แล้วพาเด็กไปที่ห้องธุรการ โดยครูประจำชั้นจะรออยู่เพื่อสอนเด็กอีกครั้งว่าไม่ควรไปกับบุคคลแปลกหน้า

โดยผู้วิจัยทำการสังเกตพฤติกรรมและให้คะแนน ดังนี้

ถ้าเด็กแสดงพฤติกรรมปฏิเสธการชักชวนของบุคคลแปลกหน้าจะได้ 1 คะแนน

ถ้าเด็กแสดงพฤติกรรมตอบตกลงการชักชวนของบุคคลแปลกหน้าจะได้ 0 คะแนน

ซึ่งมีระยะเวลาดังนี้

- โรงเรียนอนุบาลจันทบุรี ทำการทดสอบพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่าง โดยเริ่มตั้งแต่วันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2546 – 8 มกราคม พ.ศ. 2546
- โรงเรียนบุญสมอนุบาล ทำการทดสอบพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่าง โดยเริ่มตั้งแต่วันที่ 13 มกราคม พ.ศ. 2546 – 15 มกราคม พ.ศ. 2546
- โรงเรียนวัดไผ่ล้อม ทำการทดสอบพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่าง โดยเริ่มตั้งแต่วันที่ 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2546 – 12 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2546

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการสังเกตและบันทึกผลพฤติกรรมการตอบสนองต่อพฤติกรรมชักชวนของคนแปลกหน้า โดยผู้วิจัยทำการบันทึกเอง ข้อมูลที่ได้รับจะมีได้เพียง 2 กรณีคือ ไปกับคนแปลกหน้า ซึ่งหมายถึงเด็กเดินไปกับบุคคลแปลกหน้าจนถึงประตูโรงเรียน คะแนนคือ 0 และปฏิเสธคนแปลกหน้า ซึ่งหมายถึงเด็กกล่าวปฏิเสธ ไม่ยอมเดินไปด้วย หรือเดินหนีจากบุคคลแปลกหน้า คะแนนคือ 1

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เมื่อเก็บข้อมูลเสร็จเรียบร้อยแล้วลักษณะของข้อมูลที่ได้จะถูกแบ่งแยกออกได้ 2 เกณฑ์คือ 1) เด็กที่ได้ชมบันทึกการแสดงนิทานประกอบหุ่นมือ / ไม่ได้ชมบันทึกการแสดงนิทานประกอบหุ่นมือ และ 2) เด็กที่ไปกับคนแปลกหน้า / ไม่ไปกับคนแปลกหน้า
2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร คือ การได้ชมบันทึกการแสดงนิทานประกอบหุ่นมือ และ พฤติกรรมการปฏิเสธการชักชวนของบุคคลแปลกหน้าของเด็ก โดยใช้ไค-สแควร์ เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสอง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาผลของการเล่นนิทานประกอบหุ่นมือเพื่อสอนเด็กวัยก่อนเข้าโรงเรียนให้ปฏิบัติ การชักชวนของบุคคลแปลกหน้า ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลพฤติกรรมการตอบสนองต่อการชักชวน ของบุคคลแปลกหน้าที่เด็กกระทำ ข้อมูลนี้จะเก็บในเวลาเรียนช่วงเช้า โดยครูพี่เลี้ยงนำเอาเด็กออกมา จากห้องเรียนทีละคน ตามรายละเอียดหน้า 31 แล้วผู้ช่วยวิจัยจะเข้าไปทำการทดสอบพฤติกรรมของเด็ก แล้วนำข้อมูลที่ได้จากเด็กทุกคนมาแปลงเป็นสัดส่วนของพฤติกรรมการปฏิบัติ การชักชวนของ บุคคลแปลกหน้า

จากการศึกษาที่ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์พฤติกรรมการปฏิบัติ การชักชวนของบุคคลแปลก หน้าของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมโดยใช้ค่าสถิติเป็นค่าสัดส่วนของพฤติกรรม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 1 ตารางแสดงผลพฤติกรรมการตอบสนองต่อการชักชวนของบุคคลแปลกหน้าแบ่งแยกตามโรงเรียน กลุ่มทดลอง กลุ่มควบคุม และเพศ

โรงเรียนที่ 1		เพศ	ตอบตกลง	ตอบปฏิเสธ	รวม
กลุ่มทดลอง		ชาย	3	7	10
		หญิง	1	9	10
	รวม		4	16	20
กลุ่มควบคุม		ชาย	4	6	10
		หญิง	7	3	10
	รวม		11	9	20
โรงเรียนที่ 2		เพศ	ตอบตกลง	ตอบปฏิเสธ	รวม
กลุ่มทดลอง		ชาย	5	5	10
		หญิง	5	5	10
	รวม		10	10	20
กลุ่มควบคุม		ชาย	8	2	10
		หญิง	5	5	10
	รวม		14	6	20
โรงเรียนที่ 3		เพศ	ตอบตกลง	ตอบปฏิเสธ	รวม
กลุ่มทดลอง		ชาย	6	4	10
		หญิง	3	7	10
	รวม		9	11	20
กลุ่มควบคุม		ชาย	8	2	10
		หญิง	6	4	10
	รวม		14	6	20

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมของแต่ละโรงเรียนให้มีเพศหญิงและชายจำนวนเท่าๆ กันทุกกลุ่ม

ตารางที่ 2 ตารางแสดงจำนวนเด็กที่ตอบสนองต่อการชักชวนของบุคคลแปลกหน้าของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง

	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง
ตอบตกลง ร้อยละ	39 65.00%	23 38.33%
ตอบปฏิเสธ ร้อยละ	21 35.00%	37 61.67%
รวม	60	60

จากตารางที่ 3 สามารถอธิบายได้ว่า

ในกลุ่มควบคุมมีเด็กที่มีพฤติกรรมตอบตกลงไปกับคนแปลกหน้า ร้อยละ 65 และตอบปฏิเสธการชักชวนของคนแปลกหน้า ร้อยละ 35

ในกลุ่มทดลองมีเด็กที่มีพฤติกรรมตอบตกลงไปกับคนแปลกหน้า ร้อยละ 38.33 และตอบปฏิเสธการชักชวนของคนแปลกหน้า ร้อยละ 61.67

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์พฤติกรรมกรรมการปฏิเสธการชักชวนของบุคคลแปลกหน้าระหว่างกลุ่มควบคุม และ กลุ่มทดลอง

กลุ่ม	N	df	χ^2
กลุ่มควบคุม	21	1	4.333*
กลุ่มทดลอง	37		

* $p < .05$

ผลการทดลองพบว่า กลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมกรรมการปฏิเสธการชักชวนของบุคคลแปลกหน้าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $p < .05$

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการเล่นนิทานประกอบหุ่นมือเพื่อสอนเด็กวัยก่อนเข้าเรียนให้ปฏิบัติภารกิจชักชวนของบุคคลแปลกหน้า โดยในงานวิจัยนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กนักเรียนระดับชั้นอนุบาล โรงเรียนอนุบาลจันทบุรีและโรงเรียนวัดไผ่ล้อม และโรงเรียนบุญสมอนุบาลจังหวัดจันทบุรี จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถอภิปรายผลการวิจัยตามสมมติฐานที่เสนอไว้ได้ดังนี้

จากสมมติฐานที่ว่า เด็กที่ได้รับการสอนโดยการเล่นนิทานประกอบหุ่นมือโดยใช้ตัวแบบในนิทานประกอบหุ่นมือจะมีพฤติกรรมภารกิจชักชวนของบุคคลแปลกหน้ามากกว่าเด็กที่ไม่ได้รับการสอนโดยการเล่นนิทานประกอบหุ่นมือ

เมื่อพิจารณาจากตารางที่ 4 แล้วผลการวิจัยพบว่า เด็กในกลุ่มทดลองที่ได้ดูตัวแบบในนิทานประกอบหุ่นมือ แสดงพฤติกรรมภารกิจชักชวนของคนแปลกหน้าสูงกว่าเด็กในกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้ดูตัวแบบในนิทานประกอบหุ่นมือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ซึ่งสามารถอภิปรายได้ว่า

จากผลการวิจัยเด็กได้ดูตัวแบบในนิทานประกอบหุ่นมือสามารถแสดงพฤติกรรมภารกิจชักชวนของบุคคลแปลกหน้ามากกว่าเด็กกลุ่มที่ไม่ได้ดูตัวแบบในนิทานประกอบหุ่นมือ เนื่องจากเด็กเกิดการเรียนรู้พฤติกรรมที่พึงประสงค์จากตัวแบบ และเลียนแบบพฤติกรรมตามที่ตัวแบบกระทำ และการที่เด็กในกลุ่มทดลองได้เห็นตัวแบบหลายๆ ครั้งก็จะช่วยให้เด็กสามารถจดจำพฤติกรรมของตัวแบบได้ดียิ่งขึ้น (Wilson & O' Leary, 1980) นอกจากนี้การเลือกใช้หุ่นมือมาประกอบนิทานเป็นการใช้ตัวแบบสัญลักษณ์ที่มีประสิทธิภาพและมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของเด็ก เด็กจะเรียนรู้พฤติกรรมทั้งการกระทำและคำพูดที่ตัวแบบแสดงออกมา (Bandura, 1989) และตัวแบบในนิทานประกอบหุ่นมือแสดงให้เห็นเด็กในกลุ่มทดลองเห็นถึงผลกระทบทางบวก ได้แก่ การได้รับคำชมเชยจากพ่อแม่หรือครู การได้รับรางวัล ซึ่งส่งผลต่อการเลียนแบบพฤติกรรม เพราะเด็กในกลุ่มทดลองจะเชื่อว่าเมื่อพวกเขาเลียนแบบพฤติกรรมที่พึงประสงค์จะนำไปสู่ผลลัพธ์ทางบวก และ Bandura ยังเชื่อว่าปัจจัยนี้มีอิทธิพลที่ทำให้ผู้สังเกตเลียนแบบพฤติกรรมนั้นมากกว่าปัจจัยอื่นๆ (Barbara, 1989) เมื่อเด็กในกลุ่มทดลองคาดหวังผลกระทบดังเช่นตัวแบบได้รับ จึงทำให้เด็กในกลุ่มทดลองที่ได้ดูนิทานประกอบหุ่นมือเกิดการเลียนแบบพฤติกรรมภารกิจชักชวนไปกับบุคคลแปลกหน้าจากตัวแบบ

การที่เด็กในกลุ่มทดลองเรียนรู้พฤติกรรมจากตัวแบบในนิทานประกอบหุ่นมือแสดงพฤติกรรม การปฏิบัติ การไปกับบุคคลแปลกหน้านั้นเป็นเพราะเด็กเกิดการเรียนรู้จากการสังเกต นั่นคือ ตัวแบบที่นำมาเสนอเป็นตัวแบบที่มีการเคลื่อนไหว รวมถึงการนำมาประกอบในนิทานที่เด็กชอบฟังอยู่แล้ว ทำให้เด็กเกิดความสนใจและเกิดจดจำได้ดี ส่งผลให้เด็กสามารถเลียนแบบพฤติกรรมตามตัวแบบได้ง่าย ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีของ Bandura (1977) ที่กล่าวว่า พฤติกรรมของบุคคลเกิดจากประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งเป็นการเรียนรู้โดยอาศัยกระบวนการสังเกตจากตัวแบบ

ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า การที่เด็กในกลุ่มทดลองที่ได้ดูตัวแบบในนิทานประกอบหุ่นมือสามารถแสดงพฤติกรรม การปฏิบัติ การไปกับบุคคลแปลกหน้ามากกว่ากลุ่มควบคุมที่ไม่ได้อ่านนิทานประกอบหุ่นมือ เป็นผลมาจากการที่เด็กในกลุ่มทดลองได้ดูตัวแบบสัญลักษณ์และได้รับแรงเสริมทางสังคมซึ่งเป็นผลกรรมทางบวกที่ทำให้เด็กได้รับแล้วพึงพอใจ ผลการศึกษาที่ได้รับนี้มีความสอดคล้องกันกับงานวิจัยด้านการใช้ตัวแบบอีกหลายงานได้แก่ พิมพิไล ทองไพบูลย์ (2528) ได้ทำการศึกษาเรื่องการเปรียบเทียบการเรียนรู้พฤติกรรมเอื้อเฟื้อของเด็กจากตัวแบบในนิทานประกอบภาพกับตัวแบบในนิทานประกอบหุ่นมือ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองที่ดูตัวแบบในนิทานประกอบภาพกับกลุ่มทดลองที่ดูตัวแบบในนิทานประกอบหุ่นมือ มีพฤติกรรมเอื้อเฟื้อสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ไม่ได้ดูตัวแบบ และยังพบว่ากลุ่มทดลองที่ดูตัวแบบในนิทานประกอบภาพกับกลุ่มทดลองที่ดูตัวแบบในนิทานประกอบหุ่นมือ มีพฤติกรรมเอื้อเฟื้อเพิ่มขึ้น และกลุ่มทดลองที่ดูตัวแบบในนิทานประกอบหุ่นมือมีความคงอยู่ของพฤติกรรมเอื้อเฟื้อภายหลังจากทดลอง 2 สัปดาห์มากกว่ากลุ่มทดลองที่ดูตัวแบบในนิทานประกอบภาพ นอกจากนี้งานวิจัยของชูพงศ์ ปัญจมะวัต (2534) ได้ทำการศึกษาเรื่องการใช้ตัวแบบในนิทานประกอบภาพเพื่อเพิ่มพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับเพื่อนในเด็กอนุบาลที่มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมต่ำ พบว่าตัวแบบในนิทานประกอบภาพสามารถเพิ่มพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในเด็กอนุบาลที่มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนต่ำได้ นอกจากนี้รังสิมา สีนะพงษ์พิพิธ (2540) ได้ทำการศึกษาเรื่องผลของการใช้ตัวแบบในนิทานหุ่นมือต่อการลดพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กวัยก่อนเข้าโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่าเด็กที่มีระดับความก้าวร้าวสูงที่ได้ดูตัวแบบในนิทานประกอบหุ่นมือที่แสดงทักษะทางสังคมที่เหมาะสมจะมีพฤติกรรมก้าวร้าวลดลงมากกว่าเด็กที่มีระดับพฤติกรรมก้าวร้าวสูงที่ได้ดูนิทานประกอบหุ่นมือตามแบบเรียนทั้งในระยะหลังทดลองและระยะติดตาม และเด็กที่มีระดับความก้าวร้าวสูงที่ได้ดูตัวแบบในนิทานประกอบหุ่นมือที่แสดงทักษะทางสังคมที่เหมาะสมจะมีพฤติกรรมก้าวร้าวในระยะหลังทดลองและระยะติดตามผลลดลงกว่าระยะก่อนการทดลอง

นอกจากนี้ยังมีการนำเอาวิธีการเสนอตัวแบบมาใช้ในงานวิจัยที่เกี่ยวกับการป้องกันเด็กวัยก่อนเข้าโรงเรียนจากการถูกลักพาตัวและการถูกล่วงละเมิดทางเพศอีกด้วย ตัวอย่างเช่น การศึกษา

ของ Poche et al. (1981) ที่สอนเด็กวัยก่อนเรียนถึงทักษะในการป้องกันการลักพาตัวเมื่อเผชิญกับการชักชวน โดยวิธีการใช้ตัวแบบ การฝึกซ้อม และ การเสริมแรงทางสังคม ซึ่งผลที่ได้รับพบว่าเด็กที่ได้รับการสอนจะมีการตอบสนองอย่างถูกต้องต่อการชักชวนแบบต่างๆ โดย Poche et al. (1988) ได้ทำการศึกษาเรื่องนี้โดยใช้ตัวแบบในวีดีโอเทป และการฝึกซ้อมพฤติกรรมการสอนการป้องกันการลักพาตัวให้กับเด็กอนุบาล และ เด็กประถม ซึ่งผลที่ออกมาพบว่ามีเด็กถึง 89 % ที่ปฏิเสธการชักชวนของคนแปลกหน้า แม้ว่าจะไม่ได้แสดงพฤติกรรมปฏิเสธที่ถูกแบบแผนตามที่ได้รับการสอนมากนัก ซึ่งถือว่าการยืนยันถึงความมีประสิทธิภาพของการสอนโดยใช้ตัวแบบ นอกจากนี้ Miltenberger & Thiesse-Duffy (1988) ที่ได้ทดลองการสอนวิธีการแสดงพฤติกรรมและทักษะในการป้องกันการคุกคาม การกระทำชำเรา และการลักพาตัวให้แก่เด็กในบ้านของเด็กเองโดยใช้ตัวแบบ ผลที่ได้รับพบว่าเด็กทุกคนแสดงพฤติกรรมที่ถูกต้องในการป้องกันการลักพาตัวในช่วงของการประเมินผลการเรียนรู้ นอกจากนี้จากงานวิจัยของ Wurtele (1990) พบว่าการสอนเรื่องทักษะความปลอดภัยส่วนบุคคลให้แก่เด็กโดยใช้โปรแกรมที่ประกอบด้วย การสอน การใช้ตัวแบบ การให้ผลสะท้อนกลับ และการชมเชย จะทำให้เด็กในกลุ่มทดลองนั้นมีความรู้เกี่ยวกับทักษะความปลอดภัยส่วนบุคคลเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ เมื่อเทียบกับเด็กในกลุ่มควบคุมที่มีผลการเรียนรู้ในเรื่องที่ต่ำและนอกจากนี้ยังพบว่าเมื่อเวลาผ่านไป เด็กในกลุ่มทดลองยังคงมีความรู้เรื่องทักษะความปลอดภัยส่วนบุคคลที่ได้รับจากการสอน

เมื่อพิจารณาตารางที่ 1 ซึ่งแสดงผลพฤติกรรมตอบสนองต่อการชักชวนของคนแปลกหน้าแบ่งแยกตามโรงเรียน กลุ่มทดลอง/กลุ่มควบคุม และเพศ จะพบว่าการสอนโดยใช้นิทานประกอบหุ่นมือในโรงเรียนที่ 1 ประสบความสำเร็จถึง 80 เปอร์เซ็นต์ แต่การสอนโดยใช้นิทานประกอบหุ่นมือในโรงเรียนที่ 2 และ 3 ประสบความสำเร็จเพียง 50 เปอร์เซ็นต์เท่านั้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะข้อจำกัดที่เกิดขึ้นในงานวิจัย โดยที่ผู้วิจัยกำหนดให้ครูในแต่ละโรงเรียนเป็นผู้สรุปและซักถามความเข้าใจของเด็กในกลุ่มทดลองที่ได้ชมบันทึกการแสดงนิทานประกอบหุ่นมือ และผู้วิจัยไม่ได้กำหนดประเด็นสำคัญเป็นคำพูดเดียวกันให้ครูได้ใช้ในการสรุป ทำให้ครูแต่ละคนอาจจะเน้นหรือให้ความสำคัญในจุดที่ไม่เหมือนกัน รวมถึงน้ำเสียงที่ครูแต่ละคนใช้ในการสรุปและซักถามความเข้าใจของเด็กมีความแตกต่างกัน เช่นกรณีที่ครูพูดด้วยน้ำเสียงที่สม่ำเสมอ ไม่ได้เน้นที่ประเด็นใดประเด็นหนึ่งเป็นสำคัญต่างจากครูที่ใช้น้ำเสียงเน้นย้ำไปที่ประเด็นสำคัญของเนื้อหา ปัจจัยเหล่านี้อาจจะส่งผลให้เกิดความความเข้าใจที่แตกต่างในเด็ก และนอกจากนี้ผู้วิจัยไม่ได้ควบคุมพื้นฐานทางสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ปกครองตลอดจนระดับการศึกษาของผู้ปกครองของกลุ่มตัวอย่าง อาจทำให้เด็กในกลุ่มตัวอย่างมีความแตกต่างกันในเรื่องการอบรมเลี้ยงดู ความใกล้ชิด การให้ความใส่ใจ สิ่งเหล่านี้อาจส่งผลให้เด็กกลุ่มทดลอง

ที่ได้ชมบันทึกการแสดงนิทานประกอบหุ่นมือในโรงเรียนที่ 2 และ 3 มีจำนวนเด็กที่ปฏิเสธการไปกับบุคคลแปลกหน้ามากกว่าเด็กกลุ่มทดลองที่ได้ชมบันทึกการแสดงนิทานประกอบหุ่นมือในโรงเรียนที่ 1

จะเห็นได้ว่าการสอนโดยใช้ตัวแบบ และการให้แรงเสริมในนิทานทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ที่จะปฏิเสธการชักชวนจากบุคคลแปลกหน้า ซึ่งจากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า กลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนพฤติกรรมตอบสนองต่อการชักชวนของบุคคลแปลกหน้าโดยใช้นิทานประกอบหุ่นมือนั้นมีพฤติกรรมการปฏิเสธการไปกับบุคคลแปลกหน้ามากกว่ากลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการสอนโดยนิทานประกอบหุ่นมือซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

เพื่อศึกษาผลของการเล่นิทานประกอบหุ่นมือ ในการสอนเด็กวัยก่อนเข้าโรงเรียนให้ ปฏิเสธการชักชวนของบุคคลแปลกหน้า

สมมติฐานในการวิจัย

เด็กที่ได้รับการสอนโดยการเล่นิทานประกอบหุ่นมือจะมีพฤติกรรมการปฏิเสธการชักชวนของบุคคลแปลกหน้ามากกว่าเด็กที่ไม่ได้รับการสอนโดยการเล่นิทานประกอบหุ่นมือ

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับชั้นอนุบาล โรงเรียนอนุบาลจันทบุรี โรงเรียนวัดไผ่ล้อม และ โรงเรียนบุญสมอนุบาล จังหวัดจันทบุรี จำนวน 120 คน แบ่งเป็นโรงเรียนละ 40 คน มีอายุระหว่าง 5 ปี 4 เดือน - 6 ปี 6 เดือน (อายุเฉลี่ย 5 ปี 11 เดือน) แบ่งเป็น

	เด็กชาย	เด็กหญิง	รวม
กลุ่มทดลอง	30	30	60
กลุ่มควบคุม	30	30	60
รวม			120

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้สร้างแผ่นซีดีรวม
  - 1.1 บทนิทานประกอบหุ่นมือจำนวน 10 เรื่อง
  - 1.2 โรงละครหุ่นมือขนาดความสูง 65 เซนติเมตร กว้าง 20 เซนติเมตร ยาว 90 เซนติเมตร

- 1.3 หุ่นมือที่ใช้ในการแสดง ขนาดความสูงประมาณ 10 นิ้ว รวมทั้งสิ้นเป็นจำนวน 19 ตัว
- 1.4 กล้องถ่ายวิดีโอและเทปบันทึกการแสดง 1 ม้วนความยาว 240 นาที
- 1.5 เครื่องเล่นเทป 1 เครื่องเพื่อบันทึกเสียงพากษ์ และเทปบันทึกเสียงจำนวน 3 ม้วน ความยาว 180 นาที
2. เครื่องมือที่ใช้ในการชมบันทึกการแสดงนิทานประกอบหุ่นมือ
  - 2.1 แผ่นซีดีรอมที่บันทึกการแสดงนิทานประกอบหุ่นมือจำนวน 1 แผ่น
  - 2.2 โทรทัศน์ขนาด 21 นิ้วจำนวน 1 เครื่อง
  - 2.3 เครื่องเล่นดีวีดี จำนวน 1 เครื่อง

วิธีการดำเนินการวิจัย

5. แบบการวิจัย แบ่งออกเป็น 4 ระยะ คือ ระยะเตรียมการทดลอง ระยะก่อนการทดลอง ระยะทดลอง และ ระยะหลังทดลอง
6. วิธีการดำเนินการวิจัย
  - 2.1 ระยะเตรียมการทดลอง เป็นระยะสร้างและจัดหาเครื่องมือในการวิจัย และนำเครื่องมือต่างๆ ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจและปรับปรุง
  - 2.2 ระยะก่อนการทดลอง เป็นระยะคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างตามขั้นตอนที่ตั้งไว้ และทำความเข้าใจกับกลุ่มตัวอย่าง
  - 2.3 ระยะทดลอง เป็นระยะที่ให้กลุ่มทดลองดูตัวอย่างในนิทานประกอบหุ่นมือ ใช้เวลาดำเนินการโรงเรียนละ 5 วันต่อเนื่องกัน
  - 2.4 ระยะหลังทดลอง ภายหลังกลุ่มทดลองได้ดูนิทานประกอบหุ่นมือเป็นเวลา 2 สัปดาห์แล้ว จะทำการทดสอบกลุ่มทดลองที่ได้ดูนิทานประกอบหุ่นมือ และกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้ดูนิทานประกอบหุ่นมือ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการสังเกตและบันทึกผลพฤติกรรม การตอบสนองต่อพฤติกรรม การชักชวนของคนแปลกหน้า โดยผู้วิจัยทำการบันทึกเอง ข้อมูลที่ได้รับจะมีได้เพียง 2 กรณีคือ ไปด้วยกับบุคคลแปลกหน้า คะแนนคือ 0 และ ปฏิเสธบุคคลแปลกหน้า คะแนนคือ 1

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เมื่อเก็บข้อมูลเสร็จเรียบร้อยแล้วลักษณะของข้อมูลที่เก็บได้จะถูกแบ่งแยกออกได้ 2 เกณฑ์คือ 1) เด็กที่ได้ชมบันทึกการแสดงนิทานประกอบหุ่นมือ / ไม่ได้ชมบันทึกการแสดงนิทานประกอบหุ่นมือ และ 2) เด็กที่ไปกับคนแปลกหน้า / ไม่ไปกับคนแปลกหน้า
2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรโปรแกรมการฝึก และ พฤติกรรมการปฏิเสธ/การยอมรับบุคคลแปลกหน้าของเด็ก โดยใช้ไค-สแควร์ เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสอง

ผลการวิจัย

เด็กในกลุ่มทดลองที่ได้ดูตัวแบบในนิทานประกอบหุ่นมือ แสดงพฤติกรรมปฏิเสธการชักชวนของคนแปลกหน้าสูงกว่าเด็กในกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้ดูตัวแบบในนิทานประกอบหุ่นมือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการควบคุมตัวแปรต้น สถานะทางเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนระดับการศึกษาของผู้ปกครอง
2. การวิจัยควรจะทำให้รัดกุมกว่านี้ในกลุ่มทดลอง ซึ่งต้องมีขั้นตอนการทดลองที่เหมือนกันทั้งหมด
3. ควรจะมีการติดตามผลอีกครั้งเมื่อเวลาผ่านไป 2 สัปดาห์
4. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลของการใช้นิทานประกอบหุ่นมือ กับ สื่อการสอนประเภทอื่น รวมไปถึงการจัดสร้างโปรแกรมการศึกษาที่มีการใช้เทคนิคต่างๆแบบผสมผสาน
5. ควรมีเจาะลึกลักษณะพฤติกรรมตอบสนองของเด็กที่มีต่อคนแปลกหน้า ว่าประกอบด้วยพฤติกรรมอะไรบ้างในความเป็นจริง เพื่อใช้เป็นข้อมูลที่สำคัญในการจัดสร้างโปรแกรมการป้องกันการชักชวนของบุคคลแปลกหน้าให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กฤษณา ศักดิ์ศรี. (2530). **จิตวิทยาการศึกษา**. กรุงเทพฯ: บำรุงสาส์น.
- กิตติวดี บุญเชื้อ. (2527). นิทานกับเครื่องประกอบ: **กลวิธีสอนจริยศึกษาและการสอดแทรกคุณธรรม**. (ม.ป.ท.).
- เกศินี โชติกเสถียร. (2524). **หุ่นเชิดมือ**. พระนคร: สุวีริยาสาส์น.
- ฉวีวรรณ คูหาภินันท์. (ม.ป.ป.). **การทำหนังสือสำหรับเด็ก**. กรุงเทพฯ: บรูพาสาส์น.
- ชูพงศ์ ปัญจมะวัต. (2534). **การใช้ตัวแบบในนิทานประกอบภาพเพื่อเพิ่มพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับเพื่อนในเด็กอนุบาลที่มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมต่ำ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาจิตวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2524). **พฤติกรรมศาสตร์ เล่ม 2 : จิตวิทยาจริยธรรมและจิตวิทยาภาษา**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ธีระพร อูวรรณโณ. (2532). **เอกสารการสอนชุดวิชาพฤติกรรมวัยรุ่น**. หน่วยที่ 7 (เล่มที่ 1) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ธนิดา จันทวงษ์. (2541). **การวิเคราะห์เนื้อหาภาพยนตร์การ์ตูนหุ่นคนทางโทรทัศน์เพื่อการพัฒนาเด็ก**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บันลือ พุกกะวัน. (2533). **วรรณกรรมกับเด็ก**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ปราณี เขียวทอง. (2526). **วรรณกรรมสำหรับเด็ก**. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พรจันทร์ จันทวิมล. (2529). การเล่านิทานสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน: **รักลูก**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แปลนพับลิชชิง.
- พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์. (2530). **ทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการ**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิมพ์ไฉ่ ทองไพบูลย์. (2528). **การเปรียบเทียบการเรียนรู้พฤติกรรมเอื้อเฟื้อของเด็กจากตัวแบบในนิทานประกอบภาพกับตัวแบบในนิทานประกอบหุ่นมือ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาจิตวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เพ็ญพิไล ฤทธาคุณานนท์. (2536). **พัฒนาการทางพุทธิปัญญา**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพพรรณ อินทนิล. (2534). **เทคนิคการเล่านิทาน**. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

- รังสิมา สีนะพงษ์พิพิธ. (2540). **ผลของการใช้ตัวแบบในนิทานหุ่นมือต่อการลดพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กวัยก่อนเข้าเรียน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชาจิตวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรรณิ ศิริสุนทร. (2532). **การเล่านิทาน**. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์.
- ศรีเรื่อน แก้วกังวาน. (2540). **จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. (2526). **การปรับพฤติกรรม**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์
- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. (2543). **ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุพัตรา ชุมเกตุ. (2522). **วรรณกรรมสำหรับเด็กและวัยรุ่น**. (ม.ป.ท.).
- อรชума ยุทธวงศ์. (2527). **เอกสารการสอนชุดวิชาวรรณกรรมและลีลาคดีระดับปฐมวัยศึกษา**. หน่วยที่ 11 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อรุณี เหลืองหิรัญ. (2533). **การศึกษาความพร้อมทางภาษาและการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้โครงสร้างระดับยอด**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร กรุงเทพฯ.

ภาษาอังกฤษ

- Bandura, A. (1977). *Social Learning theory*. New Jersey: Prentice-Hall.
- Bandura, A. (1986). *Social Foundations of thought and action : A social cognitive theory*. New Jersey: Prentice-Hall.
- Boudreaux, M.C., Lord, W.D., & Etter, S.E. (2000). Child abduction: An overview of current and historical perspectives. *Child Maltreatment*, 5, 63-71.
- Bromberg, D.S., & Johnson, B.T. (1997). Behavioral versus traditional approaches to prevention of child abduction. *School Psychology Review*, 26, 622-633.
- Brown, D. (1996). Counseling victims of violence who develop post traumatic stress disorder. *Elementary School Guidance & Counseling*, 30, 218-224.
- Bryant, S.E., & Fox, S.K. (1995). Behavior modeling training and generalization: Interaction of learning point type and number of modeling scenarios. *The Psychological Record*, 45, 495-503.

- Carroll, L.A., & Mitenberger, R.G. (1992). A review and critique of research evaluating child sexual abuse prevention programs. *Education & Treatment of Children, 15*, 335-354.
- Carroll-Rowan, L., & Mitenberger, R.G. (1994). A comparison of procedures for teaching abduction prevention to preschoolers. *Education & Treatment of Children, 17*, 113-138.
- Finkelhor, D., Hotaling, G., & Asdigian, N. (1995). Attempted non-family abduction. *Child Welfare, 74*, 941-955.
- Flavell, J.H., Miller, P.H., & Miller, S.A. (1993). *Cognitive Development*. New Jersey: Prentice-Hall.
- Fryer, G.E., Kraizer, S.K., & Miyoshi, T. (1987). Measuring children's retention of skills to resist stranger abduction: Use of the simulation technique. *Child Abuse & Neglect, 11*, 181-185.
- Gast, D.L., Collins, B.C., Wolery, M., & Jones, R. (1993). Teaching preschool children with disabilities to respond to the lures of strangers. *Exceptional Children, 59*, 301-311.
- Greenberg, M. T., & Marvin, R. S. (1982). Reactions of preschool children to an adult stranger: A behavioral systems approach. *Child Development, 53*, 481-490.
- Holcombe, A., Wolery, M., & Katzenmeyer, J. (1995). Teaching preschoolers to avoid abduction by strangers: Evaluation of maintenance strategies. *Journal of child and family studies, 4*, 177-191.
- Hughes, F.P., Noppe, L.D., & Noppe, I.C. (1996). *Child Development*. New Jersey: Prentice-Hall.
- Kraizer, S. K. (1985). *The safe child book*. New York: Fireside.
- Marchand-Martella, N., Huber, G., Martella, R.G., & Wood, W.S. (1996). Assessing the long-term maintenance of abduction prevention skills by disadvantaged preschoolers. *Education & Treatment of Children, 19*, 56-68.
- Mitenberger, R.G., & Olsen, L.A. (1996). Abduction prevention training: A review of findings and issues for future research. *Education & Treatment of Children, 19*, 69-82.
- Miltenberger, R.G., & Thiesse-Duffy, E. (1988). Evaluation of home-based programs for teaching personal safety skills to children. *Journal of Applied Behavior Analysis, 21*, 81-87.
- Perry, D. G. & Bussey, K. 1984. *Social development*. New Jersey: Prentice-Hall.

- Pillow, B.H. (1999). Children's understanding of inferential knowledge. *The Journal of Genetic Psychology, 160*, 419-428.
- Pinquart M., Wenzel, S., & Sörensen, S. (2000). Changes in attitudes among children and elderly adults in intergenerational group work. *Educational Gerontology, 28*, 523-540.
- Poche, C., Brouwer, R., & Swearingen, M. (1981). Teaching self-protection to young children. *Journal of applied behavior analysis, 14* , 169-176.
- Poche, C., Yoder, P., & Miltenberger, R. (1988). Teaching self-protection to using television techniques. *Journal of applied behavior analysis, 21* , 253-261.
- Rao, N., Moely, B.E., & Lockman, J.J. (1987). Increasing social participation in preschool social isolates. *Journal of Clinical Child Psychology, 16*, 178-183.
- Stevenson, M. R.; & Schieber, R.A. (1996). Preventing non-family child abductions: Are children aware they are being followed? *Journal of School Health, 66*, 359-368.
- Wurtele, S.K. (1990). Teaching personal safety skills to four-year-old children: A behavioral approach. *Behavior Therapy, 21*, 25-32.
- Wurtele, S.K., Kast, L.C., Miller-Perrin, C.L., & Kondrick, P.A. (1989). Comparison of programs for teaching personal safety skills to preschoolers. *Journal of Consulting and Clinical Psychology, 57*, 505-511.
- Wurtele, S. K., Marrs, S. R., & Miller-Perrin, C. L. (1987). Practical makes perfect ? The role of participant modeling in sexual abuse prevention programs. *Journal of consulting and clinical psychology, 55* , 599-602.
- Yarmey , A. D. & Rosenstein, S. R. (1988). Parental predictions of their children's knowledge about dangerous situations. *Child abuse & Neglect , 12* , 355-361.

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก.

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การทดสอบไค-สแควร์ (Chi-square test)

$$\text{สูตรที่ใช้} \quad \chi^2 = \sum \frac{(O-E)^2}{E}$$

เมื่อ O = ความถี่ที่สังเกตหรือเก็บรวบรวมได้
E = ความถี่ตามที่คาดหวัง
df = k - 1 เมื่อ k = จำนวนกลุ่ม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข.

การเปรียบเทียบพฤติกรรมการปฏิเสธการชักชวนของบุคคลแปลกหน้าระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง

ตารางจำนวนเด็กที่ตอบสนองต่อการชักชวนของบุคคลแปลกหน้าของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง

	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง
ตอบตกลง	39	23
ตอบปฏิเสธ	21	37

- ตั้งสมมติฐาน
 H_0 : เด็กที่ปฏิเสธการชักชวนจากบุคคลแปลกหน้า มีจำนวนไม่แตกต่างกัน ระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง
 H_1 : เด็กที่ปฏิเสธการชักชวนจากบุคคลแปลกหน้า มีจำนวนแตกต่างกัน ระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง
- คำนวณหาค่า χ^2 โดยใช้สูตร

$$\chi^2 = \sum \frac{(O-E)^2}{E}$$

$$= \frac{(37-30)^2}{30} + \frac{(21-30)^2}{30}$$

$$= \frac{130}{30}$$

$$= 4.333$$

3. การทดสอบนัยสำคัญ นำค่า χ^2 ที่คำนวณได้ไปเปรียบเทียบกับค่าวิกฤตของ χ^2 ที่ $df = 1$ ณ $\alpha = 0.05$ พบว่า ค่าวิกฤตของ χ^2 มีค่า 3.841
ค่า χ^2 ที่คำนวณได้ (4.333) มีค่ามากกว่าค่าวิกฤตของ χ^2 ที่เปิดจากตาราง (3.841) จึงไม่ยอมรับ H_0 สรุปได้ว่า เด็กที่ปฏิเสธการชักชวนจากบุคคลแปลกหน้า มีจำนวนแตกต่างกันระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ค.

ตารางแสดงคะแนนพฤติกรรมกรรมการปฏิเสธการชักชวนของบุคคลแปลกหน้า

คนที่	โรงเรียนที่ 1		โรงเรียนที่ 2		โรงเรียนที่ 3	
	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง
1	0	0	1	0	0	1
2	1	1	0	1	0	0
3	1	1	0	0	0	0
4	0	0	0	1	0	0
5	1	0	0	1	0	0
6	1	1	1	0	1	1
7	0	1	0	0	0	0
8	1	1	0	1	0	0
9	0	1	0	0	1	1
10	1	1	0	1	0	1
11	1	1	0	1	0	0
12	0	1	0	1	0	1
13	0	1	0	1	0	1
14	0	1	0	1	0	1
15	0	1	1	0	1	1
16	0	0	1	0	1	1
17	1	1	1	0	1	1
18	1	1	0	1	0	0
19	0	1	1	0	1	0
20	0	1	0	0	0	1

-กลุ่มทดลอง คือ กลุ่มนักเรียนที่ได้ดูตัวแบบในนิทานประกอบหุ่นมือที่แสดงพฤติกรรมปฏิเสธและตอบตกลงต่อการชักชวนของคนแปลกหน้า พร้อมกับผลที่เกิดขึ้นจากพฤติกรรมของตัวแบบที่มีต่อตัวแบบ

-กลุ่มควบคุม คือ กลุ่มนักเรียนที่ไม่ได้ดูตัวแบบในนิทานประกอบหุ่นมือ

-เกณฑ์ในการให้คะแนนพฤติกรรมการตอบสนองต่อการชักชวนของบุคคลแปลกหน้า แบ่งเป็นการที่เด็กตกลงยอมไปกับคนแปลกหน้าได้ 0 คะแนน และการที่ได้ปฏิเสธการไปกับคนแปลกหน้าได้ 1 คะแนน

ภาคผนวก ง.

บทละครนิทานประกอบหุ่นมือที่ได้รับแรงเสริมทางบวก จำนวน 5 เรื่อง ดังนี้

บทละครหุ่นเรื่อง **แม่มดจอมหลอกหลวง** (แบบที่ 1)

ตัวละคร แม่หมี แม่เสือ ลูกหมี ลูกเสือ แม่มด นก

ฉาก	ตัวละคร	บทพูด
หุ่นพิธีกร	ลูกสิงโต	เอ ! วันนี้เด็กๆ ที่น่ารักของลุงสิงโตไปไหนกันหมดหน้า ... เจียบเจียบจ้ง อ้อ! มานั่งรวมกันอยู่ที่นี่เอง คงจะรู้แล้วนะ ครับว่า ถ้านั่งกันเจียบเจียบเรียบร้อยกันอย่างนี้ ลุงสิงโต ต้องพาเพื่อนหุ่นมาแสดงให้เด็กๆ ได้ชมกันแน่เลย ไซ้แล้ว ครับ! วันนี้ลุงสิงโตมีเรื่องราวของแม่มดใจร้ายมาเล่ากันให้ เด็กๆ ฟังกันด้วยนะครับ ถ้าพร้อมแล้วก็เชิญชมละครหุ่น เรื่อง “แม่มดจอมหลอกหลวง” ได้เลยละครับ

- ดนตรี -

กระท่อมแม่มด	แม่มด	เหอ ๆ ๆ ไปไหนกันหมดนะ เจ้าบริวารของข้าไม่มารับใช้ข้า ไม่รู้จักรับอาหารมาให้ข้ากินกันเลยนะ เจ้าพวกนี้มันซึกซี้ เกียจกันใหญ่แล้ว ไหนลองไปดูพวกมันหน่อยสิ นั่นไง ! หายตัวกันไปหมดเลยจริงๆ สงสัยข้าต้องหาคนรับใช้มา ใหม่อีกแล้วสิ คราวนี้จะไปหาที่ไหนดีล่ะ วันก่อนเห็นเจ้า ลูกเสือกับลูกหมีที่ชายป่าว่าจะเอาตัวพวกมันมาคอยรับใช้ ข้าทำจะดี...เหอ ๆ ๆ เดี่ยวไปลองดูเจ้าเด็กที่นำเกลียด พวกนั้นดีกว่า
--------------	-------	--

- ดนตรี -

บ้านแม่เสือกับบ้าน แม่หมี	แม่เสือ	ลูกเสือเอ๊ย เย็นแล้วนะ กลับมาอาบน้ำได้แล้วลูก เล่นกัน ตั้งนานแล้วนะ แล้วก็อย่าออกไปไกลจากแถวบ้านนะ แล้ว ก็อย่าไปพูดหรือรับของจากคนแปลกหน้า แม่หมายถึงคนที่ ลูกๆ ไม่รู้จักนะ
	แม่หมี	ไซ้แล้ว เจ้าลูกหมีก็เหมือนกัน สมมตินะ ถ้าลูกๆ กำลังเล่น อยู่แล้วมีคนที่ไม่รู้จักเข้ามาทักทายแล้ว ลูกๆ จะทำยังไง
	ลูกหมี	ผมจะคอยดูครับว่าเขาจะเอาอะไร

แม่หมี ถ้าเขามาชวนหนูไปไหน หรือให้ขนมลูกๆ ละ

ลูกหมี ผมจะไม่เอา แล้วรีบกลับมาหาแม่ครับ

แม่เสือ จำไว้นะ ลูกเสือ

บรยาย ทั้งสองก็ออกไปเล่นข้างนอก เล่นกอดรัดพิดเหวี่ยงกันอยู่
กลางดินกลางฝุ่น จนเนื้อตัวมอมแมมไปหมด ขณะนั้นแม่
มดยื่นแอบดูอยู่ตรงพุ่มไม้

แม่มด เหอ ๆ ๆ เจ้า 2 ตัวนี้ถูกใจข้านัก ข้าชอบนักละ เนื้อตัวเลอะ
เทอะ ถูกใจข้ามากเลย เดี่ยวๆ ต้องแปลงร่างก่อน เอ...
แปลงเป็นอะไรดีนี่... นึกออกแล้วแปลงเป็นนกแล้วกัน
โอม... เพียง ! บินไปหาเจ้า 2 ตัวนั้นดีกว่า

นก สวัสดิ์เจ้า ลูกหมีกับเสือน้อย ขอเล่นด้วยคนได้มั๊ยจ๊ะ

ลูกหมี อะฮ้า เจ้านก เจ้าเป็นใครมาจากไหนกันเนี่ย

ลูกเสือ ไซ้แล้ว เราไม่เคยเห็นเจ้าแถวนี้มาก่อน

นก เราชื่อ นกน้อย อาศัยอยู่ในป่านี้แหละ

ลูกหมีกับลูกเสือ ลูกหมี เราไม่เคยได้ยินมาก่อนว่าในป่ามีบ้านคน เราว่าอย่าไปยุ่ง
เดินไปคุยกันอีกทาง ด้วยเลยนะ

ลูกเสือ อืม เราก็ว่าอย่างนั้นแหละ

ลูกน้อยเดินมาหา นก ไม่ต้องกลัวเราหรอกนะ เราเพิ่งย้ายบ้านมาไม่นาน เค้า
ทั้งสองตัว อย่างนี้สิ มาเที่ยวที่บ้านข้า เข้าไปในป่าไม่ลึกหรอก

ลูกหมี ไม่ละ นี่ก็มีแล้ว ลูกหมีเริ่มหิวข้าว ลูกหมีกลับบ้านไปกิน
ข้าวแล้วก็อาบน้ำก่อนที่แม่จะว่าดีกว่า

ลูกเสือ ไซ้ เดี่ยวแม่เราจะว่าเขาได้ถ้าไปไหนไกลๆ แล้วเราเหนื่อย
ตัวแล้วด้วย

นก เดี่ยวซีจ๊ะ ลูกหมีกับลูกเสือไปที่บ้านเราก็ได้ไม่นานหรอกที่
บ้านมีขนมและก็อาหารเยอะแยะเลย น้ำที่ใช้อาบก็เย็น
สบายไม่นานก็กลับมา ตอนนีัพระอาทิตย์ยังไม่ตกเลยนะ
รีบไปจะได้รีบกลับไ้ละ

ลูกหมี เรากลับไปกินที่บ้านเราก็ได้ แม่เราเตรียมอาหารอยู่ไว้แล้ว

ลูกเสือ ไซ้แล้ว เดี่ยวแม่เราเป็นห่วง กลับก่อนนะ เจ้านกน้อย ไป
กันเถอะลูกหมี

นก โห่ ๆ กำลังสนุกอยู่เลย เจ้าทั้งสองไม่ต้องรีบกลับขนาดนั้น

ก็ได้ อย่าทำให้เรารู้สึกเสียใจเลยนะ อุตส่าห์เตรียมของ
 อร่อยไว้ให้เพื่อน ถ้าพวกเจ้าไม่ไป ข้าคงเสียใจแย่มาก
 ลูกหมี ไปกันเถอะ ทั้งร้อน ทั้งเหนียว ทั้งหิว แล้วเราไม่อยากจะ
 แม่เป็นห่วงมากด้วย แล้วเจอกันใหม่นะ

นก (แม่มด) ผากไว้ก่อนเถอะ เจ้าลูกหมีกับเจ้าลูกเสือ สักวันข้าจะต้อง
 เอาเจ้าทั้งสองมาเป็นบริวาร รับใช้ข้าให้ได้ อย่าผลอที่
 เดียวนะ

- ดนตรี -

บ้านแม่หมีและแม่
 เสือ

บรรยาย ลูกเสือและลูกหมีอาบน้ำเรียบร้อยแล้ว เตรียมทานข้าว
 พร้อมกัน

ลูกหมี แม่ครับ วันนี้มีนกน้อยมาทักเราด้วยครับ พวกเราไม่เคย
 เห็นหน้าเขามาก่อนเลยครับแม่ เขาบอกว่าบ้านเขาอยู่ใน
 ป่า แล้วเขาเพิ่งย้ายมาอยู่ เขาชวนเราสองคนไปทานของ
 อร่อยที่บ้านเขาด้วยล่ะครับ แต่พวกเราไม่ได้ กลัวแม่เป็น
 ห่วงนะครับ

บรรยาย แม่หมีแม่เสือกทำท่าครุ่นคิดแล้วก็นึกได้ว่าในป่าไม่มีบ้าน
 ใครเลย นอกจากบ้านของแม่มดใจร้ายเท่านั้น

แม่หมี ดีแล้วล่ะ จำที่แม่บอกได้ใหม่ว่าอย่าออกไปเล่นไกลบ้าน
 และก็ระวังคนที่ลูกไม่รู้จัก แม่ว่านกน้อยนั้นต้องเป็นแม่มด
 ใจร้ายที่อาศัยอยู่ในป่าแน่ๆ ลูกรู้ไหมว่าบ้านในป่านั้นเป็น
 ของแม่มดใจร้ายที่ชอบหลอกเด็กๆ ไปใช้งานที่บ้าน แล้ว
 เด็กๆ พวกนั้นเข้าไปแล้วไม่เคยได้กลับบ้านอีกเลย จำ
 ไว้ล่ะลูกหมีและก้เสือน้อยด้วย

แม่เสือก ลูกๆ เป็นเด็กดี เป็นเด็กที่น่ารัก ต้องจำที่แม่สอนนะ ระวัง
 อย่าไปเล่นที่ไหนไกลๆ แล้วก็ระวังคนแปลกหน้า ถ้าจะไป
 ไหนที่ไม่เคยไปมาก่อน ต้องกลับมาบอกแม่ก่อนนะ ถ้า
 อย่างนั้นวันนี้เรามาทานข้าวพร้อมกัน เดี่ยวแม่จะอบพาย
 อร่อยๆ ให้ทานเป็นรางวัลที่ลูกๆ ทำตัวน่ารักแล้วกัน แต่
 ก่อนอื่น ไปอาบน้ำได้แล้วนะ

พิธีกร

ลุงสิงโต

- ดนตรี -

เป็นยังไงบ้างครับ เด็กๆ เห็นไหมครับว่าลูกหมีและลูกเสือดอ
ไม่เชื่อคำพูดของแม่หมด เพราะพวกเขาเชื่อฟังที่แม่เตือนทำ
ให้ลูกหมีและลูกเสือดอไม่ต้องไปอยู่กับแม่ใจร้าย แต่ยัง
อยู่กับครอบครัวของตนเองอย่างมีความสุข เด็กๆก็เช่นกัน
นะครับ ต้องเชื่อฟังคำเตือนของคุณพ่อคุณแม่ และคุณครู
นะครับ ถ้ามีคนที่พวกหนูๆ ไม่รู้จักมาชวนให้ไปไหน ก็
อย่าตามเขาไปนะครับ ดูอย่างลูกหมีและลูกเสือดอเป็นตัว
อย่างนะครับ

- ดนตรี -

- ปิดฉาก -

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทละครหุ่นเรื่อง **คุณป้าแปลกหน้า** (แบบที่ 1)

ตัวละคร นิด หน้อย คุณครู คุณป้า เด็กๆ

ฉาก	ตัวละคร	บทพูด
พิธีกร	ลุงสิงโต	สวัสดีครับเด็กๆ วันนี้ลุงสิงโตกลับมาพบกับเด็กๆ อีกแล้วนะครับ มาคราวนี้ลุงสิงโตมีปัญหาอะไรเอ่ยมาทายเด็กๆ ด้วยนะครับ ใครตอบได้มีรางวัลให้ด้วยนะ ฟังดีๆ นะครับ
บรรยาย		จากนั้นลุงสิงโตก็จะทายปัญหาอะไรเอ่ยกับเด็กๆ ให้ได้ตอบกัน พร้อมกับมีรางวัลสำหรับผู้ที่ยกมือ
	ลุงสิงโต	เอาละครับ ต่อไปนี้เชิญชมละครหุ่นเรื่อง “ คุณป้าแปลกหน้า ” ได้เลยนะครับ

- ดนตรี -

ระเบียบหน้าห้อง	คุณครู	เลิกเรียนแล้ว เด็กๆมานั่งรอผู้ปกครองที่ระเบียบนี้ก่อนนะคะ เดี่ยวผู้ปกครองของหนูก็มารับ ห้ามไปไหนนะคะ รออยู่ตรงนี้ แล้วอย่าลืมมาสวัสดีกับคุณครูก่อนจะกลับด้วยนะคะ
-----------------	--------	--

ชั้นอนุบาล ณ โรงเรียนแห่งหนึ่ง

นักเรียน	ครับ / ค่ะ
นิด	หน้อย เรานั่งระบายสีที่ครูให้ทำกันดีกว่า
หน้อย	เอาสิ มาตรงนี่เถอะ
นิด	เสร็จแล้วเราไปเล่นม้าหมุนกันนะ
หน้อย	ไม่ไปบอกคุณครูก่อนละ นิด
นิด	แค่ตรงนี่เอง อันนั้นไงที่อยู่ติดระเบียบ
หน้อย	ไม่เอาละ เราจะนั่งอยู่ตรงนี้ เดี่ยวพ่อก็มารับแล้ว

- ดนตรี -

ที่สนามเด็กเล่นของโรงเรียน	บรรยาย	ขณะที่นิดกำลังเล่นม้าหมุนอย่างเพลิดเพลิน ใกล้เคียงๆ กับประตูรั้วของโรงเรียน มีหญิงวัยกลางคนคนหนึ่งกำลังจ้องมองมาที่นิดอย่างไม่ละสายตา จากนั้นก็ตะโกนเรียกนิด
	หญิงกลางคน	หนู หนูจำ หนูนั่นแหละจ๊ะ
	นิด	ป้าเรียกหนูหรือคะ

- หญิงกลางคน นิด จ๊ะๆ หนูนี่แหละ มาใกล้ๆ รั้วหน่อยซีจ๊ะ
มีอะไรหรือคะ
- หญิงกลางคน นิด หนูชื่อ นิด ใช้มั๊ยจ๊ะ ป้าได้ยินเพื่อนคนนั้นเขาเรียกหนู
คะ หนูชื่อ นิด คะ
- หญิงกลางคน นิด คือว่า พ่อของหนูนะถูกรถชน จึงมารับหนูไม่ได้จ๊ะ
คุณป้าว่ายังไงนะคะ ใครถูกรถชน
- หญิงกลางคน นิด พ่อของ นิด นะซี พ่อเขาวานให้ป้ามารับหนูแทน คุณหมอ
ให้อยู่ที่โรงพยาบาล เดี่ยวป้าจะพาหนูไปหาคุณพ่อไงคะ
นิด แต่นี่ยังไม่ 4 โมงครึ่งเลย พ่อของ นิด เลิกงานเย็นจ๊ะ ป้านี้
คงยังไม่ออกจากที่ทำงานหรอกคะ คุณป้าจำคนผิดแล้ว
- หญิงกลางคน นิด จริงๆ นะจ๊ะ หนู นิด พ่อของหนูให้ป้ามารับไปเยี่ยมพ่อที่โรง
พยาบาลใกล้ๆ โรงเรียนนี่แหละ ไปกันเถอะลูก หนูไม่ห่วง
พ่อหรือคะ
- นิด ถ้าอย่างนั้น หนูต้องไปลาคุณครูก่อนนะคะ เดี่ยวคุณครูหา
หนูไม่เจอ ไม่รู้ว่าหนูกลับบ้านหรือยัง
- หญิงกลางคน นิด โอ๊ะๆ ไม่ต้องบอกครูหรอกหนู เร็วๆ เข้าเถอะ ป้าจะรีบไป
นิด แป๊บเดียวคะคุณป้า หนูจะไปเฝ้ากระเป๋านักเรียนของหนู
ด้วย
- หญิงกลางคน นิด ออย่างๆ เลย รีบไปเร็วๆเถอะ พ่อหนูกำลังรอหนูอยู่นะ เดี่ยว
ค่อยมาเอาที่หลัง เดี่ยวป้าไปส่งหนูหาพ่อแล้ว ป้าจะมา
เอาให้แล้วกันนะ
- บรรยาย นิด ลังเล แต่ก็วิ่งไปหาคุณครู เพราะ นิด จำได้ว่าครูเตือนนัก
เรียนเสมอๆ ว่า ให้ระวังคนที่ไม่รู้จัก มีอะไรก็ให้มาบอกคุณ
ครูก่อน
- นิด คุณครูขา หนูขออนุญาตกลับก่อนนะคะ
- คุณครู นิด ใครมารับล่ะลูก ทำไมวันนี้คุณพ่อของ นิด มารับเร็วจังคะ
นิด ไม่ใช่คุณพ่อของ นิด คุณป้าคนนั้นเขาบอกว่าพ่อของ นิด ถูกร
รถชนอยู่ที่โรงพยาบาล ให้หนูรีบไปคะคุณครู
- คุณครู นิด อะไรกันจ๊ะ ใจเย็นๆ นิด พ่อ นิด นะ เหม่อถูกรถชน ไหนๆ
พาครูไปหาป้าคนนั้นหน่อยซีจ๊ะ อยู่ไหนคะ
- นิด นิด อยู่ที่ริมรั้วด้านโน้นคะ เขามาเรียกหนูให้หนูออกไปหาเร็วๆ

คุณครู   เอาล่ะ!   ยังไงครูต้องขอให้เด็กตบมือให้หนูนิตของเราที่ทำ
                          ตามที่ครูสอนนะคะ

บรรยาย   หนูนิตยืนขึ้น เด็กๆที่เหลือปรบมือแสดงความยินดีกับหนูนิต

- ดนตรี -

พิธีกร

ลุงสิงโต   เด็กๆที่น่ารักของลุงสิงโต เพราะหนูนิตทำตามที่คุณครูสอน
                          คือ การไม่ให้ไปกับคนที่หนูไม่รู้จัก เด็กๆก็เช่นกันนะครับ
                          ต้องเชื่อฟังคำเตือนของคุณพ่อคุณแม่ และคุณครูนะครับ ถ้า
                          มีคนทีพวกหนูๆ ไม่รู้จักมาชวนให้ไปไหน ก็อย่าตามเขาไป
                          นะครับ หนูต้องมาบอกคุณพ่อคุณแม่ หรือคุณครูก่อนนะ
                          เด็กๆ

- ดนตรี -

- ปิดฉาก -

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทละครหุ่นเรื่อง **ครอบครัวหมีไปเที่ยวทะเล** (แบบที่1)

ตัวละคร พ่อหมี แม่หมี ลูกหมี ลูกกระต่าย ลูกหมู จระเข้

ฉาก ตัวละคร บทพูด

พิธีกร ลุงสิงโต สวัสดีครับ ... เด็กๆ วันนี้เด็กๆมาพร้อมกันหรือยังครับ แล้วนั่งกันเรียบร้อยหรือยังเอ่ย! เอาล่ะครับ ถ้าเด็กๆ นั่งกันเรียบร้อยแล้ว ลุงสิงโตก็จะนำเพื่อนๆ หุ่นมาแสดงให้เด็กๆ ได้ชมกันเลยนะครับ

- ดนตรี -

ชายหาดริมทะเล บรรยาย วันนี้ครอบครัวของลูกหมีที่มี พ่อหมี แม่หมีพาลูกหมีมาเที่ยวทะเล เพราะเป็นวันที่พ่อหมีหยุดพักจากการทำงาน และวันนี้ยังเป็นวันหยุดของครอบครัวเพื่อนๆของลูกหมี ดังนั้นครอบครัวลูกหมีจึงอนุญาตให้ลูกหมีชวนเพื่อนๆ มาเที่ยวด้วยกัน เพื่อให้เด็กๆ ได้เล่นด้วยกัน

แม่หมี ลูกหมีจะ พอกับแม่ นั่งอยู่แถวนี้นะ

ลูกหมี ครับ ลูกหมีกับเพื่อนๆ ไปเล่นก่อนทรายนะครับ

แม่หมี แม่ไปซื้ออาหารที่ร้านค้าใกล้ๆ มาเตรียมไว้แล้วกัน อย่างงไปเล่นในทะเลนะ

ลูกหมี ก็ได้ครับแม่

พ่อหมี อย่าไปไหนนะ เล่นอยู่แถวๆ นี้เท่านั้นนะ ถ้ามีคนที่ลูกไม่รู้ จักเข้ามาทัก หรือชวนไปไหน ห้ามไปนะลูก

ลูกหมี ครับพ่อ ลูกหมีจะไม่ไปไหนครับ

แม่หมี ลูกหมูกับลูกกระต่ายด้วยนะจ๊ะ

ลูกหมี/ลูกกระต่าย /ลูกหมู ครับ ... ไปก่อนนะครับ

- ดนตรี -

บริเวณชายหาด ที่ พ่อหมี

แม่หมีกำลังจะเดิน

ไปซื้ออาหาร ส่วน

นี่! แม่หมี ดีเหมือนกันนะ นานๆที่จะได้มีโอกาสพาพวกเด็กๆ มาเที่ยวสักที พ่อจะได้พักผ่อนด้วย

พ่อหมื่นอนอนหลัง
อยู่บนเตียงผ้าใบ

แม่หมี   จะ แม้ก็ว่าอย่างนั้น เราซื้ออาหารเตรียมไว้เยอะหน่อยแล้ว
กัน พ่อก็คอยมองๆ พวกเด็กๆ ไว้บ่อยๆ หน่อยนะ
พ่อหมี   เดี่ยวพ่อจะคอยดูเด็กๆ เอง แต่รู้สึกเริ่มง่วงนิดๆ แม่รีบไป
รีบกลับนะ

- ดนตรี -

ริมชายหาด   บรรยาย   ขณะนั้นลูกหมี ลูกหมู ลูกกระท่ายเล่นก่อกองทรายอย่าง
สนุกสนาน
ลูกหมู   นี่เจ้าลูกหมี เจ้ากระท่าย เรามาแข่งกันสร้างปราสาท
ทรายกันดีไหมล่ะ
ลูกกระท่าย   เออสิ! ทำจะสนุกดี
ลูกหมี   เราจะสร้างปราสาทให้พ่อกับแม่เรา เสร็จแล้วให้พ่อมาตัด
ดินใหม่ว่าอันไหนสวยสุด
ลูกกระท่าย/ลูกหมู   ตกลง เริ่มล่ะนะ
บรรยาย   ลูกหมี ลูกกระท่าย ลูกหมู แยกกันไปสร้างปราสาททราย
กันคนละด้าน พ่อหมีก็เผลอหลับไปบนเตียงผ้าใบนั่นเอง
ลูกหมี   ดูของเราสิ เราจะสร้างปราสาทหลังใหญ่ๆ เราสามคนพ่อ
แม่ลูกจะได้เข้าไปอยู่ได้
ลูกกระท่าย   เราไม่ยอมแพ้หรอก ปราสาทของเราต้องสวยที่สุด เหมือน
ปราสาทของเจ้าหญิงในนิทานเลย
ลูกหมู   พวกนายเก่งจัง เราว่าจะสร้างให้หลังใหญ่แข็งแรง เวลา
คลื่นมาจะได้ไม่พังล่ะ
บรรยาย   ขณะนั้นเองเจ้าจระเข้ได้เฝ้ามองเด็กๆ อยู่เพื่อคอยหาโอกาส
เข้ามาหาเด็กๆ เมื่อจระเข้แน่ใจแล้วว่าพ่อหมีหลับ แม่หมีก็
ยังไม่กลับมา เจ้าจระเข้จึงเดินเข้ามาทักลูกหมี
จระเข้   สวัสดีจ๊ะ ฉันชื่อ คุณจระเข้ หนูล่ะ
บรรยาย   ลูกหมีเงยหน้าขึ้นมองอย่างลังเลว่าจะตอบดีหรือไม่ตอบดี
จระเข้   ไม่ต้องกลัวนะ น้ำไม่ทำอะไรหรอกจ๊ะ มาเที่ยวกับเพื่อนๆ
เหวอ แล้วคุณพ่อคุณแม่ล่ะ

- ลูกหมี ครับ ผมแข่งสร้างปราสาททรายกับเพื่อนๆ อยู่ คุณแม่ไปซื้ออาหาร ส่วนคุณพ่อนอนอยู่ตรงนั้นครับ
- จระเข้ ให้นำเล่นด้วยคนใหม่ ถ้าน้ำช่วยหนูต้องชนะแน่ๆ เลย
- ลูกหมี ไม่ต้องหรอกครับ ลูกหมีอยากทำคนเดียว เดี่ยวเพื่อนๆ จะว่าลูกหมีโกง
- จระเข้ เอายังงี้ น้าว่าลูกหมีไปเก็บเปลือกหอยมาประดับเพิ่มสิ ตรงโน้นนะ น้าเห็นเปลือกหอยสวยๆ เต็มเลย เดี่ยวนำพาไปดีไหม
- ลูกหมี ไม่ใช่ไรครับ ลูกหมีหาเอาแถวนี้ก็ได้ ถ้าคุณพ่อคุณแม่เห็นลูกหมีหายไปจะเป็นห่วง แถวนี้ก็มีเปลือกหอยเหมือนกันครับ
- จระเข้ แต่แถวโน้นสวยกว่านะ
- บรรยาย ลูกหมีเดินไปหาลูกกระทาย ลูกหมีเพื่อถามว่าจะไปหาเปลือกหอยแถวโน้นด้วยกันไหม
- ลูกหมี ลูกกระทาย ลูกหมี คุณน้ำจระเข้ชวนไปเก็บเปลือกหอยแถวโน้นละ
- ลูกกระทาย ไม่เอาละ ใครก็ไม่รู้จัก อย่าไปเลยนะ
- ลูกหมี ไปปลุกพ่อหมีกันเถอะ ปราสาทของเราใกล้เสร็จแล้ว
- บรรยาย ลูกหมีหันมาหาจระเข้ ปรากฏว่าจระเข้ได้เดินหายไปแล้ว ลูกหมีจึงไปปลุกพ่อหมี
- ลูกหมี ลูกหมีสร้างปราสาทกับเพื่อนๆ ครับ พ่อไปดูให้หน่อยสิครับ ว่าของใครสวยที่สุด เมื่อกี้มีคุณน้ำจระเข้เขามาชวนลูกหมีไปหาเปลือกหอยมาติดบนปราสาทด้วยละครับ แต่ไม่รู้หายไปไหนแล้ว
- พ่อหมี ดีแล้วละที่ลูกหมีไปได้ตามไป คุณจระเข้เป็นคนที่ลูกไม่รู้จัก ลูกไม่ควรตามเขาไปไหน คราวหน้าถ้ามีใครมาชวนลูกไปไหนอีก ลูกจะทำยังไง
- ลูกหมี ลูกหมีก็ไม่ไปไหนครับ ลูกหมีจะเดินมาบอกคุณพ่อคุณแม่ก่อน
- พ่อหมี ดีมาก ลูกต้องมาหาพ่อนะ เออละ! เราไปดูปราสาทของพวกเขาหนูกัน

- ดนตรี -

แนวโชดหิน	บรรยาย	เมื่อจระเข้เห็นว่าลูกหมีไม่ยอมตามมาแน่และยังเดินไปหาพ่อหมี จระเข้จึงรีบหนีไปซ่อนแถวโชดหินริมชายหาด
	จระเข้	เกือบไปแล้วเชียว เจ้าลูกหมีไม่น่าเดินไปเรียกพ่อเลย เจ็บใจนัก เราเกือบหาเด็กไปเป็นคนรับใช้หรือไม่อาจจะให้มันไปนั่งขอทานตามสะพานลอย แล้วเราคอยเก็บเงินจากมันได้อยู่แล้วเชียว เจ็บใจๆ

- ดนตรี -

พิธีกร	ลุงสิงโต	เป็นยังไงบ้างครับ เด็กๆ เห็นไหมครับว่าลูกหมีเชื่อที่คุณพ่อคุณแม่สอน ลูกหมีจึงไม่ถูกจระเข้จับไป เขาจะเอาลูกหมีไปใช้ให้ทำงานหนัก ไม่มีเวลาพัก ไม่มีเวลาเล่น และลูกหมีจะไม่ได้เจอคุณพ่อคุณแม่อีกเลย เด็กๆ คุณลูกหมีเป็นตัวอย่างนะครับ ถ้ามีคนที่เราไม่รู้จักรักชวนให้ไปไหนอย่าได้ตามเขาไปเด็ดขาดนะครับ
--------	----------	---

- ดนตรี -

- ปิดฉาก -

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทละครหุ่นเรื่อง **น้องมุก** (แบบที่1)

ตัวละคร น้องมุก คุณแม่ คุณป้า เจ้ามอม ผู้ชาย

ฉาก	ตัวละคร	บทพูด
พิธีกร	ลุงสิงโต	กลับมาอีกแล้วละครับ ปัญหาอะไรเอ่ย วันนี้เด็กๆคนไหน จะทนายเพื่อนๆ หรือจะทนายลุงสิงโต ก็รีบยกมือ นะครับ ลุงสิงโตเชิญออกมาทนายเพื่อนๆ ตรงนี้ทีละคนนะครับ
	บรรยาย	จากนั้นลุงสิงโตก็จะทนายปัญหาอะไรเอ่ยกับเด็กๆ ให้ได้ตอบกัน พร้อมกับมีรางวัลสำหรับผู้ทนายถูก
	ลุงสิงโต	แล้วตอนนี้ ลุงสิงโตก็นำนิทานมาแล้วให้เด็กๆ ฟังอีกละครับ ว่าแต่เด็กๆ รู้จักสวนสาธารณะไหมครับ คุณพ่อคุณแม่เคยพาไปบ้างไหมครับ สวนสาธารณะนะครับ (อธิบายถึงสวนสาธารณะถ้ามีเด็กที่ไม่รู้จัก)

- ดนตรี -

บริเวณสวนสาธารณะ	บรรยาย	คุณแม่มาเดินออกกำลังกายที่สวนสาธารณะในหมู่บ้านเป็นประจำทุกวันหยุด วันนี้คุณแม่พาน้องมุกลูกสาวคนเล็กมาด้วย คุณแม่ซื้อไอติมให้น้องมุกแท่งหนึ่ง
	น้องมุก	แม่ขา น้องมุกนั่งเล่นอยู่ตรงนี้นะคะ
	แม่	ก็ได้จ้ะ นั่งอยู่ตรงนี้ได้ แม่เดินรอบสนามนี้เอง แต่ว่าลูกต้องนั่งตรงนี้ ห้ามไปไหนนะจ้ะ
	น้องมุก	คะ น้องมุกจะนั่งตรงนี้ไม่ไปไหนแน่คะ
	แม่	ถ้าสมมติว่ามีคนที่ไม่รู้จักมาชวนไปไหนหรือให้ของกับหนู หนูจะทำยังไงล่ะลูก
	น้องมุก	น้องมุกก็จะไม่ยอมไปไหน และก็ไม่นับขงจากใครคะแม่
	แม่	น่ารักจริงลูกแม่ อย่าลืมละ เดี่ยวแม่ไปเดินออกกำลังกายรอบๆสนามก่อนนะ

- ดนตรี -

บรรยาย	น้องมุกเดินไปนั่งที่เก้าอี้ยาว เพื่อกินไอติมที่คุณแม่เพิ่งซื้อให้ พร้อมกับมองไปรอบๆ สวนสาธารณะอย่างเพลิดเพลิน
--------	---

ไม่นานนักมีคุณป้าเดินอุ้มลูกหามาที่นั่งเก้าอี้ที่น้องมุกนั่ง
อยู่

ป้า สวัสดีจ๊ะ หนูมากับใครหรือจ๊ะ

น้องมุก มากับคุณมาค่ะ นั่นไงคะ คุณแม่เดินอยู่ตรงโน้น

ป้า ป้าก็มาออกกำลังกายเหมือนกันจ๊ะ วันนี้ป้าเอาลูกหามา
ด้วย มันชื่อ เจ้ามอม

น้องมุก น่ารักจังเลยคะ ขอน้องมุกอุ้มมันได้ไหมคะ

ป้า ได้สิจ๊ะ ที่บ้านหนูเลี้ยงหมาใหม่

น้องมุก เลี้ยงคะ น้องมุกมีหมาชื่อ กระปุก ตัวอ้วนมากคะ น้องมุก
รักมันมากเลยคะ

ป้า ดีจ๊ะ ที่บ้านป้ามีหมาหลายตัว เจ้าตัวนี้เพิ่งออกมาได้ไม่
นาน

บรรยาย ขณะที่น้องมุกเล่นกับลูกหมา แม่เดินกลับมาจากออกกำลังกาย
พอดี

น้องมุก คุณป้าคะ น้องมุกไปก่อนนะคะ แล้วไว้น้องมุกมาเล่นกับ
เจ้ามอมใหม่นะคะ

ป้า ป้ามาเกือบทุกเย็น แล้วป้าจะพาเจ้ามอมมาด้วยนะ

น้องมุก ไปก่อนนะเจ้ามอม ไปก่อนคะคุณป้า สวัสดีคะ

บรรยาย น้องมุกวิ่งไปหาคุณแม่ เพื่อเล่าให้คุณแม่ฟังเรื่องเจ้ามอม

น้องมุก คุณแม่ขา ลูกหมาสิคะ น่ารักมากเลย ชื่อ เจ้ามอมละคะ

แม่ น่ารักจ๊ะน่ารัก ไปกันเถอะน้องมุก เย็นแล้วจะได้กลับบ้าน
ทานข้าวกันจ๊ะ

- ดนตรี -

ที่บ้านของน้องมุก บรรยาย เมื่อคุณแม่กับน้องมุกเดินกลับถึงบ้าน คุณแม่ก็เตือนน้อง
มุกว่า ไม่ให้ไว้ใจคนแปลกหน้า

แม่ น้องมุกจ๊ะ คราวหน้าถ้าคุณป้าคนนั้น คราวหน้าถ้าคุณป้า
คนนั้นเข้ามาหาน้องมุกอีก น้องมุกต้องรีบมาหาคุณแม่
ก่อนนะคะ แล้วเราค่อยไปคุยกับคุณป้าด้วยกัน

น้องมุก ทำไมละคะ

คุณแม่ เพราะว่าคุณป้าเป็นคนที่คุณแม่ไม่รู้จัก น້องมุกก็เพิ่งเคยเจอคุณป้าแค่นี้ลูก

น້องมุก คราวหน้าน້องมุกจะเดินไปตามคุณแม่ก่อนคะ

แม่ ถ้าคุณป้าคนนั้นเค้ามาอีกน້องมุกจะทำยังไงคะ

น້องมุก น້องมุกจะเดินไปหาคุณแม่คะ ให้คุณแม่มาคุยกับคุณป้า

แม่ ถ้าน້องมุกมองหาคุณแม่ไม่เจอ แล้วคุณป้าคนนั้น ชวนหนูไปไหน หรือให้ชองกับหนู หนูจะทำยังไงดี

น້องมุก น້องมุกจะไม่ไปไหนคะ จะรอจนกว่าจะเห็นคุณแม่ น້องมุกจะไม่รับของอะไรจากคุณป้าด้วยคะ

แม่ เอาละ! เก่งมากคนดีของแม่ หนูจะต้องไม่ไปไหน ถ้าคุณป้ามาอีก ก็มาตามคุณแม่ก่อนนะคะ แต่ถ้าหาแม่ไม่เจอหนูต้องรออยู่ที่เดิมห้ามไปไหนนะลูก

น້องมุก ค่ะ คุณแม่

แม่ มาทานข้าวกัน วันนี้คุณพ่อกับพี่ๆ กลับดึก เรายาทานกันก่อน วันนี้มีกับข้าวของโปรดน້องมุกทั้งนั้นเลยจ้ะ

- ดนตรี -

อาทิพย์ถัดมา ที่ บรรยาย คุณแม่พาน້องมุกมาที่สวนสาธารณะด้วย น້องมุกเอาสมุดสวนสาธารณะเดิม ระบายสีมานั่งระบายสีรอคุณแม่ขณะออกกำลังกาย

คุณแม่ นั่งอยู่ตรงนั้นจะจ้ะ เดี่ยวแม่มา

น້องมุก ค่ะคุณแม่

บรรยาย น້องมุกกำลังระบายสีสมุดภาพเพลินๆ คุณป้าก็เดินเข้ามา

ป้า สวัสดีจ้ะ น້องมุก เจอกันอีกแล้ว เป็นไงบ้างจ้ะ ทำอะไรอยู่เอ่ย

น້องมุก สวัสดีค่ะคุณป้า น້องมุกกำลังระบายสีอยู่ค่ะ

ป้า ไหนดูสิคะ อืม! สวยเชียว

น້องมุก เดี่ยวน້องมุกมานะคะ ไปตามคุณแม่ก่อน

ป้า เดี่ยวก่อนจ้ะ ช่วยอะไรป้าหน่อยสิ ป้าทิ้งเจ้ามอมไว้ตรงพุ่มไม้นั้น น້องมุกช่วยไปพาเจ้ามอมมาให้ป้าก่อนได้ไหม ป้าปวดขา ไปเองไม่ไหว แล้วค่อยไปหาคุณแม่ ป้ากลัวมันหายไปนะจ้ะ

น้องมุก   นั่นน้องมุกไปหาคุณแม่ก่อน แล้วค่อยไปเอาเจ้ามอมมาที่นี้ นะคะ แป็บเดียวเองค่ะ

บรรยาย   น้องมุกวิ่งตามไปตามคุณแม่ เพื่อบอกคุณแม่ว่าคุณป้าเข้ามา ทักและจะไปเอาเจ้ามอมมาให้คุณป้า แต่พอทั้งสองคน เดินกลับมาที่เก้าอี้ยาวก็ไม่พบคุณป้า

น้องมุก   โน้นไงคะ คุณป้ากับเจ้ามอมกำลังเดินออกประตูไปแล้วนะ ค่ะ ขึ้นรถตู้ไปแล้ว

คุณแม่   ดีนะน้องมุกที่หนูมาหาคุณแม่ก่อน คุณป้าคนนั้นคงจะมา หลอกเอาหนูไปจากแม่แน่ๆ เลย หนูต้องระวังนะลูก

น้องมุก   เขาจะเอาน้องมุกไปทำไมคะ

แม่   เขาก็จับเด็กไปทำงานตามโรงงานห่อขนมห่อทอफी ต้อง ทำงานทั้งวัน ไม่ได้ไปไหน หรือไม่เขาก็เอาไปเป็นขงทาน ตามสะพานลอยไงจ๊ะ หนูต้องระวังให้ดีนะ

น้องมุก   น่ากลัวจังเลยคะ

แม่   จ๊ะ เราจึงต้องระวังตัวให้ดีไงคะ หนูจะต้องอยู่ใกล้ๆ คุณแม่ หรือคุณพ่อ จะต้องไม่คุยกับคนแปลกหน้า ไม่รับของคนที่ หนูไม่รู้จัก และใครชวนไปไหนอย่าไป เข้าใจมั๊ยคะ

น้องมุก   เข้าใจคะ เรากลับบ้านกันเถอะ

- ดนตรี -

พิธีกร

ลูงสิงโต   น้องมุกคนเก่งของเราเชื่อฟังคุณแม่ จึงไม่โดนคุณป้าหลอก จับตัวไป คนใจร้ายพวกนี้จะจับเด็กไปใช้ให้ทำงานหนักๆ เช่น ทำความสะอาดบ้าน ให้ไปขอกทาน ทำงานตามโรงงาน ต้องทำงานทั้งวัน ไม่ได้ไปไหน เด็กๆครับ ลูงสิงโต อยากให้เด็กๆ ที่น่ารักทุกคนเชื่อฟังคุณพ่อคุณแม่ และคุณครู อย่าได้ไปไหนและ อย่ารับของจากคนที่หนูไม่รู้จัก หนู ต้องคอยอยู่ใกล้ๆ คุณพ่อคุณแม่ หรือคุณครูนะครับ

- ดนตรี -

- ปิดฉาก -

บทละครหุ่นเรื่อง **หมูแดงเที่ยวห้าง** (แบบที่1)

ตัวละคร หมูแดง คุณแม่ ชายแปลกหน้า

ฉาก ตัวละคร

บทพูด

พิธีกร ลุงสิงโต สวัสดีครับเด็กๆ วันนี้ลุงสิงโตได้มาพบกับเด็กๆ อีกครั้งหนึ่ง ดีใจมั๊ยครับ เอ! แล้วเด็กๆนั่งกันเรียบร้อยกันดีแล้ว ก็รับชมละครหุ่นของลุงสิงโตได้เลยละครับ

- ดนตรี -

ที่บ้านของหมูแดง

หมูแดง

คุณแม่ครับ หมูแดงคัดลายมือตามที่คุณครูสั่งเสร็จแล้ว คุณแม่สัญญาว่า วันหยุดนี้จะพาหมูแดงไปเที่ยวห้างสรรพสินค้า ไปกินไอติมอร่อยๆ ไรละครับ จะไปกันเดี๋ยวมั๊ยครับ

คุณแม่

ไหนเอามาให้แม่ดูหน่อยสิ ถ้าเรียบร้อยแล้วก็ไปกันสิจ๊ะ

หมูแดง

รับรองเลยครับคุณแม่ หมูแดงตั้งใจทำ เขียนก็สวยงามนี่ไงครับ

คุณแม่

ดีมากเลยจ๊ะ ถ้ายังงั้นหมูแดงไปบอกคุณพ่อคุณแม่ ลูกพ่อกำลังล้างรถ เช็ตรถอยู่นั่นเนาะจ๊ะ

หมูแดง

ครับ แล้วหมูแดงจะช่วยคุณพ่อเช็ตรถด้วย จะได้เสร็จเร็วๆ เราจะได้ไปทันพอดีห้างสรรพสินค้าเปิดพอดี

คุณแม่

ดีจ้ะลูก

- ดนตรี -

ณ ห้างสรรพสินค้าแห่งหนึ่ง

หมูแดง

ไฮ้ไฮ้! คุณแม่ครับ ของเล่นเยอะจังเลย หมูแดงขอไปดูหุ่นตุลตราแมนก่อนนะครับ

คุณแม่

เดี๋ยวจ้ะลูก อย่าเดินไปคนเดียวนะลูก ไปพร้อมๆกับแม่หรือคุณพ่อ อย่าเดินไปมูมโน้นมูมนี่คนเดียว เข้าใจนะ

หมูแดง

ครับ คุณแม่ แต่ตอนนี้หมูแดงขอไปดูหนังสือนิทานให้คุณแม่ซื้อเล่มสนุกๆ ให้หมูแดงเอาไปเล่าให้เพื่อนๆ ที่โรงเรียนฟังนะครับ

คุณแม่

หมูแดงเอาหนังสือมาให้แม่จ่ายเงินก่อนนะจ๊ะ

บรรยาย

ระหว่างที่หมูแดงรอคุณแม่จ่ายเงินค่านั่งซื้อ มีชายคน

- หนึ่งเดินมาข้างๆ หมูแดง
- ชายแปลกหน้า หนู หนู ไปดูหุ่นมาใหม่กันมั๊ย อุลตราแมนตัวใหม่สวย
มากเลยนะ ถ้าอยากได้จะได้ขอให้คุณแม่ซื้อให้ไงละ
- หมูแดง เหมอครับ ที่ไหนล่ะครับ กำลังอยากได้อยู่พอดี
- ชายแปลกหน้า มุมนั้นไง ไปกับน้ำซึ น้ำจะพาไปดู เร็วๆเข้า
- บรรยาย หมูแดงละล้าละลึง ไม่แน่ใจว่าจะตามไปดีหรือว่ารอคคุณแม่
ก่อนดี
- หมูแดง งั้นน้ำรอเดี๋ยวนะ หมูแดงบอกคุณแม่ก่อนดีกว่า คุณแม่
กำลังซื้อนิทานให้หมูแดง
- ชายแปลกหน้า ไปกันก่อนเถอะหนู เดี่ยวแม่เราก็เห็นเองแหละ
- หมูแดง แต่หมูแดงอยากบอกคุณแม่ก่อนนี่ครับ คุณแม่บอกว่าอย่า
เดินไปไหนตามลำพังครับ
- หมูแดง แม่ครับๆ หมูแดงอยากดูหุ่นตัวใหม่ น้ำคนนั้นเขาชวนไป
ดู คุณแม่เสร็จหรือยังครับ ไปกันต่อเลยดีกว่า
- คุณแม่ จ่ายเงินเรียบร้อยแล้วลูก ว่าไงนะ หมูแดงว่าใครชวนไปดู
อะไรจ๊ะ
- หมูแดง น้ำผู้ชายนะครับ เขาบอกว่ามีอุลตราแมนแบบใหม่มาโชว์
อยู่ที่มูมนั่น
- บรรยาย หมูแดงหันไปทางที่ชายแปลกหน้าเคยยืนอยู่ แต่ปรากฏว่า
ชายแปลกหน้าคนนั้นหายไปแล้ว
- หมูแดง อ้าว! หายไปไหนแล้วละ เมื่อก็ยั้งชวนหมูแดงให้ไปเร็วๆ
อยู่เลย แต่หมูแดงอยากรอคุณแม่ก่อน
- คุณแม่ ดีแล้วละจ๊ะที่หมูแดงไม่ไป รู้มั๊ยว่าเดี๋ยวนี้อะไรมีคนชอบหลอก
ชอบจับเด็กๆไปขาย
- หมูแดง แล้วเขาจะจับหมูแดงไปทำไมล่ะครับ หมูแดงก็อยู่กับคุณ
(ตกใจ) พ่อคุณแม่ก็ดีอยู่แล้วนี่ครับ
- คุณแม่ นั่นละจ๊ะ พ่อแม่บางคนเขาก็ไม่มีลูก คนจับเด็กเขาก็เอา
เด็กๆ ไปขายให้คนที่อยากมีลูก แล้วเขาก็ได้เงินเยอะเยอะ
จากพวกที่ต้องการมีลูกแต่มีไม่ได้ไงจ๊ะ
- หมูแดง เด็กที่ถูกจับไปก็ไม่ได้เจอหน้าคุณพ่อคุณแม่เขาอีกใช้ไหม

คว้า
 คุณแม่ ไช้จ๊ะ เขาอาจจะเลี้ยงให้เป็นลูก เอาไปเป็นคนใช้ให้
 ทำงานหนักทั้งวัน
 หมูแดง แต่หมูแดงว่ายังไงๆ หมูแดงก็อยากอยู่กับคุณพ่อ คุณแม่
 อย่างนี้ดีกว่าครับ
 คุณแม่ แม่ถึงเตือนลูกใจละว่าอย่าเดินไปไหนตามลำพัง โดย
 เฉพาะในที่ที่มีคนเยอะแบบนี้ และต้องระวังคนที่หมูแดง
 ไม่รู้จัก
 หมูแดง คว้า
 คุณแม่ ถ้าสมมติว่าเรากำลังเลือกซื้อของอยู่นะ แล้วหมูแดงหาคุณ
 พ่อคุณแม่ไม่เจอ หมูแดงจะทำยังไงจ๊ะ
 หมูแดง หมูแดงจะเดินตามหาคุณแม่ครับ แต่ถ้าไม่เจอหมูแดงจะ
 ไปหาดำรวจที่สถานีตำรวจ
 คุณแม่ ถ้าหมูแดงหาคุณพ่อคุณแม่ไม่เจอ หมูแดงเดินไปหาพี่ที่เขา
 คิดเงิน แล้วบอกเขาได้ไหมจะจ๊ะว่าหนูหลงทาง
 หมูแดง ได้ครับ
 คุณแม่ ดีมากจ๊ะ แล้วหมูแดงจะต้องรออยู่ตรงนั้นห้ามไปไหนนะคะ
 รอจนกว่าคุณพ่อคุณแม่จะมาครับ เข้าใจไหมลูก
 หมูแดง ครับ หมูแดงจะรอจนกว่าคุณแม่จะมาครับ ไม่ไปไหนอีก

- ดนตรี -

พิธีกร ลูกสิงโต เวลาที่คุณพ่อคุณแม่พาไปเที่ยวที่ไหน เช่น ห้างสรรพสินค้า
 หรือชายทะเล เด็กๆ จะต้องไม่อยู่ห่างจากคุณพ่อคุณแม่
 นะครับ อย่าเดินไปไหนคนเดียว จะไปไหนต้องให้คุณพ่อ
 คุณแม่ไปด้วย คุณหมูแดงเป็นตัวอย่างนะครับ

- ดนตรี -

- ปิดฉาก -

บทละครนิทานประกอบหุ่นมือที่ได้รับแรงเสริมทางลบ จำนวน 5 เรื่อง ดังนี้

บทละครหุ่นเรื่อง **แม่มดจอมลอกกลวง** (แบบที่ 2)

ตัวละคร แม่หมี แม่เสือ ลูกหมี ลูกเสือ แม่มด นก

ฉาก ตัวละคร

บทพูด

หุ่นพิธีกร

ลุงสิงโต

เอ ! วันนี้เด็กๆ ที่น่ารักของลุงสิงโตไปไหนกันหมดน้า ...
 เจียบเจียบจ้ง อ้อ! มานั่งรวมกันอยู่ที่นี่เอง คงจะรู้แล้วนะ
 ครึบว่า ถ้านั่งกันเจียบเจียบเรียบร้อยกันอย่างนี้ ลุงสิงโต
 ต้องพาเพื่อนหุ่นมาแสดงให้เด็กๆ ได้ชมกันแน่เลย ไซ้แล้ว
 ครึบ! วันนี้ลุงสิงโตมีเรื่องราวของแม่มดใจร้ายมาเล่ากันให้
 เด็กๆ ฟังกันด้วยนะครึบ ถ้าพร้อมแล้วก็เชิญชมละครหุ่น
 เรื่อง “แม่มดจอมลอกกลวง” ได้เลยละครึบ

- ดนตรี -

กระท่อมแม่มด

แม่มด

เหอ ๆ ๆ ไปไหนกันหมดนะ เจ้าบริวารของข้าไม่มารับใช้ข้า
 ไม่รู้จักรีบหาอาหารมาให้ข้ากินกันเลยนะ เจ้าพวกนี้ซี้ซกซี้
 เกียจกันใหญ่แล้ว ไหนลองไปดูพวกมันหน่อยสิ นั่นไง !
 หายตัวกันไปหมดเลยจริงๆ สงสัยข้าต้องหากคนรับใช้มา
 ใหม่อีกแล้วสิ คราวนี้จะไปหาที่ไหนดีละ วันก่อนเห็นเจ้า
 ลูกเสือกับลูกหมีที่ชายป่าว่าจะเอาตัวพวกมันมาคอยรับใช้
 ข้าทำจะดี...เหอ ๆ ๆ เดี่ยวไปลองดูเจ้าเด็กที่น่าเกลียด
 พวกนั้นดีกว่า

- ดนตรี -

บ้านแม่เสือกับบ้าน แม่เสือ

แม่หมี

ลูกเสือเอ๊ย เย็นแล้วนะ กลับมาอาบน้ำได้แล้วลูก เล่นกัน
 ตั้งนานแล้วนะ แล้วก็อย่าออกไปไกลจากแถวบ้านนะ แล้ว
 ก็อย่าไปพูดหรือรับของจากคนแปลกหน้า แม่หมายถึงคนที่
 ลูกๆ ไม่รู้จักนะ

แม่หมี

ไซ้แล้ว เจ้าลูกหมีก็เหมือนกัน สมนตินะ ถ้าลูกๆ กำลังเล่น
 อยู่แล้วมีคนที่ไม่รู้จักเข้ามาทักทายแล้ว ลูกๆ จะทำยังไง

ลูกหมี

ผมจะคอยดูครึบว่าเขาจะเอาอะไร

แม่หมี

ถ้าเขามาชวนหนูไปไหน หรือให้ขนมลูกๆ ละ

ลูกหมี   ผมจะไม่เอา แล้วรีบกลับมาหาแม่ครับ

แม่เสื่อ   จำวันนะ ลูกเสื่อ

บรรยาย   ทั้งสองก็ออกไปเล่นข้างนอก เล่นกอดรัดพืดเหวี่ยงกันอยู่
กลางดินกลางฝุ่น จนเนื้อตัวมอมแมมไปหมด ขณะนั้นแม่
มดยื่นแอบดูอยู่ตรงพุ่มไม้

แม่มด   เหอ ๆ ๆ เจ้า 2 ตัวนี้ถูกใจข้านัก ข้าชอบนักล่ะ เนื้อตัวเลอะ
เทอะ ถูกใจข้ามากเลย เตี้ยวๆ ต้องแปลงร่างก่อน เอ...
แปลงเป็นอะไรดีนี่... นึกออกแล้วแปลงเป็นนกแล้วกัน
โอม... เพียง ! บินไปหาเจ้า 2 ตัวนั้นดีกว่า

นก   สวัสดิ์จ้า ลูกหมีกับเสื่อน้อย ขอเล่นด้วยคนได้มั้ยจ๊ะ

ลูกหมี   อะฮ้า เจ้านก เจ้าเป็นใครมาจากไหนกันเนี่ย

ลูกเสื่อ   ไซ้แล้ว เราไม่เคยเห็นเจ้าแถวนี้มาก่อน

นก   เราชื่อ นกน้อย อาศัยอยู่ในป่านี้แหละ

ลูกหมีกับลูกเสื่อ   ลูกหมี   เราไม่เคยได้ยินมาก่อนว่าในป่ามีบ้านคน เราว่าอย่าไปยุ่ง
เดินไปคุยกันอีกทาง   ด้วยเลยนะ

ลูกเสื่อ   ไม่เป็นไรหรอก เราจะได้มีเพื่อนเพิ่มไง

นกลน้อยเดินมาหา   นก   ไม่ต้องกลัวเราหรอกนะ เราเพิ่งย้ายบ้านมาไม่นาน เอา
ทั้งสองตัว   อย่างนี้สิ มาเที่ยวที่บ้านข้า เข้าไปในป่าไม่ลึกหรอก

ลูกหมี   ไม่ล่ะ นี่ก็มืดแล้ว ลูกหมีเริ่มหิวข้าว ลูกหมีกลับบ้านไปกิน
ข้าวแล้วก็อาบน้ำก่อนที่แม่จะว่าดีกว่า

ลูกเสื่อ   เดียวก็ได้หน้า ลองไปดูบ้านเจ้านกน้อยกัน เราไม่เคยเข้าไป
ไหนป่าเลย อยากรไปดู

นก   นะ ลูกหมีกับลูกเสื่อไปที่บ้านเราไม่นานหรอก ที่บ้านมีขนม
และก็อาหารเยอะแยะเลย น้ำที่ใช้อาบก็เย็นสบาย ตอนนี้
พระอาทิตย์ยังไม่ตกเลยนะรีบไปจะได้รีบกลับงั้นละ

ลูกหมี   เดียวเรากลับไปกินที่บ้านเราก็ได้ แม่เราเตรียมอาหารไว้
อยู่แล้ว กลับกันเถอะลูกเสื่อ

ลูกเสื่อ   งั้นเจ้ากลับไปก่อนแล้วกัน เราจะลองตามไปดู ไม่เห็นจะมี
อะไรเลย

นก   ไม่ไปด้วยกันหรือลูกหมี ไม่ต้องเป็นห่วงหรอก เดียวก็กลับ
มาแล้ว

ลูกหมี   เรากลับบ้านแล้วนะ
ลูกเสือ   ไปก่อน เดี่ยวจะกลับไป

- ดนตรี -

บรรยาย   ลูกหมีแยกกลับบ้านไป   ในขณะที่ลูกเสือเดินตามเจ้านก
น้อยเข้าไปในป่า

นก   ตามมาซิ ลูกเสือ

กระท่อมแม่มด   บรรยาย   เมื่อลูกเสือและนกน้อยมาถึงกระท่อมหลังหนึ่งในป่าลึก
ซึ่งเป็นกระท่อมของแม่มด   เมื่อทั้งสองเดินเข้าไปใน
กระท่อม ประตูก็ปิดไม่สามารถเปิดได้ นกน้อยก็กลายร่าง
กลับไปเป็นแม่มดใจร้าย

แม่มด   เหอ ๆ ๆ ๆ เจ้าจะต้องอยู่ที่นี้ เพื่อเป็นคนรับใช้ข้าไปตลอด
ชีวิต ฮ่า ๆ ๆ ๆ นี้คือกระท่อมของข้า พวกเจ้าไม่ฟังคำเตือน
ที่แม่ของเจ้าบอกว่า ให้ระวังคนแปลกหน้าให้ดี ดังนั้นเจ้า
จะต้องอยู่ที่นี้ ทำงานรับใช้ข้าตลอดไป

ลูกเสือ   ปล่อยเรากลับไปเถอะนะ เราคิดถึงแม่ เราอยากกลับบ้าน
แม่มด   ไม่มีทาง อย่าคิดว่าเจ้าจะหนีไปไหนได้ ถ้าเจ้าคิดหนีล่ะก็
เราจะจับเจ้าโยนลงไปในถ้ำของสัตว์เลื้อยที่น่ารักของข้า
มันจะจับเจ้ากิน จำเอาไว้ ไป ไปทำงานได้แล้ว รีบไปต้ม
น้ำให้ข้าอาบ ไปเตรียมอาหารให้ข้ากินเดี๋ยวนี้ ก่อนที่ข้าจะ
โกรธ ไม่งั้นข้าจะลงโทษพวกเจ้า ไม่ให้เจ้ากินอะไรไป 3 วัน
ฮ่า ๆ ๆ ๆ

บรรยาย   ลูกเสือทำงานตามที่แม่มดสั่งไปร้องไห้ไป ในใจก็คิดถึงแม่
เสือ แม่หมีและลูกหมี คิดถึงบ้านอันแสนอบอุ่น คิดถึงที่
แม่ ๆ สอนว่าให้ระวังคนแปลกหน้า ลูกเสือได้แต่ร้องไห้

- ดนตรี -

ทุ่งหญ้าระหว่าง   บรรยาย   เมื่อลูกหมีกลับมาถึงบ้านก็เล่าให้แม่หมีกับแม่เสือฟังเรื่อง
บ้านแม่หมีและแม่   นกลน้อยกับลูกเสือ
เสือ

ลูกหมี   แม่ครับผมกลับมาแล้ว แต่ลูกเสือไปกับนกลน้อย

แม่เสื่อ   นกกน้อยที่ไหนลูกหมี
 ลูกหมี   เขาบอกว่าเขาเพิ่งย้ายมาครับ เขาอาศัยอยู่ในป่า แล้วเขาก็
 ชวนผมกับลูกเสื่อไปเที่ยวที่บ้าน ผมไม่ไป แต่ลูกเสื่อเขา
 อยากไปดู ผมบอกแล้วแต่เขาไม่ยอมกลับมาครับ
 แม่เสื่อ   นั่นต้องเป็นแม่มดใจร้ายแน่ๆ เลย เร็วเข้าแม่หมี เราต้องรีบ
 ไปหาลูกเสื่อ
 แม่หมี   อยู่ที่นั่นนะ อย่าไปไหน รอแม่กลับมา
 บรรยาย   แม่หมีกับแม่เสื่อตามหาลูกเสื่อแต่ไม่พบ ทั้งคู่กลับมาบ้าน
 ทั้งน้ำตา ไม่สามารถทำอะไรได้

- ดนตรี -

พิธีกร

ลูกสิงโต   เห็นไหมครับว่าลูกหมีเชื่อคำพูดของแม่ว่าให้ระวังคนแปลก
 หน้า แต่ลูกเสื่อกลับไม่เชื่อฟัง เขาลืมคำพูดที่แม่เตือนทำให้
 ลูกเสื่อต้องไปอยู่กับแม่มดใจร้าย ไม่ได้กลับบ้าน ไม่ได้
 กลับไปอยู่กับแม่ตลอดไป เด็กๆก็เช่นกันนะครับ ต้องเชื่อ
 ฟังคำเตือนของคุณพ่อคุณแม่ และคุณครูนะครับ ถ้ามีคน
 ที่พวกหนูๆ ไม่รู้จักมาชวนให้ไปไหน ก็อย่าตามเขาไปนะ
 ครับ ถ้าเกิดเป็นอย่างลูกเสื่อ เด็กๆ จะต้องอยู่กับคนใจร้าย
 ไม่ได้อยู่กับครอบครัวของพวกหนูอีกต่อไป เข้าใจไหมครับ

- ดนตรี -

- ปิดฉาก -

สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทละครหุ่นเรื่อง **คุณป้าแปลกหน้า** (แบบที่ 2)

ตัวละคร นิด หน้อย คุณครู คุณป้า เด็กๆ

ฉาก	ตัวละคร	บทพูด
พิธีกร	ลุงสิงโต	สวัสดีครับเด็กๆ วันนี้ลุงสิงโตกลับมาพบกับเด็กๆ อีกแล้วนะครับ มาคราวนี้ลุงสิงโตมีปัญหาอะไรเอ่ยมาทนายเด็กๆ ด้วยนะครับ ใครตอบได้มีรางวัลให้ด้วยนะ ฟังดี ๆ นะครับ
บรรยาย		จากนั้นลุงสิงโตก็จะทนายปัญหาอะไรเอ่ยกับเด็กๆ ให้ได้ตอบกัน พร้อมกับมีรางวัลสำหรับผู้ที่ยกมือ
	ลุงสิงโต	เอาละครับ ต่อไปนี้เชิญชมละครหุ่นเรื่อง “ คุณป้าแปลกหน้า ” ได้เลยนะครับ

- ดนตรี -

ระเบียบหน้าห้อง	คุณครู	เลิกเรียนแล้ว เด็กๆมานั่งรอผู้ปกครองที่ระเบียบนี้ก่อนนะคะ เดี่ยวผู้ปกครองของหนูก็มารับ ห้ามไปไหนนะคะ รออยู่ตรงนี้ แล้วอย่าลืมมาสวัสดีกับคุณครูก่อนจะกลับด้วยนะคะ
-----------------	--------	--

ชั้นอนุบาล ณ โรงเรียนแห่งหนึ่ง

นักเรียน	ครับ / ค่ะ
นิด	หน้อย เรานั่งระบายสีที่ครูให้ทำกันดีกว่า
หน้อย	เอาสิ มาตรงนี่เถอะ
นิด	เสร็จแล้วเราไปเล่นม้าหมุนกันนะ
หน้อย	ไม่ไปบอกคุณครูก่อนละ นิด
นิด	แค่ตรงนี่เอง อันนั้นไงที่อยู่ติดระเบียบ
หน้อย	ไม่เอาละ เราจะนั่งอยู่ตรงนี้ เดี่ยวพ่อก็มารับแล้ว

- ดนตรี -

ที่สนามเด็กเล่นของโรงเรียน	บรรยาย	ขณะที่นิดกำลังเล่นม้าหมุนอย่างเพลิดเพลิน ใกล้เคียงๆ กับประตูรั้วของโรงเรียน มีหญิงวัยกลางคนคนหนึ่งกำลังจ้องมองมาที่นิดอย่างละสายตา จากนั้นก็ตะโกนเรียกนิด
	หญิงกลางคน	หนู หนูจำ หนูนั่นแหละจ๊ะ
	นิด	คุณป้าเรียกหนูหรือคะ

หญิงกลางคน   จ๊ะๆ หนูนี้แหละ มาใกล้ๆ รั้วหน่อยสิจ๊ะ
 นิด   มีอะไรหรือคะ
 หญิงกลางคน   หนูชื่อนิดใช้มั้ยจ๊ะ ป้าได้ยินเพื่อนคนนั้นเขาเรียกหนู
 นิด   คะ หนูชื่อนิดคะ
 หญิงกลางคน   คือว่า พ่อของหนูนะถูกรถชน จึงมารับหนูไม่ได้จ๊ะ
 นิด   คุณป้าว่ายังไงนะคะ ใครถูกรถชน
 หญิงกลางคน   พ่อของนิดนะสิ พ่อเขาวานให้ป้ามารับหนูแทน คุณหมอ
 นิด   ให้อยู่ที่โรงพยาบาล เดี่ยวป้าจะพาหนูไปหาคุณพ่อไงคะ
 หญิงกลางคน   คุณพ่อเป็นอะไรมากมัยคะ (เสียงแสดงความตกใจ)
 นิด   ขาหักต้องเข้าเฝือกนะจ๊ะ รีบไปกันเถอะ ป้าก็ต้องรีบไป
 หญิงกลางคน   เหมือนกัน
 นิด   ถ้ายังนั้น หนูต้องไปลาคุณครูก่อนนะคะ เดี่ยวคุณครูหา
 หญิงกลางคน   หนูไม่เจอ ไม่รู้ว่าหนูกลับบ้านหรือยัง
 นิด   โอ๊ะๆ ไม่ต้องบอกครูหรอกหนู เร็วๆ เข้าเถอะ ป้าจะรีบไป
 หญิงกลางคน   แป๊บเดียวคะคุณป้า หนูจะไปเอากระเป๋านักเรียนของหนู
 นิด   ด้วย
 หญิงกลางคน   ออย่างๆ เลย รีบไปเร็วๆเถอะ พ่อหนูกำลังรอหนูอยู่นะ เดี่ยว
 นิด   ค่อยมาเอาที่หลัง เดี่ยวป้าไปส่งหนูหาพ่อแล้ว ป้าจะมา
 หญิงกลางคน   เอาให้แล้วกันนะ
 นิด   คะๆ

- ดนตรี -

บรรยาย   นิดเดินออกไปจากโรงเรียนกับหญิงวัยกลางคนโดยมีรถตู้
 นิด   จอกรออยู่ ทั้งคู่ขึ้นรถไป หญิงวัยกลางคนไม่ได้พานิดไปที่
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แต่กลับเป็นโรงงานแห่งหนึ่ง หญิงวัยกลาง
 คนพานิดเข้าไปในโรงงาน แล้วก็สั่งให้นิดเข้าไปรวมกลุ่ม
 กับเด็กคนอื่นๆที่นั่งร้องไห้ ส่วนเด็กอีกกลุ่มก็กำลังนั่งห่อ
 ทอफीอยู่
 นิด   ป้าขา ทำไมพานิดมาที่นี่ละคะ นิดจะกลับบ้านไปหาพ่อ
 หญิงวัยกลางคน   กับแม่ ให้นิดกลับบ้านนะคะ ฮือๆๆๆ
 นิด   แกไม่ต้องมาร้องครวญคราง เดี่ยวเปลี่ยนเสื้อผ้า แล้วก็ไป

		นั่งทำงานอย่างที่ได้คนอื่นๆ ทำ
	หญิงวัยกลางคน	ไป เอมันไปทำงานได้แล้ว (หญิงวัยกลางคนพูดกับหญิงคนหนึ่งที่อยู่แถวนั้น)
ที่พื้นห้องของโรงงานทำทอफी	บรรยาย	นิตและเด็กคนอื่นๆ นั่งรวมกลุ่ม เพื่อห่อทอफीทั้งวัน
	นิต	ฮือๆ ทำไมเราต้องมานั่งห่อทอफीทั้งวันทั้งคืนอย่างนี้นะ เด็กเยอะแยะเลย นั่งห่อกันทั้งวันไปไหนก็ไม่ได้ ไม่งั้นจะโดนตี ได้กินข้าววันละ 2 มื้อเท่านั้นเอง ฮือๆ ถ้าไม่ทำงานก็โดนตี ฮือๆ คิดถึงพ่อกับแม่จัง ฮือๆๆๆ ป้าใจร้าย บอกว่าจะพาไปหาพ่อที่โรงพยาบาล กลับพาเรามาอยู่ที่นี่ ถ้านิตไม่ตามมาก็ดี ปานนี้นิตก็นอนเตียงนุ่มๆ กินอาหารฝีมือคุณแม่ ได้ไปโรงเรียนได้เจอเพื่อนๆ กับคุณครู ได้อยู่กับพ่อแม่ ฮือๆๆๆ
		- ดนตรี -
พิธีกร	ลุงสิงโต	เด็กๆ เข้าใจไหมครับว่าเกิดอะไรขึ้น พวกหนูเคยดูข่าวไหมครับ คนใจร้ายพวกนี้ชอบจับเด็กเล็กๆไปใช้งาน ให้ทำงานทั้งวัน ไม่ยอมให้ไปไหน กินก็ไม่อิ่ม นอนก็ไม่สบาย ที่สำคัญไม่ได้อยู่กับครอบครัวของเราอีก เห็นหนูนิตแล้วน่าสงสารนะครับ เด็กๆ ต้องระวังนะครับ ไม่แน่ใจให้ถามผู้ใหญ่ ถามคุณพ่อคุณแม่ คุณครู ญาติๆของเราก่อนนะ อย่าไว้ใจใครง่ายนะครับ อย่าตกใจจนลืมไปว่า เขาเป็นคนที่เราไม่รู้จัก ยังไงละก็รีบวิ่งเข้าหาที่ปลอดภัยไว้ก่อน อย่าไปไหนตามลำพังโดยไม่บอกใครนะครับ เด็กๆ
		- ดนตรี -
		- ปิดฉาก -

บทละครหุ่นเรื่อง **ครอบครัวหมีไปเที่ยวทะเล** (แบบที่2)

ตัวละคร พ่อหมี แม่หมี ลูกหมี ลูกกระต่าย ลูกหมู จระเข้

ฉาก ตัวละคร บทพูด

พิธีกร ลูกสิงโต สวัสดีครับ ... เด็กๆ วันนี้เด็กๆมาพร้อมกันหรือยังครับ แล้วนั่งกันเรียบร้อยหรือยังเอ่ย! เอาล่ะครับ ถ้าเด็กๆ นั่งกันเรียบร้อยแล้ว ลูกสิงโตก็จะนำเพื่อนๆ หุ่นมาแสดงให้เด็กๆ ได้ชมกันเลยนะครับ

- ดนตรี -

ชายหาดริมทะเล บรรยาย วันนี้ครอบครัวของลูกหมีที่มี พ่อหมี แม่หมีพาลูกหมีมาเที่ยวทะเล เพราะเป็นวันที่พ่อหมีหยุดพักจากการทำงาน และวันนี้ยังเป็นวันหยุดของครอบครัวเพื่อนๆของลูกหมี ดังนั้นครอบครัวลูกหมีจึงอนุญาตให้ลูกหมีชวนเพื่อนๆ มาเที่ยวด้วยกัน เพื่อให้เด็กๆ ได้เล่นด้วยกัน

แม่หมี ลูกหมีจะ พอกับแม่นั่งอยู่แถวนี้นะ

ลูกหมี ครับ ลูกหมีกับเพื่อนๆ ไปเล่นก่ทรายนะครับ

แม่หมี แม่ไปซื้ออาหารที่ร้านค้าใกล้ๆ มาเตรียมไว้แล้วกัน อย่างงไปเล่นในทะเลนะ

ลูกหมี ก็ได้ครับแม่

พ่อหมี อย่าไปไหนนะ เล่นอยู่แถวๆ นี้เท่านั้นนะ ถ้ามีคนที่ลูกไม่รู้ จักเข้ามาทัก หรือชวนไปไหน ห้ามไปนะลูก

ลูกหมี ครับพ่อ ลูกหมีจะไม่ไปไหนครับ

แม่หมี ลูกหมูกับลูกกระต่ายด้วยนะจ๊ะ

ลูกหมี/ลูกกระต่าย /ลูกหมู ครับ ... ไปก่อนนะครับ

- ดนตรี -

บริเวณชายหาด ที่ พ่อหมี ดี! แม่หมี ดีเหมือนกันนะ นานๆที่จะได้มีโอกาสพาพวก
แม่หมีกำลังจะเดิน เด็กๆ มาเที่ยวสักที พ่อจะได้พักผ่อนด้วย
ไปซื้ออาหาร ส่วน

พ่อหมีนอนเอนหลัง

อยู่บนเตียงผ้าใบ

แม่หมี   จะ แม้ก็ว่าอย่างนั้น เราซื้ออาหารเตรียมไว้เยอะหน่อยแล้ว
กัน พ่อก็คอยมองๆ พวกเด็กๆ ไว้บ่อยๆ หน่อยนะ

พ่อหมี   เดี่ยวพ่อจะคอยดูเด็กๆ เอง แต่รู้สึกเริ่มง่วงนิดๆ แม่รีบไป
รีบกัลบนะ

- ดนตรี -

ริมชายหาด

บรรยาย   ขณะนั้นลูกหมี ลูกหมู ลูกกระท่ายเล่นก่อกองทรายอย่าง
สนุกสนาน

ลูกหมู   นี่เจ้าลูกหมี เจ้ากระท่าย เรามาแข่งกันสร้างปราสาท
ทรายกันดีไหมละ

ลูกกระท่าย   เอาสิ! ทำจะสนุกดี

ลูกหมี   เราจะสร้างปราสาทให้พอกับแม่เรา เสร็จแล้วให้พ่อมาตัด
ลินไหมว่าอันไหนสวยสุด

ลูกกระท่าย/ลูกหมู   ตกลง เริ่มละนะ

บรรยาย   ลูกหมี ลูกกระท่าย ลูกหมู แยกกันไปสร้างปราสาททราย
กันคนละด้าน พ่อหมีก็เผลอหลับไปบนเตียงผ้าใบนั่นเอง
ไม่นานนัก

ลูกหมี   ดูของเราสิ เราจะสร้างปราสาทหลังใหญ่ๆ เราสามคนพ่อ
แม่ลูกจะได้เข้าไปอยู่ได้

ลูกกระท่าย   เราไม่ยอมแพ้หรอก ปราสาทของเราต้องสวยที่สุด เหมือน
ปราสาทของเจ้าหญิงในนิทานเลย

ลูกหมู   พวกนายเก่งจัง เราว่าจะสร้างให้หลังใหญ่แข็งแรง เวลา
คลื่นมาจะได้ไม่พังละ

บรรยาย   ขณะนั้นเองเจ้ากระเข้ได้เฝ้ามองเด็กๆ อยู่เพื่อคอยหาโอกาส
เข้ามาหาเด็กๆ เมื่อจะเข้แน่ใจแล้วว่าพ่อหมีหลับ แม่หมีก็
ยังไม่กลับมา เจ้ากระเข้จึงเดินเข้ามาทักลูกหมี

กระเข้   สวัสดีจ้ะ ฉันชื่อ คุณกระเข้ หนูละ

บรรยาย

ลูกหมีเงยหน้าขึ้นมองอย่างลังเลว่าจะตอบดีหรือไม่ตอบดี

- ลูกหมี   ปล่อยลูกหมีไปเถอะ ลูกหมีจะกลับไปหาพ่อกับแม่ ฮือๆ ปล่อยลูกหมีไปนะ
- จระเข้   ไม่มีทางเจ้าลูกหมี เจ้าจะต้องทำงานหาเงินมาให้เรา เราจะเอาเจ้าไปนั่งตามสะพานลอย ตามข้างถนนให้คนเดินผ่านไปผ่านมา จะได้เอาเงินให้เจ้า
- ลูกหมี   ไม่ ๆๆ ลูกหมีจะกลับบ้าน ปล่อยนะ
- จระเข้   แกอย่าได้คิดหนีเชียวนะ ข้าเฝ้าแกอยู่ ถ้าแกหนีแม้แต่ก้าวเดียว ข้าจะไม่ให้แกกินข้าวน้ำ ข้าจะเสียนแก เข้าใจมั๊ย
- ลูกหมี   ฮือๆๆ ทำไมต้องทำกับเด็กๆอย่างเราด้วย ใจร้าย ไม่สงสารเด็กอย่างเราบ้างหรือ
- หมาป่า   ก็จะให้ใครๆ เขาก็สงสารไงละ จะได้ให้ตั้งค้ขอทานเยอะๆ คราวนี้ละ เจ้าจะได้หาเงินให้ข้าใช้สบายไปเลย ไป ไป... เตรียมตัวไปนั่งขอทานได้แล้ว จำไว้นะ ถ้าเจ้าร้องขอความช่วยเหลือ หรือคิดหนีละก็ ข้าจะตัดขาเจ้าทิ้ง จำไว้!

- ดนตรี -

พิธีกร

- ลูกลงโต   เด็กๆ เห็นไหมครับว่าเพราะลูกหมีไม่เชื่อฟังที่คุณพ่อคุณแม่สอน ลูกหมีจึงไม่ได้อยู่กับคุณพ่อคุณแม่อีก และยังถูกจระเข้ใจร้ายใช้ให้ทำงานหนัก ใช้ให้ไปขอทานตามสะพานลอย ถ้ามีคนที่พวกหนูๆ ไม่รู้จักมาชวนให้ไปไหน ก็อย่าตามเขาไป ต้องมาบอกคุณพ่อคุณแม่หรือคุณครูก่อนนะ ครับ

- ดนตรี -

- ปิดฉาก -

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทละครหุ่นเรื่อง **น้องมุก** (แบบที่2)

ตัวละคร น้องมุก คุณแม่ คุณป้า เจ้ามอม ผู้ชาย

ฉาก	ตัวละคร	บทพูด
พิธีกร	ลุงสิงโต	กลับมาอีกแล้วละครับ ปัญหาอะไรเอ่ย วันนี้เด็กๆคนไหน จะทนายเพื่อนๆ หรือจะทนายลุงสิงโต ก็รีบยกมือ นะครับ ลุงสิงโตเชิญออกมาทนายเพื่อนๆ ตรงนี้ทีละคนนะครับ
	บรรยาย	จากนั้นลุงสิงโตก็จะทนายปัญหาอะไรเอ่ยกับเด็กๆ ให้ได้ตอบกัน พร้อมกับมีรางวัลสำหรับผู้ที่ยกมือ
	ลุงสิงโต	แล้วตอนนี้ ลุงสิงโตก็นำนิทานมาเล่าให้เด็กๆ ฟังอีกละครับ ว่าแต่เด็กๆ รู้จักสวนสาธารณะไหมครับ คุณพ่อคุณแม่เคยพาไปบ้างไหมครับ สวนสาธารณะนะครับ (อธิบายถึงสวนสาธารณะถ้ามีเด็กที่ไม่รู้จัก)

- ดนตรี -

บริเวณสวนสาธารณะ	บรรยาย	คุณแม่มาเดินออกกำลังกายที่สวนสาธารณะในหมู่บ้านเป็นประจำทุกวันหยุด วันนี้คุณแม่พาน้องมุกลูกสาวคนเล็กมาด้วย คุณแม่ซื้อไอติมให้น้องมุกแท่งหนึ่ง
	น้องมุก	แม่ขา น้องมุกนั่งเล่นอยู่ตรงนี้นะคะ
	แม่	ก็ได้จ้ะ นั่งอยู่ตรงนี้ได้ แม่เดินรอบสนามนี้เอง แต่ว่าลูกต้องนั่งตรงนี้ ห้ามไปไหนนะจ้ะ
	น้องมุก	คะ น้องมุกจะนั่งตรงนี้ไม่ไปไหนแน่คะ
	แม่	ถ้าสมมติว่ามีคนที่ไม่รู้จักมาชวนไปไหนหรือให้ของกับหนู หนูจะทำยังไงล่ะลูก
	น้องมุก	น้องมุกก็จะไม่ยอมไปไหน และก็ไม่รับของจากใครคะแม่
	แม่	น่ารักจริงลูกแม่ อย่าลืมละ เดี่ยวแม่ไปเดินออกกำลังกายรอบๆสนามก่อนนะ

- ดนตรี -

บรรยาย	น้องมุกเดินไปนั่งที่เก้าอี้ยาว เพื่อกินไอติมที่คุณแม่เพิ่งซื้อให้ พร้อมกับมองไปรอบๆ สวนสาธารณะอย่างเพลิดเพลิน
--------	---

ไม่นานนักมีคุณป้าเดินอุ้มลูกหามาที่นั่งเก้าอี้ที่น้องมุกนั่ง
อยู่

ป้า สวัสดีจ๊ะ หนูมากับใครหรือจ๊ะ

น้องมุก มากับคุณมาคะ นิ่งไงคะ คุณแม่เดินอยู่ตรงโน้น

ป้า ป้าก็มาออกกำลังกายเหมือนกันจ๊ะ วันนี้ป้าเอาลูกหามา
ด้วย มันชื่อ เจ้ามอม

น้องมุก น่ารักจังเลยคะ ขอน้องมุกอุ้มมันได้ไหมคะ

ป้า ได้สิจ๊ะ ที่บ้านหนูเลี้ยงหมาใหม่

น้องมุก เลี้ยงคะ น้องมุกมีหมาชื่อ กระปุก ตัวอ้วนมากคะ น้องมุก
รักมันมากเลยคะ

ป้า ดีจ๊ะ ที่บ้านป้ามีหมาหลายตัว เจ้าตัวนี้เพิ่งออกมาได้ไม่
นาน

บรรยาย ขณะที่น้องมุกเล่นกับลูกหมา แม่เดินกลับมาจากออกกำลัง
กายพอดี

น้องมุก คุณป้าคะ น้องมุกไปก่อนนะคะ แล้วไว้น้องมุกมาเล่นกับ
เจ้ามอมใหม่ะคะ

ป้า ป้ามาเกือบทุกเย็น แล้วป้าจะพาเจ้ามอมมาด้วยนะ

น้องมุก ไปก่อนนะเจ้ามอม ไปก่อนคะคุณป้า สวัสดีคะ

บรรยาย น้องมุกวิ่งไปหาคุณแม่ เพื่อเล่าให้คุณแม่ฟังเรื่องเจ้ามอม

น้องมุก คุณแม่ขา ดูลูกหมาสิคะ น่ารักมากเลย ชื่อ เจ้ามอมละคะ

แม่ น่ารักจะน่ารัก ไปกันเถอะน้องมุก เย็นแล้วจะได้กลับไป
ทานข้าวกันจ๊ะ

- ดนตรี -

ที่บ้านของน้องมุก บรรยาย เมื่อคุณแม่กับน้องมุกเดินกลับถึงบ้าน คุณแม่ก็เตือนน้อง
มุกว่า ไม่ให้ไว้ใจคนแปลกหน้า

แม่ น้องมุกจ๊ะ คราวหน้าถ้าคุณป้าคนนั้น คราวหน้าถ้าคุณป้า
คนนั้นเข้ามาหาน้องมุกอีก น้องมุกต้องรีบมาหาคุณแม่
ก่อนนะคะ แล้วเราค่อยไปคุยกับคุณป้าด้วยกัน

น้องมุก ทำไมละคะ

คุณแม่ เพราะว่าคุณป้าเป็นคนที่คุณแม่ไม่รู้จัก น້องมุกก็เพิ่งเคยเจอคุณป้าเค้านี่ลูก

น້องมุก คราวหน้าน້องมุกจะเดินไปตามคุณแม่ก่อนคะ

แม่ ถ้าคุณป้าคนนั้นเค้ามาอีกน້องมุกจะทำยังไงคะ

น້องมุก น້องมุกจะเดินไปหาคุณแม่คะ ให้คุณแม่มาคุยกับคุณป้า

แม่ ถ้าน້องมุกมองหาคุณแม่ไม่เจอ แล้วคุณป้าคนนั้น ชวนหนูไปไหน หรือให้ชองกับหนู หนูจะทำยังไงดี

น້องมุก น້องมุกจะไม่ไปไหนคะ จะรอจนกว่าจะเห็นคุณแม่ น້องมุกจะไม่รับของอะไรจากคุณป้าด้วยคะ

แม่ เอาละ! เก่งมากคนดีของแม่ หนูจะต้องไม่ไปไหน ถ้าคุณป้ามาอีก ก็มาตามคุณแม่ก่อนนะคะ แต่ถ้าหาแม่ไม่เจอหนูต้องรออยู่ที่เดิมห้ามไปไหนนะลูก

น້องมุก ค่ะ คุณแม่

แม่ มาทานข้าวกัน วันนี้คุณพ่อกับพี่ๆ กลับดึก เรามาทานกันก่อน วันนี้มีกับข้าวของโปรดน້องมุกทั้งนั้นเลยจ้ะ

- ดนตรี -

อาทิพย์ถัดมา ที่ บรรยาย คุณแม่พาน້องมุกมาที่สวนสาธารณะด้วย น້องมุกเอาสมุดสวนสาธารณะเดิม ระบายสีมานั่งระบายสีรอคุณแม่ขณะออกกำลังกาย

คุณแม่ นั่งอยู่ตรงนั้นจะจ้ะ เดี่ยวแม่มา

น້องมุก ค่ะคุณแม่

บรรยาย น້องมุกกำลังระบายสีสมุดภาพเพลินๆ คุณป้าก็เดินเข้ามา

ป้า สวัสดีจ้ะ น້องมุก เจอกันอีกแล้ว เป็นไงบ้างจ้ะ ทำอะไรอยู่เอ่ย

น້องมุก สวัสดีค่ะคุณป้า น້องมุกกำลังระบายสีอยู่ค่ะ

ป้า ไหนดูสิคะ อืม! สวยเชียว

น້องมุก เดี่ยวน້องมุกมานะคะ ไปตามคุณแม่ก่อน

ป้า เดี่ยวก่อนจ้ะ ช่วยอะไรป้าหน่อยสิ ป้าทิ้งเจ้ามอมไว้ตรงพุ่มไม้นั้น น້องมุกช่วยไปพาเจ้ามอมมาให้ป้าก่อนได้ไหม ป้าปวดขา ไปเองไม่ไหว แล้วค่อยไปหาคุณแม่ ป้ากลัวมันหายไปนะจ้ะ

น้องมุก ได้คะ เดี่ยวมานะคะ
 บรรยาย น้องมุกวิ่งตามไปที่พุ่มไม้ มองหาเจ้ามอม พร้อมส่งเสียงเรียกมันไปด้วย แต่น้องมุกไม่เห็นเจ้ามอมเลย จากนั้นก็มีผู้ชายคนหนึ่งเดินมาอุ้มน้องมุกขึ้นรถตู้ น้องมุกพยายามส่งเสียงร้อง แต่ชายคนนั้นเอามือปิดปากน้องมุกไว้ ผู้ชายคนนั้นก็ขับรถตู้ออกไปนอกสวนสาธารณะ

- ดนตรี -

บรรยาย เมื่อคุณแม่เดินออกกำลังกายเสร็จแล้ว ก็มาหาน้องมุก ปรากฏว่าเด็กหญิงได้หายไปแล้ว แม้แต่คุณป้าคนนั้นก็ไม่มีอยู่แล้ว คุณแม่ร้องไห้เสียใจที่น้องมุกหายไป

- ดนตรี -

ภายในบ้านแห่ง
 หนึ่งที่มีรั้วสูง

บรรยาย น้องมุกกำลังพับเสื้อผ้าใส่กล่อง เพื่อเอาไปส่งขายที่ตลาด โดยมีผู้ชายที่จับน้องมุกมาคุมอยู่ เมื่อไหร่ที่น้องมุกหยุดพับเสื้อผ้าก็จะถูกตีอย่างหนัก

- ดนตรี -

พิธีกร

ลุงสิงโต นำสงสารน้องมุกนะครีบ ต้องทำงานหนักทุกวัน ไม่ได้เจอคุณแม่อีกเลย เด็กๆ จำไว้นะ อย่าไปไหนกับคนที่หนูไม่รู้จัก ถึงจะเป็นคนที่หนูเคยเห็น อย่ารับของจากเขา หรือเขาให้หนูทำอะไรให้ หนูก็ต้องบอกให้คุณพ่อคุณแม่ หรือคุณครูก่อน หนูๆ สามารถบอกคุณครูได้ทุกคนในโรงเรียนนะครีบ

- ดนตรี -

- ปิดฉาก -

บทละครหุ่นเรื่อง **หมูแดงเที่ยวห้าง** (แบบที่2)

ตัวละคร หมูแดง คุณแม่ ชายแปลกหน้า

ฉาก	ตัวละคร	บทพูด
พิธีกร	ลุงสิงโต	สวัสดีครับเด็กๆ วันนี้ลุงสิงโตได้มาพบกับเด็กๆ อีกครั้งหนึ่ง ดีใจมั๊ยครับ เอ! แล้วเด็กๆนั่งกันเรียบร้อยกันดีแล้ว ก็รับชมละครหุ่นของลุงสิงโตได้เลยละครับ

- ดนตรี -

ที่บ้านของหมูแดง	หมูแดง	คุณแม่ครับ หมูแดงคัดลายมือตามที่คุณครูสั่งเสร็จแล้ว
	คุณแม่	คุณแม่สัญญาว่า วันหยุดนี้จะพาหมูแดงไปเที่ยวห้างสรรพสินค้า ไปกินไอติมอร่อยๆ ไรละครับ จะไปกันเดย์มั๊ยครับ
	หมูแดง	ไหนเอามาให้แม่ดูหน่อยสิ ถ้าเรียบร้อยแล้วก็ไปกันสิจ๊ะ
	คุณแม่	รับรองเลยครับคุณแม่ หมูแดงตั้งใจทำ เขียนก็สวยงามนี่ไงครับ
	คุณแม่	ดีมากเลยจ๊ะ ถ้ายังงั้นหมูแดงไปบอกคุณพ่อคุณแม่ ลูก
	หมูแดง	ครับ แล้วหมูแดงจะช่วยคุณพ่อเช็ตรถด้วย จะได้เสร็จเร็วๆ เราจะได้ไปทันพอดีห้างสรรพสินค้าเปิดพอดี
	คุณแม่	ดีจ๊ะลูก

- ดนตรี -

ณ ห้างสรรพสินค้าแห่งหนึ่ง	หมูแดง	ไฮ้ไฮ้! คุณแม่ครับ ของเล่นเยอะจังเลย หมูแดงขอไปดูหุ่นตุลตร้าแมนก่อนนะครับ
	คุณแม่	เดี๋ยวจ๊ะลูก อย่าเดินไปคนเดียวนะลูก ไปพร้อมๆกับแม่ หรือคุณพ่อ อย่าเดินไปมุ่มโน้นมุ่มนี้คนเดียว เข้าใจนะ
	หมูแดง	ครับ คุณแม่ แต่ตอนนี้หมูแดงขอไปดูหนังสือนิทานให้คุณแม่ซื้อเล่มสนุกๆ ให้หมูแดงเอาไปเล่าให้เพื่อนๆ ที่โรงเรียนฟังนะครับ
	คุณแม่	หมูแดงเอาหนังสือมาให้แม่จ่ายเงินก่อนนะจ๊ะ

- บรรยาย ระหว่างที่หมูแดงรอคุณแม่จ่ายเงินค่าหนังสือ มีชายคนหนึ่งเดินมาข้างๆ หมูแดง
- ชายแปลกหน้า หนู หนู ไปดูหุ่นมาใหม่กันมั๊ย อุลตราแมนตัวใหม่สวยมากเลยนะ ถ้าอยากได้จะได้ขอให้คุณแม่ซื้อให้ล่ะ
- หมูแดง เหนอครับ ที่ไหนล่ะครับ กำลังอยากได้อยู่พอดี
- ชายแปลกหน้า มุมนั้นไง ไปกับน้ำซึ น้ำจะพาไปดู เร็วๆ เข้า
- บรรยาย หมูแดงละล้าละลัง ไม่แน่ใจว่าจะตามไปได้หรือว่ารอคุณแม่ก่อนดี
- หมูแดง ไปก็ได้ครับ อยู่มุมไหนล่ะครับ น้ำพาหมูแดงไปดูสิครับ
- ชายแปลกหน้า เร็วๆ เข้า เด็กๆ กำลังดูอยู่เยอะแยะเลย เตียวพวกเขาซื้อกันไปหมดก่อนหนูนะ
- หมูแดง ครับๆ แต่คุณแม่จะหาหมูแดงเจอไหมครับ
- หมูแดง เจออยู่แล้วล่ะ ไปกันเถอะ
- บรรยาย ชายแปลกหน้าพาหมูแดงเลี้ยวไปทางโน้นที่ทางนี้ที่ ห่างจากร้านหนังสือเรื่อยๆ
- หมูแดง ไหนล่ะครับ หุ่นที่น้ำว่านั่นนะ มันไกลจากร้านหนังสือมากแล้วนะครับ แล้วก็ไม่ได้ไปทางมุมของเล่นด้วย หมูแดงกลับไปหาคุณแม่ก่อนดีกว่า
- ชายแปลกหน้า เตียวๆสิ ออกประตูนี้ไปก็ถึงแล้ว มันจัดโชว์นอกร้านนะ
- บรรยาย หมูแดงถูกชายแปลกหน้าให้ออกพ้นประตูไป จากนั้นหมูแดงก็ถูกผู้ชายคนนั้นจับเอาไว้
- หมูแดง ช่วยด้วยๆ ๆๆ
- (ตกใจและตื่น)
- บรรยาย หมูแดงพยายามตะโกนร้องให้คนมาช่วย แต่ชายคนนั้นปิดปากหมูแดงแล้วจับหมูแดงอุ้มขึ้นรถไป จากนั้นก็นำเชือกมัดหมูแดงแล้วก็เอาผ้าปิดปากหมูแดง หลังจากนั้นก็ขับรถออกจากห้างสรรพสินค้าไป หมูแดงได้แต่ร้องครางร้องให้คิดถึงพ่อกับแม่
- ชายแปลกหน้า ไม่ต้องร้องแล้ว ไม่มีประโยชน์หรอก เตียวแกก็จะได้ไปอยู่กับครอบครัวใหม่ พวกเขาอยากได้เด็กชายน่ารักอ้วนๆ อย่างแกไปเป็นลูก แล้วแกอยากได้อะไรแกก็จะได้ มีพ่อ

ใหม่แม่ใหม่ไงละ

บรรยาย

หมูแดงคิดในใจ พยายามจะบอกว่า หมูแดงไม่ต้องการ หมูแดงอยากอยู่กับพ่อและแม่ของหมูแดงเท่านั้น หมูแดง ไม่ต้องการไปอยู่ที่อื่น ไม่อยากได้อะไรทั้งนั้น ขอเพียงได้ กลับไปอยู่กับแม่เหมือนเดิม

- ดนตรี -

ที่บ้านของหมูแดง

บรรยาย

คุณพ่อกับคุณแม่นั่งร้องไห้ เพราะหาหมูแดงไม่เจอ

- ดนตรี -

พิธีกร

ลุงสิงโต

จบแล้วครั้นทาน เด็กๆ เห็นใหม่ครับเพราะหมูแดงไม่ เชื้อฟุ้งที่คุณแม่บอก หมูแดงจึงโดนหลอกจับตัวไป เขาให้ หมูแดงไปอยู่กับคนอื่นที่หมูแดงไม่รู้จัก พวกหนูๆ ต้อง ระวังนะครับ อย่าตามไปกับคนที่หนูไม่รู้จัก เวลาที่หนูไป เทียวที่ไหนกับคุณพ่อคุณแม่ ต้องอยู่ใกล้ๆ กับคุณพ่อคุณแม่ แม่ อย่าเดินไปไหนตามลำพัง ใครชวนไปไหนอย่าไป ต้องอยู่กับคุณพ่อคุณแม่เท่านั้นนะครับ ถ้าอยากจะไปไหน ก็ต้องบอกคุณพ่อคุณแม่ให้คุณพ่อคุณแม่พาไปนะ

- ดนตรี -

- ปิดฉาก -

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก จ.

หุ่นมือสำหรับประกอบการเล่านิทานที่แสดงถึงพฤติกรรมการตอบปฏิเสธ / ตอบรับการชักชวน
ของบุคคลแปลกหน้า

ภาพหุ่นพีธีกร

ภาพหุ่นมือในนิทานประกอบหุ่นมือเรื่อง "แม่มดจอมหลอกหลวง"

ภาพหุ่นมือในนิทานประกอบหุ่นมือเรื่อง "คุณป้าแปลกหน้า"

ภาพหุ่นมือในนิทานประกอบหุ่นมือเรื่อง "ครอบครัวหมีไปเที่ยวทะเล"

ภาพหุ่นมือในนิทานประกอบหุ่นมือเรื่อง "น้องมุก"

ภาพหุ่นมือในนิทานประกอบหุ่นมือเรื่อง "หมูแดงเที่ยวห้าง"

ภาคผนวก จ.

รายชื่อผู้ทรงวุฒิ

1. รศ.ดร. เพ็ญพิไล ฤทธาคนานนท์ สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. ผศ.ดร. พรรณระพี สุทธิวรรณ สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. รศ.ดร. อุดมลักษณ์ กุลพิจิตร ภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวพนิดดา แสงวณิช เกิดเมื่อวันที่ 21 มิถุนายน พ.ศ. 2520 ที่จังหวัดกรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาปรัชญาและศาสนา คณะมนุษยศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อปีการศึกษา 2542 และเข้าศึกษาต่อในสาขาจิตวิทยาพัฒนาการ คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2543

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย